792/058)

Ж. І. С.

КРАЉЕВСКО СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕГЛЕД

ЗА ГОДИНУ

1886

(ИЗДАЛА УПРАВА)

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАНО У КРАЉЕВСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1887.

КРАЉЕВСКО СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

ПРЕГЛЕД

ЗА ГОДИНУ

1886

(ИЗДАЛА УПРАВА)

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАНО КРАЉЕВСКО-СРПСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1887.

ПОРИШНЕ УМЕТНОСТИ
БЕОГРАД
УМ
Д. 3271
Мфн. 134
ОК 492(058)

Појезија и данашње доба

Лепи, пролетњи дани изазивају нас у природу, а подмлађена природа буди у нама нова осећања, топлија и разговетнија, а кроз ту јасност поврви тежња у више и лепше области живота. Узносећи се душом изнад свију сићушнијих и крупнијих питања свакидашњости, чини нам се, с те висине, да видимо наша дневна друштвена кретања мало више уједињена, сливена једна у друге: нискости и грубоће потонуле у доњим маглама, а врхови врлина и лепота сјају на површини, озарене и огрејане.

Како је леп живот гледан поиздаље, уоквирен природом и тишином! Ма да смо, пошавши из његове вреве, понели у многу његову жаоку, ма да је на овим лепим висовима тако свечан мир, опет, гледајући у перспективи људски живот који се тамо доле креће, креће журно, жестоко и страсно, и ма да знамо, да ће нас при првом кораку жаднути пакост и неправда, ми опет осетимо да волимо свет његовим жуборима и борбама, праштамо се с природом, захвални што нас је задахнула миром, и, готово ускореним кораком, враћамо се у јато својих пријатеља и непријатеља.

Ево смо се повратили са шетње у своју друштвену средину. Таласи живота запљускују нас, разне његове ушћене струје привлаче нас и одбијају. Расправице разних питања врве око нас; листови и листићи шуште по столовима, разног облика кореспонденције лете да обавесте или помуте, да изобличе или забашуре, да похвале и покуде, да одушеве или поразе, да оживе или — убију.

Све то видимо и сносимо, па опет захвални смо Богу што смо с ове стране Маркова гробља, што смо у — животу.

Лепа је природа, још лепше чисто небо са његовим сунцем, али је опет у целој тој васпони најлепши човек и његово друштво! Да нешто небо окрене други крај, па да нам толико изобилно милостиво буде: да сваком од нас сазида најлепши двор, око двора красне вртове, и у двору сваке ђаконије, сладости и радости, па још око тих наших замака да подигне тврде високе зидове, да се кроз њих не дâ ни тамо ни амо: шта мислите, шта би било од нас, таким земаљским изобиљем обасутих? Три бисмо дана славили и уживали, а већ четврти бушили и рили зидове, да што пре с другима видимо и продиспутамо, па кад не би било иначе, дали бисмо небу и сву ту његову благодет, само да нас опрости самоће и несносних зидова. Ко није познао човека или није здрав, само тај може не желети људе, бити и остати човекомрзац. И самим аскетима брзо обљутави пустињичко иноштво, те се прикупише у братства, да се заједно моле и гложе, па ма било и у име Исусово.

И кад год са оваке повише, па с тога правилне, тачке погледамо на људски живот и његов рад, свагда смо праведнији и у сцени онога што тај живот ствара, ствара и *сјајно* и *мрачно*; сенкама и светлостима тачније схватамо ивице и потезе, па нити се једнима претерано заносимо, ни другима претерано растужујемо. Готови да поштујемо и волимо, превиђамо многе увреде, не примамо ситно у крупно, дневно за трајашно, ни иловачу за злато, ни и оно, што је просто земаљско, обоготворавамо: дајемо Богу божије, краљу краљево; небу небесно, земљи земљино. У свима нашим кретањима бива полазна тачка — истина, у свима радовима намера искрена, крајна мета истинити напредак — савршенство.

Свај ред мисли овлада кад се, после вечерње шетн вратите с дальих висова врачарских. А са ових ... пређете у друге обичније, које су, песничким приро...

свакидашње занимање: почнете размишљати о *поезији и њезином значају у данашњем времену*. Кад кажемо данашње време, разумемо осму и ову девету десетину данашњега века.

Колико је много школа за науке и вештине, разноликих завода за исто тако разнолике потребе живота, а како је мало, готово ни мало осигураних завода за лепе уметности, за поезију. Не смем кушати осетљивост својих читалаца, па да им и на овом месту понављам толике говоре о важности слободних вештина, лепих уметности. Ни једна модерна држава не заборавља, колико важности и сјаја дају земљи и престолу уметници, а међу овима по превасходству песници. Цар Франц није ни издалека био налик Фридриху великом и Катарини II; некако је зазирао од поета и филозофа, па опет, кад је на дворском позоришту приказана прва драма Грилпарцерова: «Баба», (Ahnfrau) ускликнуо је од задовољства што је песник Бечлија и позвао га к себи на вијење. У нас поезија, а нарочито песници и њихов рад, не налазе готово никакве потпоре: искључени из Ученог Друштва, из Чупића Задужбине, они се свијају око Позоришта и књижевних листова, где им се пружају тако скромне материјалне награде, да, с погледом на доба увећаних потреба, ни један не може истрајати у служби тој узвишеној богињи. Песништво ваља узети у заштиту и дати му средстава за развијање, за полет. Народно Позориште, и кад би ушло у положај да расписује стечаје за драме, као што је то учинило ове године, тек би тиме прихватило само један једини род песништва: лирика, еп, приповетка, роман, па и фељетони, све то остаје на улици, непроцењено, неуважено, неодликовано, ненаграђено. Не би се овим тражило оно негдашње доба поезије и њезинога значаја у друштву, у држави, али је велика погрешка пустити је да се понизи, закржљави, и осурови.

Стари радови нашега песништва продукти су свога доба, не подмирују потпуно потребу данашњега времена; треба

обнављања, поправака старога и стварања новога. Наше реалистичко доба није баш много наклоно развијању песничке књижевности, ваља је што моћнијим срествима изазивати, одржавати и ширити. Појезија је и у других народа, почињући од 1849, престала заузимати врховно место у развијању умнога живота; свуда су је потисли покрети и радови других праваца, да би се задовољили политички и социјални захтеви народни. Али, ма да је свуда књижевност скренула на најпрактичније путе, опет је појезији остављено велико поље, дано јој средстава да живи, да се развија, да одушевљава и узвишује духове: многобројна позоришта, задруге, академије, листови, нарочите награде и т. д. одржавају песништво на одличној висини, и песници заузимају достојно место међу славнијим синовима своје отаџбине. До год је људи на земљи, биће и песништва. Књижевни правац мењаће се; иза идеализма наступиће реализам, а овај, сувише засићен, умераваће себе опет романтиком: појезија ће ићи путем који је час даље час ближе животу, мењаће дакле линије, али никад не ће престати живети, бити суштаственн део живота човечијег.

Зауставимо се код речи *реализам*, *реалестичко доба*. Није баш тако ни опасан појам, који се изводи из ове речи. Данашње доба, расветљено сунцима толиких наука, које непрестано продиру у даље и даље слојеве народне, тражи и у појезији знања: познавање језикословних закона, главних научних истина, друштвених и политичких уређења и т. д.. Народи више нису деца безазлене природе, невине овчице; идилству су остављене врло уске вратнице. Образовани песници, својим талентима, стаће на све те нове трофеје културне и научне и с' њихових висина, као са биљекташа, још даље хитнути се у олимпијске висине. Старији су песници представници својих доба, као такви они ће се сматрати и проучавати; данашње појете ваља да су огледала свога модернога времена. Песници и уметници јесу тако рећи храмови који, солидно и самоникло сазидани на великом

путу народном, остају за потоња времена, да ближи и даљи потомци виде на њима облике од душа својих предака.

Или, зар се игде лепше могу опипати душевна бића старих генерација? Проучите развитак песништва у једном народу, па сте најдубље погледали у суштину развитка његова. Ово вреди како за велике, тако и за мање нације. Ми смо, после политичке пропасти, утонули у таму заборава, патње, душевног и телесног ропства, па опет је песму прихватио сам народ, и у њу унео своје боле, своју славу у старини и своју наду у будућност. Почетак овог века био је почетак и нашег слободнијег политичког, па у след тога друштвеног, а у след овога и културног кретања. И ми видимо како се из народа одабирају песници да славе свој род у прошлости, да га забављају и одушевљавају разноликом уметничком песмом у садашњости. Занимљива би била опширнија студија песника овога века по генетичком њиховом происхођењу. Ова занимљивост избија још на први најповршнији поглед. Кад се распореде у деценије по првим знатнијим делима, наш парнас ововечни импонује својом великом софром. Ту видимо:

У првој десетини: *Гаврила Ковачевића* (с Алпијском царицом и Бојем Косовским), *Вићентија Ракића* (са Жртвом Аврамовом и Жизни Алексија божијега человјека), *Косту Маринковића* (с Плачем Рахилиним).

У другој десетини: *Милована Видаковића* (са Усамљеним Јуношом, 1811), *Лукијана Мушицког* (с патриотским песмама у Српским новинама, Давидовићевим и Фрушићевим, 1813);

У трећој десетини: *Симу Милутиновића* (са Сербијанком 1826), и *Лазара Лазаревића* (с драмом: Владимир и Косара, и комедијом: Пријатељи, 1829.);

У четвртој десетини: *Јована С. Поповића* (с Тврдицом; 1837, Злом женом, 1838, и Покондиреном тиквом 1838.)· *Јована Суботића* (с његовом лиром од 1837);

У петој десетини: *Богобоја Атанацковића* (с Даром Српкињи, 1845); *Његуша* с Горским Вијенцем 1847), *Бранка Радичевића* (с првом свеском песама, 1847.); *Прерадовића* (са његовим песмама) и *Јоксима Новића* (с Лазарицама, 1847)

У шестој десетини: *Матију Бана* (с Мејримом, 1851.). *Јована Илића* (с двема свескама песама 1852 и 1858.). *Мажураниħа* (са Смрћу Смаил Аге Ченгића) *Љубомира П. Ненадовића* (с песмама 1849, и 1860);

У седмој десетини: *Ђорђа Малетића* (с Миљком Мркоњићем, 1861), *Змај-Јована Јовановића* (с Источним бисером, 1862 и Ђулићима, 1864.), *Јакшића* (с Јелисаветом кнегињом црногорском); *Драгашевића* (с песмама од 1869).

У осмој десетини: указују нам се такође одличне песничке снаге, којих је рад још у јеку, и којих ће дела бити богата ризница за разматрање потоњих литерарних историка. Оквир нашега разматрања сувише је одмерен, да би могао у се обухватити и њихове поносне слике. Ну њихов досадањи рад јемство нам је, да је душа српскога народа још топла и творна, да ће њиховим и њихових даљих и даљих последника трудом геније српскога песништва стварати све боља и боља песничка дела у славу љубави, јунаштва, и пријатељства; у славу великих предака, отаџбине и осталих узвишених идеала једног здравог, природног и бистрога народа.

Негујмо песништво, одушевљавајмо се васколиком поезијом, у разним облицима њезиним! Поезија је слободна, невезана ни разним социјалним стремљенима, ни политиком. Поред свију друштвених и политичких разлика и подразлика, она се лако и слободно креће, дајући свима и свакоме охрабрења, утехе, топлине, нежности, помирујући и приближујући начелним борбама разрођена и повулкањена братства. Ако ни због чега, баш због те њезине узвишености, њезине толеранције, потпомажимо песништво и остале лепе уметности, или, ако смо се толико од њих одвикли, не одмажимо им; пустимо, дуготрпљиво, да и оне живе својим сло-

бодним животом, који је свима народима тако много помагао у данима искушења и рада, а тако мало уживао у данима изобиља и славе.

Не бојмо се, као што рекох, данашњег реалистичког и радикалног времена! Не верујте никоме, ко вам каже да у поезији не налази насладе! Скините са себе вео поезије, избаците је из дворова ваших, па ћете видети како су претерано коштуњаве и често одвратне наготе природине. Не верујте ни оном залуталом нихилисти, и он ће, макар крадом, прелетети овда онда *Горски Вијенац* и *Ченгића*, зауставити се код какве лепе слике, дозволити уху да се за часак занима звуцима свирке из далека, стаће разматрати сјајне грађевине, колосалне и размерима и разним лепотама њиховим. Поезија живи и развија се од кад је и где год је човека; она ће живети и развијати се поред све жестокости и нетрпљивости најмодернијих социјалних струја, које бију у све слојеве друштвене, у све области човечанске културе, тражећи себи што дубља корита и што шире обале. Нашим радом сузбијаћемо те навале на етирне регионе нематеријалне поезије; све те навале нису опасне *суштином* колико занимљивошћу, *интересантношћу* своје нове појаве. С проласком новине, минуће и њихова интересантност. Баш је карактер нашега доба: врло брза промена симпатија и антипатија; мерила од данас престају бити мерила сутрашња; љубав и мржња не сударају се него долазе једна за другом; сви радови јуре за контрастима: све ово, ако ништа друго, разблажиће жестине, приближиће крајности, те ће, ако Бог да, самостално једно поред другог живети и радити песници, уметници, научњаци, државници и разног рода и племена политичари и социјалисте. Међу њима може и даље, ако хоћете, остати мало страсности: «страстност није неспособна да буде и племенита!» Само у међусобној борби не треба пренаглити: ако се, поред свега и свега, најзад морамо мирити, за што да то чинимо увек над толиким жртвама? Ма да би нашој размирици и

пљескало, не велим *јавно*, него *дневно* мишљење, опет би нас, или наше гробове, окружавала доцнија просвећенија покољења са сажаљењем. А најтеже је подносити кад нас сажаљевају. Умеримо се, време је и сувише склоно да руши идеале и обезуважава велике људе, а нема рада људског који би се дао даље потискавати без великих људи и без идеала. За то и једно и друго нека нам је свима, на свима пољима, свето и над нашим главама узвишено.

Тражећи овако мира у главним основама, ни из далека не мислимо, да ће се поједини понудити горње чело. Њој, поред рада, предстоји и борба, и баш та борба налаже песницима и уметницима да се и они, потчињавајући се духу времена, *удружују*. Ма колико да смо нагласили вечност поезије и њезина права, опет смо изустили и једну напомену: поезија има бити сложна са својим временом и полазити од осталих научних и културних освојења. Има, велимо, бити сложна са својим временом. А какво ли је време по њу настало? Може ли се она оглушити, па се поневидити, па безобзирце напред, старим својим утреником? Најбоље ћемо видети, ако изведемо две мале сличице, једну онога што је било, другу онога како је *сад*. У старије време, које се врло добро памти, по неки је спев, па чак и једна једина песма, био важан догађај. Да и не говоримо о *Горском Вијенцу*, о *Бачком растанку*; будимо мало скромнији: у своје време учинили су Ненадовића «*попара*» и Јована Илића «*Хасан пешељар*» толики утисак, да су их на изуст знале чак и старе судије и помоћници начелстава. «Харфа Шишатовачка», и ако скромна и иза зидова манастирских, прогрмела је по свима странама књижевног Српства, одјеци се разлегоше са свију учених средина, прослави се њоме, на јуриш, и песник и његов забачени манастир. «*Источни бисер*» Јовановића, — та једина она песма «*Зареми*», или превод Гетове «*Бајадере*», биле су литерарне величине, о којима се готово толико говорило као данас о Дарвиновој теорији. Богобоја Атанацковића

роман: *Пупољци* и Игњатовића роман: *Милан Наранџић* читани су, ако не као стари Видаковићеви списи, а оно опет с врло великим интересом. Ето тако је, у главноме, било некада.

А како ли је сад? За цело не тако као некада; минула су времена, кад је поезија била готово души уживање. Садржина нашег духовног живота, као што раније поменусмо, оразностручила се, примивши у се елементе политичке, социјалне и материјалистичке, а ово је расуло старе оквире, у којима се кретало песништво. Како су данас ретки они који купују и читају своје домаће поете; и ако који држи таку књигу пред собом, он већ једним оком циља на гомилу новина, у које телеграфска жица неуморно истоварује најновије дневне догађаје, пуне занимљивости. Песник дакле није више једини центар наших духовних интереса и потреба; одузели су му звање, да он једини буде тумач и једног и другога: пренело се то и на скупштинске говорнике, на државнике, на журналистику.

Али опет, драги савременици, и ако је данас све то тако, као што узех слободу поновити овде, опет је песницима остао нетакнут прави њихов позив; они ће и у напредак бити проповедници онога што је *лепо, добро* и *истинито*. Реализам се родио, али је и песник остао жив! остао да опет слави и покреће све оне племените и узвишене тежње, које подижу, оснажавају и облагорођавају душу народну. Позив је песников остао, само је добио велике такмаце, с којима му од сада ваља делити учешће читалаца, и оне венце, на којима нису тако издашни данашњи дани живота. Само се данас мора радити с већом журбом, већом енергијом, с већом заједницом, да бисмо, по садашњем друштвеном фазону, достојније могли извршити задатке, које су нам небеске музе предодредиле, које ми с благодарношћу од њих примамо, које ћемо свето поштовати и вршити, не превиђајући и не сатирући никога, али *мушки одбија-*

јући све друштвене и литерарне струје, које би на нас, непријатељски, кидисале! . . . .

Да живи песништво, да живи појезија, да живе све лепе уметности! Да је три пут слава песнику Анастасију Грину, који је живео на граници нашег доба, па је опет узвикнуо: «*И последњи човек биће песник!*»

М. П. Ш.

ПОГЛЕД НА РЕПЕРТОАР

Репертоар нашега позоришта има 473 комада свега. Оригинала 91 и превода 382. Од оригинала има 35 драма, 20 трагедија, а 36 комедија.

У преведеним комадима има 86 драма, 28 трагедија, 258 комедија, 6 чаробних игара и 4 оперете. Преведено је с немачког 131 комад, француског 190, мађарског 13, талијанског 10, руског 9, чешког 8, пољског 3, енглеског 13, шпањолског 4, грчког 1 и румунског 1.

По садржини су комади врло различити. Ту је поред Шекспира, Расина, Молијера, Шилера — и Коцебу и Нестрој и Рајмунд и Тереза Мегерле.

Наша критика често хоће да замери овој разноврсности позоришнога репертоара, иштући некад српске народне комаде, некад класичаре, некад озбиљне комедије и драме пуне једре поуке и корисне тенденције. То искање било би умесно да није неумесно.

Ми овде у Београду имамо само ово једно народно позориште; оно је једно у целој Србији, не рачунећи два три дилетантска друштва што овда онда иду од вароши до вароши те дају представе како могу и како умеју. И као једно једино у нашој престоници, где хвала Богу има доста својих похађача, међу којима има много више «љубитеља» ефекта, сценерије и сензационих ситуација, него озбиљне и једре драме и комедије, — наше је позориште већ силом те једне околности принуђено да се стара задовољити већину својих похађача.

А кад се још помисли и на другу околност, да је ово позориште остављено да већу половину својих трошкова подмирује својом привредом, ако хоће да се одржи и да га буде у нашој престоници, — онда се још јасније види, како је неуместан онај захтев који се често чује у јавности.

Позориште ово постоји већ осамнаест година. За то време стекло је оно свога искуства, по коме се мора управљати кад одређује свој репертоар и прима нове комаде. Искуство га је научило да зна сигурно: да ће глумци, ако се даде поле озбиљније парче, па било то модерна конверзација или класична драма, приказивати своје улоге пред празном кућом, која би била још празнија кад се не би појавили на својим «бесплатним» местима позоришни «рецензенти», и да ће рачун примања на каси показати сутрадан невероватно малену цифру дохотка која често не подмири ни обичан трошак око осветљења. Па онда зна се из искуства, да баш на таким преставама, кад се приказују озбиљни и класични комади, буду махом ложе и остала у првим редовима места празна. Дакле, не дођу баш они који хоће да замерају. А међу тим кад се представља какав комад чији писац није марио много за садржину него је главну пажњу поклонио сценерији, сензационим моментима и ефектним сценама, онда је кућа пуна па често и препуна. На пример, представљајте вечерас Грилпарцерову «Сафо», или Расинову «Федру», или Шекспирову «Млетачког трговца», «Ромеа и Јулију», или Шилерову «Сплетку и љубав», или Молијерова «Тврдицу» — па погледајте између чинова по ложама и седиштима: редови гледалаца врло прорећени, често да их пребројите једним погледом. А представљајте сутрадан какву Жил-Вернијаду или Рајмундијаду, позориште ће, изузевши вишу публику, бити дупке пуно, и ако тад пише на позоришној листи: «Бесплатне улазнице не важе вечерас никоме». Тако то иде са старим комадима који су се затекли већ у репертоару.

С новима пак бива то исто али мало друкчије. Прими се у репертоар, рецимо, каква модерна добра комедија и представља се *први пут*. Кућа буде пуна. Управа окуражена тим успехом даде исти комад и сутрадан, па кад погледате: ложе празне, на балконима нигде никога, у партеру тек понеко, јер на позоришној листи није било оно: «бесплатне улазнице итд.» Шта остаје управи после те пробе? Ништа друго него тај комад, и ако је по садржини добар и поучан, и ако има лепу тенденцију, и ако се игра по првим позорницама светским, — бацити у запећак. Труд око учења, трошак око преставе пропадне. Управа већ којекако прегоре трошак, али онај узалудан труд око учења убија вољу самим глумцима да уче добро нове комаде, бојећи се да им опет не буде мука у залуд и да публика и тај комад не отури у запећак. Често се после представе каког новог комада чује глас из публике: «Тај и тај није знао добро улогу»; или: «Баш се видело како тај и тај чека шаптача!» А међу тим нико не ће да води рачуна: да ли је тај што «није добро знао улогу», као и онај што «чека шаптача», имао воље и какве воље да добро испече своју улогу, кад није сигуран да му труд не ће бити узалудан. Покушајте да приповедите или прочитате што год, па макар то и најлепше било, пред друштвом које вас не слуша, па ћете видети како је то пријатно, и онда замерајте глумцима.

Него да се вратимо опет новим комадима. Рекосмо већ како пролазе модерне добре комедије. «Први пут» кућа пуна, сутрадан празна и комедија у кош. Тако буде и с озбиљном драмом или трагедијом. А подајте какву нову драму пуну сценичности, страшних заплета, где има и ножа и отрова и целата и пожара и свега што потреса живце, — она ће пунити свакад кућу.

А од комедија подајте лакрдију, где има драстичних ситуација и где је у главноме све удешавано да се публика насмеје, и то ће се одржати у репертоару.

Ми овим не ћемо да кажемо, да је у нашег света баш тако покварен укус, да не ће питата што је добро и поучно, него тражи само шаренила и лакрдије. Има у нас неки део публике који воли видети оно што је лепо, здраво и корисно. Број те публике расте, али није још толики да даде позоришту могућности да избаци из свога репертоара оно што велика већина радије гледа. Дакле, овако мора остати још за неко време; управа мора водити рачуна о разноврсности укуса у своје публике, докле се год узмора старати да привредом подмирује већи део својих трошкова.

Нека ово имају на уму сви, који хоће да замерају избору комада и позоришном репертоару у опште.

А сад да рекнемо коју и о нашим оригиналима. Признати морамо да смо за сад у томе врло сиромашни. Оригинални комади обично су из наше прошлости. Многи су писани у околностима које су престале бити суврсмене; неки су опет слабо израђени према захтевима данашње драме; неки су се преживели и немају своје вредности за садашњи свет. Тако од свих наших оригинала једва има неколико, што се више за невољу него по ваљаној садржини овда онда приказују. Има истина покушаја од млађих наших писаца, који обећавају да ће обогатити наш репертоар лепшим радовима, али то су још покушаји. Да би се наша оригинална драма помакла живље, управа је ове године расписала и стечај за једну драму и једну комедију из нашег живота. Ми се надамо, да ће се овим начином покренути у нас драмска књижевност толико, да ће позориште сваке године, поред награђених радова, моћи уврстити у свој репертоар барем још два три оригинала, који ће бити добри за позорницу, и ако не однесу одређену награду. Нема сумње да ће се оваким расписивањем награда постићи за три четири године та могућност: да се месечни репертоар чешће пропара комадима из нашег живота, било садашњег било прошлог.

Завршујући овај летимичан поглед на позоришни репертоар, мислимо да нам не ће нико замерити, ако кажемо једну врло често употребљавану изреку: да се ништа не постиже силом и на пречац. И прва позоришта у данашњем образованом свету морала су се развијати и ићи оваким истим путем као и ово наше позориште. Прошло је много и много десетина година док су та позоришта постала овака и ово што су данас. И она су, нема сумње, морала имати свачега у репертоару, док се поред њих нису отворила друга варошка, општинска или приватна позоришта, те прихватила да приказују засебите врсте драме и комедије, а оним првим оставила да негују бољу суврему и класичну драму. Тако ће бити јамачно и у нас после. А за сад, док је ово позориште тако рећи тек јучерашње, док је остављено да води рачуна о најразличнијем укусу своје публике, немојмо бити и сувише строги према њему.

Г

ПОЗОРИШНИ ПАМЕТАР

1835

У почетку фебруара. — Позорница у згради државне штампаре у Крагујевцу. Представе даје српски књижевник *Аћим Вујић*. Гледаоци: Кнез Милош, кнежева породица, кметови што су дошли онда на скупштину, придворници и одабранији људи.

16 фебруара. — Представља се „Шнајдерски калфа.“ На представи присуствује Кнез Милош и Наби-ефендија.

1836

14 фебруара. — Мимичке преставе с певањем. У суботу: „Пропаст Србије под кнезом Лазаром, у шеснаест слика.“ У недељу: „Васкрс Србије под кнезом Милошем, у десет слика.“ Оба комада саставио јамачно Аћим Вујић. Оркестар: војна музика. Капелник и композитер: Шлензингер. Драговољни учитељи певања: Атанасије Тодоровић, после начелник у министарству правде, и професор Исидор Стојановић. Одело набављано о трошку кнежевом; рачуне исплаћивао државни благајник Јакшић. Српско одело и реквизите давали грађани драговољно. Женске улоге приказивали ђаци. Облачиља им била Јеца Берманка.

1840

Атанасије Николић, књижевник, саставно позоришну дружину понајвише од званичника. Представе су давате у Крагујевцу. Неколико пута представљана је „Женидба Душанова,“ коју је написао исти Николић, и други комади.

1841

4 децембра. — Атанасије Николић, с истим дилетантима, наставља представе у Београду. Најпре се представљала трагедија од Ј. С. Поповића: „Смрт Стевана Дечанског“; за тим: „Краљевић Марко и

Арапин", мелодрама од Атанасија Николића. Представе редовно два пут на недељу: четвртком и недељом.

15 децембра. — Кнез Михаило наређује, да се јавно у „Српским Новинама" објави стечај за сталне глумце и две глумице које би знале и певати. Плата глумцима беше намењена од 72 до 120 динара на месец. Уз то је објављен и стечај за оригинална драмска дела и добре преводе, с хонораром: за оригинале од 72 до 180 динара, а за преводе од 48 до 72 динара.

1842

20 фебруара. — Долазе српски глумци из Загреба, који су се били јавили на објављени стечај и којима је кнез Михаило послао путни трошак до Београда.

25 фебруара. — Николићева дилетантска дружина, која је међу тим непрестано давала представе, приказује последњи пут трагедију: „Владислав".

26 фебруара. — Српски глумци из Загреба дају прву представу: „Милош Обилић или Бој на Косову", од Ј. С. Поповића.

19 јула. — Иста глумачка дружина представља у корист своје глумице Јулијане Штајнове драму Игову: „Херманија," коју је превео Ј. С. Поповић.

1847

15 маја. — Никола Ђурковић долази у Београд с панчевачком позоришном дружином и даје представе у здању код „Јелена." Прва представа: „Милош Обилић или Бој на Косову." Појављује се после те представе *прва позоришна критика*, али тако *опора*, да је уредник „Српских Новина," пок. Милош Поповић, није хтео штампати. Даље до краја децембра представљани су ови комади: „*Варалица*, шаљива игра у три чина. *Лажа и паралажа*, шаљива игра, од Ј. С. Поповића. *Нијаница*, шаљива игра преведена с немачког. *Светислав и Милева*, трагедија у три чина, од С. Ј. Поповића. *Намет*, шала у једном чину, превео Ђурковић. *Два ока*, шала у једном чину, превео Ђурковић. *Женидба после смрти*, шала у једном чину с певањем. *Дон Гануло де Колибрадос*, шала у четири чина. *Пријатељи*, шала у једном чину. *Драгутин краљ српски*, трагедија у пет чинова, од Ат. Николића. *Јелва руска сиротица*, мелодрама у два чина. *Владислав*, трагедија. *Светковина Србије* и *Стеван Шубић* или *Бела IV у Хрватској*, позоришна песма и драма од Ј. С. Поповића. *Зидање Гава-*

нице, позоришна игра у три чина, с певањем од А. Николића. *Лепа Гркиња. Два наредника*, драма у три чина, од Ђурковића. *Награђена врлина* или *Милан и Милица*, позоришна игра, превео с немачког Василије Поповић. *Сан Краљевића Марка*, позоришни спев у три чина, од Ј. С. Поповића. *Чаша вина или таст и зет*, шаљива игра у пет чинова, посрбио Н. С. Ђурковић. *Стрелци*, историјска драма у четири чина. *Дар благодарности*, драма у четири чина, с немачког. *Скитничка конфузија* или *Несторово покајање*, шаљива игра у пет чинова, од Мојсила Живојиновића. *Жртва на смрт*, с немачког.

2 јула. — „Српске новине“ доносе допис у корист позоришта. У допису се између осталога каже: „Морал је мета позоришту; али не теоријски, често мртав — него практични, живи морал, изведен из живота и нашем погледу приказан, морал који не утиче само на главу него прожмава целога човека. Глумац је овапућена лепота, идеја узора обучена у тело. Сликар, вајар и музичар остварују своју идеју лепоте у бојама, у камену, у звуцима. Глумац приказује ту идеју самим собом, тако, да је он у исти мах и мисао и драгоцени материјал за извршење мисли. Глумац у једно и ради и ураћује се.“

28 децембра. — Последња представа те године: „Благодарни син,“ драма у једном чину, од Василија Јовановића.

1848

4 јануара. — Прва представа исте Ђурковићеве дружине: „Тамерлан цар татарски,“ драма у два чина, од Василија Јовановића. Даље до 8 марта представљани су ови комади: *Алписка пастирка*, романтична игра у три чина, с певањем, од Петра Протића. *Пангалос и његова фамилија*, драма у пет чинова, од Ф. А. Бона, превео Ђурковић. *Чанколиз*, од Шилера, превео Ђ. Малетић. *Кнез од Херцеговине*, драма, од А. Поповића. *Освојење Сеуте*, драма у два чина, по руском прерадио Ј. Ђ. Јевтимијевић. *Крстоносци*, драма у четири чина, превео Павле Р. Михаиловић. *Владимир и Косара. Дивљаци* или *Фернандо и Јарика*, шаљива игра у три чина, превео с енглеског Аћим Вујић. *Краљевић Марко и Арапин*, драма у три чина, од Ат. Николића. *Скапинове ђаволије*, шаљива игра у три чина, од Молијера. *Ђорђе Кастриотић*, драма у пет чинова, од Ј. С. Поповића.

У то доба професор Димитрије Маринковић отвара позориште у Шапцу са својим друговима и дилетантима и даје седам представа. Представљани ови комади: „Светислав и Милева, Владислав краљ бугарски, Артел“, Кир Јања, Пријатељство, Пијаница и Милош Обилић“

9 марта. —Представљана: „Завера против Млетака“, трагедија у пет чинова, превео с немачкога Ј. Кларић. Још је после тога било неколико представа, али се за сад не зна: колико ни који су комади.

1849

Јаков Крчединац, садашњи телеграфиста, и Стеван Добрић саставе позоришну дружину од Ђурковићевих чланова, који су дошли у Београд после Дракулићеве погибије у мађарској буни. Та је дружина давала свега девет представа.

1851

„Љубитељи народне просвете“ састали се у београдској читаоници и изабрали одбор коме је стављено у задатак да се стара о оснивању позоришта.

31 јула. — Овај одбор моли министарство просвете да одобри и потпомогне његово предузеће.

18 августа. — Влада потврђује позоришни одбор и његове статуте.

1852

30 јануара. — Одбор добивши од државе плац код „Зеленог венца“ за позоришну зграду тражи и новчану помоћ.

20 фебруара. — Влада даје на подизање позоришта 2000 дуката.

2 марта. — Скуп у читаоници на ком је прочитан извештај о постанку и раду позоришног одбора, као и позив на добровољне прилоге. На том збору за два сахата уписано је прилога 35.178 форината и 17 крајцара. Миша Анастасијевић уписао 1000 дуката.

Септембра. — Почела се зидати зграда позоришна код „Зеленог венца“, и наишло се на подводан темељ.

1853

29 августа. — Позоришни одбор извештава министра да је прекинуто зидање позоришне зграде због новчане оскудице; иште од владе 700 дуката у зајам да исплати предузимаче зидаре. Влада узајмљује толико „на кредит народног театра.“

1856

9 јуна. — Министар просвете наређује да се добро прегледа темељ започете зграде, па ако се види да не може бити тврд и по-

стојан да се никако не зида даље; извештај да се поднесе државном савету.

1857

Јуна. — Долази у Београд немачка позоришна дружина. Управитељ јој беше Прајз. Даје немачке представе у купатилу Шоповићевом. Наша омладина, којој на челу беше Лаза Прапорчетовић, удружује се с немачком дружином и почиње давати српске представе. Представљан први пут: „*Марко Краљевић и арапин.*“ За тим се та мешовита дружина премести у велику пивару. Немачка дружина буде брзо истиснута. Наша омладина настави давати представе. Јуна месеца било је свега пет представа. Даље до краја октобра не зна се, је ли и колико било представа.

31 октобра. — Представља иста дилетантска дружина: „*Два наредника.*“ Даље до краја децембра представљани су ови комади: „*Лаћан, Зла жена, Владимир и Косара, Зидање Раванице, Сан Краљевића Марка, Смрт Стевана Дечанског, Краљ Драгутин, Скитничка конфузија.*“

1858

8 јануара — Дилетанти, под управом Лазе Прапорчетовића, настављају представе и дају ове комаде: „Зидање Раванице, Владимир и Владислав, Жртва Аврамова, Лепа Гркиња, Краљ Драгутин, Крстоносци, Светислав и Милева, Урош и Теодора, Два наредника, Ајдуци, Три пријатеља, Кир Јања, Женидба и удадба, Смрт цара Уроша, Волтерова Зајира, Стриц као синовац, Српски сватови. Владислав, Сигфрид и Геновева, Смрт Стевана Дечанског,Ромео и Јулија, Београд некад и сад, Бретислав и Јута, Чудноватe бодести, Турци у Босни, Сан Краљевића Марка, Бој на Косову, Крстоносна војна.“

1859

24 новембра. — Кнез Милош наређује да се зидање зграде позоришне стави под надзор владе.

25 новембра. — Дилетантска дружина, којој је тад био управитељ Ђорђе Малетић место Прапорчетовића, наставља опет давати представе. Представља се његова трагедија: „*Преходница српске слободе или српски хајдуци.*“ Управитељ даје оставку због увреде у новинама.

1860

28 јануара. — Управа позоришна захваљује кнезу Милошу и Михаилу на дару при престави „Хајдук Вељка".

На молбу друштва прима се Малетић опет управитељства, али не за дуго. Управу је примио у брзо Мата С. Карамарковић.

Састављен *одбор за стално позориште*, чланови: Цветко Рајевић, Милан А. Симић, Јован Бошковић, Настас Јовановић, Матија Бан (брзо иступио), Стева Тодоровић, Милан Петронијевић, Јован Х. Димитријевић Рошу, Дим. Јоксић и Е. Јосимовић.

1862

Општина покреће мисао за представе. Новцем управља одбор од осам општинара, који је општина изабрала.

4 марта. — После дугог прекида почиње дилетантска дружина на ново давати представе. Први пут представљан: *„Сан Краљевића Марка."* Даље су представљани ови комади: *„Женидба и удадба, Устанак Чеха, Бој на Неготину или смрт Хајдук-Вељка, Два наредника, Београд некад и сад, Лажа и паралажа, Бој на Косову, Покондирена тиква, Ђаволаци ђаци, Смрт Стевана Дечанског."*

2 јуна. — Турци бомбардују Београд. Представе прекинуте.

26 јула. — Отпочиње позориште опет радити. Долази загребачка позоришна дружина и представља се: *„Мејрима* или *ослобођење Босњака."* Даље су представљани ови комади: „Никола Зрињски или пад града Сигета, Два ништоља, Потурица, Верност српских војника, Ралица, Ђурађ Бранковић, Љубоморна жена, Владислав краљ бугарски, Хајдук Вељко, Љубоје жупан из Приштине, Лажа и паралажа, Ђаци ђаволаци, Војнички бегунац, У лажи је плитко дно, Љубав и философија, Мушки метод и женска мајсторија, Владимир и Косара, Жена што скаче кроз прозор, Боље умети него имати, Бој на Косову; Беша, Неша и Јеша, Женски непријатељ, Заручник и невеста у једној особи, Сплетка и љубав."

Чланови: Мандровић, Андријевић, г-ђа Аделсхајмовица, Весељковић, г-ђа Вељковићка, г-ђица Љубица, г-ђица Перисова.

13 августа. — Чета лицејска даје част тим људма на својој барикади. Веселье од по дне до 9 сахати у вече.

1863

20 јануара. — Исто дилетантско друштво наставља своје представе и даје ове комаде: „Хајдуци, Светислав и Милева, Смрт Стевана Дечанског, Добра жена или Трпен спасен, Сиротица из Новог Сада, Два ортака, Дар-Мар, Црногорци, Светозар Младеновић, Карташ, Ветрогоња, Чика, Опасан комшилук, Ко зна за што је то добро, Сеоба Срба, Лажа и његов син, Заручник и невеста у једној особи, Двогуби отац, Зидање Раванице, Херцег Владислав, Љубав све може (Укрођена горопад), Два наредника, Пријатељи, Стари бака и његов син хусар, Она је луда, Силом болесник, Потурица, Кир Јања, Заручник у две особе, Женски непријатељ, Ђаволасти невач, 777, Пијаница, Владислав краљ бугарски, Немања, Бој на Грахову, Женидба после смрти, Преходница српске слободе".

Састављен позоришни одбор у три одсека: литерарни, уметнички и финансијски: Управитељи литерарног одбора: Јован Бошковић и Милан Симић; уметничког: Настас Јовановић и Стева Тодоровић; финансијског: Димитрије Јоксић и Мата С. Карамарковић. Потпредседник: Матија Бан.

На позив одборов дошли из новосадског и загребачког позоришта: Дим. Марковић, Ал. Савић, г-ђа Драга Димитријевићка, г-ђца Јелица Јовановићева и Јулка Степићева, Ал. Бранковић, Ђорђе Марковић, Наум Стојановић, Марија Вуковићка, Мих. Рацковић, Ст. Алексић. Јов. Маринковић, Фот. Иличић, А. Мандровић, М. Перисова, Стев. Миховилов, Паја Степић и Божа Рашић.

16 фебруара. — Позоришни одбор издаје позив да се прикупљају добровољни прилози за подизање и унапређење позоришта.

5 марта. — Оставка Банова. Изабран М. А. Симић за потпредседника, Цветко Рајовић за председника позоришнога одбора.

1 октобра. — Одбор издаје опет позив на добровољне прилоге. Дошло свега прилога 910 динара и 40 пара.

23 октобра. — Министар финансије одређује комисију да се прегледају зидине позоришне код „Зеленог венца."

1864

1 јануара. — Иста дружина представља: „*Лудост и лудорије, Крштено писмо*". Даље су представљани ови комади: „Женски непријатељ, Два кандидата, Силом болесник, Звонимир краљ хрватски,

Низ бисера, Лажа и његов син, Војнички бегунац, Какав отац таква кћи, Двогуби отац, Вампир и чизмар, Стари бака, Дипломат, Михаило цар бугарски, Карташ, Први пут у позоришту, Цар Лазар, Вампир и чизмар, Муж од четири жене, После поноћи, Записници ђавоволови, Љубав све може, Гроф Монте Кристо, Добрила и Миленко, Краљица девојка, Прехвала, Љубоморна жена."

20 фебруара. — Комисија подноси извештај министру финансије: да су зидови позоришне зграде код „Зеленог венца" попуцали, да пилоте нису добро ударене, да се на том месту зграда не може сазидати и да треба оно што је озидано раскопати па материјал уступити било општини било држави.

26 априла. — Одбор прекида представе у Београду. Глумци путују ради своје зараде.

3 новембра. — Приложници се скупе и одлуче: „Почем нема од почетих зидина ништа, да се уступе држави, и да се умоли: да поступи како зна само да се што пре стече позориште и зграда".

9 децембра. — Коста Цукић, заступник министра просвете, на молбу приложника, изабере између њих одбор. Председник Милан А. Петронијевић, чланови: М. А. Симић, Е. Јосимовић, Ан. Јовановић, Ј. Бошковић, Дим. Јоксић и Ј. Х. Д. Рошу. Пропише им правила да се старају имањем позоришним и субвенцијом. Субвенција од 1200 дуката редовно сваке године.

1865

1 јануара. — Позоришна дружина отпочиње представом: *„Војнички бегунац"*. Даље су представљани ови комади: У лажи је плитко дно, Сиротица из Новог Сада, Вампир и чизмар, Гроф Монте Кристо, Марија Тудорова, Већеслав IV, Низ бисера. Цврчак, Тридесет година из живота једног карташа, Он није љубоморан, Два кандидата, Хедвига разбојничка невеста, Ђаво без репа, Муж од четири жене, Радознале госпе, Госпође и хусари, Генерал и потпоручик, Црна Краљица, Већеслав IV, Муж моје жене, Сплетка и љубав.

29 априла. — Распуштено друштво. Тад су били чланови: Мандровић, Перисова, Тоша Марковић, Ал. Савић, Ј. Степићева, Стеван Миховилов, Милош Цветић, Марко Суботић, Марија В. Марковићка, Марија Т. Марковићка, Милан Божић, Милица Илићићева, Ј. Радуловић, Персида Пуљевићка.

1866

23 јануара. — Иста дружина представља: „Бој на Косову“, а даље ове комаде: „Двогуби отац, Бој на Грахову, Хајдук Вељко, Низ бисера, Стари бака, Српске цвети, Последњи дани Смедерева.“

У почетку јуна. — Позоришна дружина разилази се; неки глуцми одлазе у Загреб а неки у Нови Сад.

У октобру. — Одбор покрене мисао да се на старим развалинама подигне бар слаба зграда. Комисија: Андр. Андрејевић инжињер, Вштетелка проф. академије, Гленк зидар и Штајнлехнер нађу да не треба. И на том оста.

1867

23 маја. — Немачка позоришна дружина, под управом Карла Ремаја, даје прву представу: „Београд некад и сад“.

11 септембра. — Долази новосадска позоришна дружина, под управом Јована Ђорђевића и почне давати представе најпре код „Круне“ а после у Сушићевој кући. Представљани су ови комади: „Ђурађ Бранковић, Он није љубоморан, Пуковник од осамнаест година, Сплетка и љубав, Тамница, Пркос, Вежбање за брачни живот, Лек од пуница, Стари бака, Париски колотер, Први састанак, Шаран, Вампир и чизмар, Карло XII, Стари кованција, Он је излечен, Записници ђаволови, Милош Обилић, Лудница, Пуница, Луција Дидјерова, Прехвала, Војнички бегунац, Цврчак, Четири писмена, Жена што скаче кроз прозор. Разбијена шоља, Ко је господар у кући, Звонимир, Он и она, Удадба из наклоности, Добрила и Миленко, Госпође и хусари, Смрт кнеза Доброслава, У лажи је плитко дно, Опклада, Нечиста соба, Мишел Перен, Госпође и хусари, Боље уметп него имати, Парница, Она је луда, Немања, Љубоморна жена, После поноћи, Низ бисера, Заручник и невеста у једној особи, Краљева сеја, Зидање Раванице, Љубав и философија, Пијаница, Доктор Робин, Српски хајдуци, Кир Јања; Прошлост, садашњост и будућност српска, Урош V и мати му Јелена, Краљевић Марко и арапин, Инкогнито, Хајдук-Вељко, Расејани, Херцег Владислав, Први састанак, Женидба и удадба, Стари бака.“

Управитељ позоришта беше Јован Ђорђевић. *Чланови:* Лаза Телечки, Паја Маринковић, Димитрије Ружић, Никола Недељковић, Никола Зорић, Лаза Поповић, Јован Путић, Алекса Савић, Димитрије Коларовић, Коста Хаџић, Ђорђе Пелеш, Марко Станишић, Младен Бошњаковић, Никола Рашић, Драгиња Ружићка, Љубица Коларовићка, Милка Гргурова, Софија Максимовићка, Милева Рашићка (Ра-

дуловићка), Анастасија Мишковићева, Марија Недељковићка. *Капелник:* Аксентије Максимовић.

1868

1 јануара. — Исто друштво представља даље ове комаде: „Низ бисера, Карло XII, Вампир и чизмар, Цврчак, Први састанак, Ко је господар у кући, Париски колотер и Војнички бегунац.“

16 јануара. — Новосадска позоришна дружина отишла у Панчево да тамо даје представе.

3 фебруара. — Министар Црнобарац шаље министру грађевина план за позориште, да га испита но овај га није усвојио већ је обећао да ће наредити да се нацрта други.

6 фебруара. — Пише г. Ђорђевић одбору писмо у ком вели да је у Београду са својом дружином имао дефицит 109 дук. и 44 гр. и на предлог одборов министар просвете одобри да се г. Ђорђевићу у име тога дефицита изда 100 дук.

19 фебруара. — Јавља Црнобарац министру грађевина да је Кнез у договору с државним саветом решио да се позориште подигне на плацу иза Стамболкапије.

12 марта — Већ су се почеле рушити турске куће по том плацу, јер је Кнез хтео да позориште буде готово до 15 октобра.

16 маја. — По највишој одлуци министарство грађевина прима за државну потребу материјал од раскопане позоришне зграде код „Зеленог венца.“

27 јуна. — Одређен г. Алекса Бугарски, који је и план за позориште израдио, да води надзор над зиданем, а Штајнлехнер, предузимач. примио се да позориште подигне за 12,550 дук. у готовом новцу и сав стари материјал од турских кућа и зграда. У уговор стављена је и сума од 250 дук, коју је Кнез обећао дати Штајнлехнеру ако грађевину сврши похвално. Скупљени новац за позориште био је свега 10.735 дук.

13 јула. — Министар просвете изабере нов позоришни одбор. Председник одбора беше Филип Христић, потпредседник Димитрије Матић; чланови: Јован Ђорђевић, Ђорђе Малетић. Јован Бошковић, Стојан Бошковић, Анастас Јовановић, Матија Бан, Стева Тодоровић, Александар Бугарски, Милан Давидовић, Емилијан Јосимовић, Христофор Солар, Димитрије Јоксић, Јован Рошу, Арса Лукић; секретар Милорад П. Шапчанин.

Овај одбор управљао је позориштем до 8 октобра 1870, кад је по новом закону о позоришту управа поверена једном лицу.

18 јула. — Расписао је одбор стечај, да му се глумци и глумице пријаве до 15 августа, и велики део глумаца новосадског позоришта дође у Београд.

18 августа. — Положен је свечано темељ позоришту у присуству Кнеза Милана, намесника, и свију чланова одбора.

3 октобра. — Одбор је закључио уговор са свештеником Сушићем о локалу у ком ће се давати представе док позориште не би било готово.

10 новембра. — Прва представа отворена је српском увертиром Драгутина Реша и беседом г. Милорада П. Шапчанина.*

18 новембра. — Издао је одбор позив на пријатеље народнога позоришта, да поклоне позоришту: Књиге позоришног садржаја, музикалне комаде, одело, собни намештај, оружје и украсе и наките сваке врсте. Одзив је био такав, да је позориште лепу збирку одела и оружја добило.

1869.

1 јануара. — Настављају се представе у Сушићевој кући до 13 маја. Гостовали су Ружић, Ружићка и Јеленска.

17 фебруара. — Одлучио је одбор да се бољим глумцима у име додатка плаћа по 100—120 а другима по 40—80 гроша чар. месечно. На свршетку сезоне добијали су глумци и корпснице.

24 фебруара. — Одбор је одлучио да глумце пошље у Шабац, Пожаревац и Смедерево, како би се дала прилика грађанима тих вароши да се идеалним светом насладе. Услови за општине поменутих вароши били су: да општина да бесплатан стан представљачком особљу и локал где ће се давати представе. Само се шабачка општина одазва и глумци одоше у Шабац, где су давали представе у у арени код *Јевропе*, и то од 18 маја до 23 јуна. Одбор шабачких грађана примио је на се набавку свију потреба.

4 марта. — Одбор је одлучио да пошље у Беч три своја члана гг. Емилијана Јосимовића, Алексу Бугарског и Ђорђа Симића, да тамо набаве ствари за унутрашње уређење позоришта, и на то им је отворен кредит за 30.330 фоpината. На *уређење нове позоришне зграде* потрошено је свега 194.894 динара.

Одбор позива расписом све вароши у Србији да у корист позоришта дају беседе, како би се на тај начин скупило нешто новаца,

* Комади који су се представљали од тога дана до сад, налазе се сви у овом репертоару.

те подмирили непредвиђени трошкови преко предрачуна, и тако се до краја године скупи 1786 дуката.

Априла . — Закључи одбор уговор с глумцима Мандровићем и Цветићем. Тада су ступили као нови глумци: Алекса Бачвански, Нестор Недељковић и г-ђца Јеленска. Остали глумци и глумице били су: Ђорђе Пелеш, Тоша Јовановић, Лазар Поповић, Милка Гргурова, Тоша Марковић, Алекса Савић, Јулка Јовановићка, Марија Поповићка, Љубица Коларовићка, Милева Рашићка. Марко Станишић, Младен Бошњаковић, Никола Рашић и Димитрије Коларовић. То су били први глумци, свега њих 19, у првом српском позоришту.

24 јуна. — Глумачка дружина прекида представе и спрема се за рад у новом позоришту.

26 јуна. — Одлучио је одбор да се г-ђи Милки Гргуровој даде 10 дуката у име путнога трошка ради путовања у Беч те да тамо гледа прве вештакиње у оним улогама, које спадају у њезину струку.

20 октобра. — Свечано отворено *ново позориште* представом: „Посмртна слава кнеза Михаила".

16 децембра. — Одлучио одбор да оснује *глумачку* школу и одредио на њу 12.125 динара годишње, тако да се шесторо, које мушких које женских, од туда у њој уче. Питомце поучавао је г. Јов. Ђорђевић и А. Бачвански. Школа је отворена 2 јануара 1870 а укинута 1873 године. Позориште је из те школе добило глумицу, г-ђу Мару Ђорђевићку (пре Гргурова).

1870

Састављен је одбор од гг. Ђорђа Малетића, Јована Ђорђевића и Милорада Шапчанина, да изради правила за све позоришне чиновнике и за глумачко особље.

12 фебруара. Уважена оставка на председништво позоришнога одбора Филипу Христићу.

7 августа. — Одбор тражи од владе да се позоришу допусти да може заузети још 56 квадратних хвати плаца иза зграде, да би се могла начинити доградa.

8 октобра. — Укинут је позоришни одбор законом о позоришту и власт одборска пренета на управитеља. Јер по што је позориште подигнуто и подмирене све потребе, то је и одбор од више чланова био излишан и ради лакше администрације требало је сву власт предати у једне руке Дужност управитеља вршио је Јован Ђорђевић.

1871

5 јануара. — Постављен је за управитеља позоришта г. Ђорђе Малетић.

У септембру. — Почиње опадати позоришна привреда. Публика све слабије похађа позориште.

11 децембра. — За управника позоришног постављен Милан Симић место Ђорђа Малетића који је дао оставку.

1873

27 јануара. — У след показаног дефицита од 3000 дуката и поисканог зајма, министар просвете одредио је комисију да прегледа рачуне позоришта и да изнађе начин, како ће се позоришту помоћи. У комисији били су: Милан Петронијевић, Матија Бан, Илија Маргетић и Милорад П. Шапчанин. Комисија је нашла: да стари дефицит износи 1100 дуката, који би се могао зајмом подмирити. У једно комисија је предложила начин како ће се приходи позоришта увећати.

21 априла. — Одбор београдских госпођа даје у позоришној дворани игранку у корист позоришта.

6 јуна. — Министар просвете послао управи 14.256 динара и наредио да се позоришно особље отпусти и позориште затвори.

Одмах по што је позориште затворено отишао је Мандровић у Загреб, за њим оду Сава Рајковић и Дитмајерова, Племенчић, који је из Загреба место Нече Недељковића дошао, оде опет у Загреб. Ружић и Ружићка с Петром Добриновићем одоше у Нови Сад а Савић је умро 7 јула.

7 јуна. — Извлачиле се срећке од лутрије коју су београдске госпође приредиле у корист позоришта. Ова лутрија донела је позоришту 500 дуката.

10 јуна. — Последња представа. Позориште се затворило и позоришна дружина буде распуштена.

21 јуна. — Министар просвете одобрио је Ђорђу Пелешу, да може употребити гардеробу, реперторију и декорације из народног позоришта те давати представе на своју руку.

30 јуна. — Пелеш са својом дружином почиње давати представе код велике пиваре у арени коју је бесплатно начинио Ђорђе Вајферт.

25 јула. — Иста дружина прелази у Земун и даје тамо неколико представа.

3 августа. — Дружина се враћа у Београд и наставља своје представе.

12 августа. — Пелеш оставља своју дружину и одлази у Аустрију,

2 септембра. — Иста дружина долази у Шабац те даје представе до 14 октобра у арени коју је општина шабачка о свом трошку начинила.

1874

7 марта. — Отвара се опет позориште у Београду и почињу представе редовно.

Септембра. — Поставио је министар за чланове књижевно-уметничког одбора: Мил. Кујунџића, Свет. Николајевића, Свет. Вуловића,

1875

Априла. — Постављен је за члана књижевно-уметничког одбора: Јован Бошковић место Св. Николајевића, који је дао оставку.

22 октобра. — Премештен је управитељ М. Симић за помоћника управе фондова а за заступника управитеља постављен је драматург Ј. Ђорђевић.

1876

22 маја. — Министар поставља нов књижевно-уметнички одбор. Чланови његови: Јован Бошковић, Милорад П. Шапчанин и Филип Христић, но овај последњи наскоро одступи.

13 јуна. — Позориште је због рата опет престало радити. Глумци одоше на бојиште, а глумице у болнице.

1877

1 априла. — Ђорђевић разрешен по молби од дужности заступника управитеља и на његово место постављен је за управитеља М. П. Шапчанин секретар министарства просвете.

12 новембра. — Постављен опет М. Симић за управитеља.

1878

11 септембра. — Постављен је за драмат урга народног позоришта г. др. Јован Јовановић место г. Јована Ђорђевића који је отишао за директора ниже гимназије у Шабац.

1879

Маја. — Постављен је г. Јов. Бошковић за заступника управитеља М. Симића, због његовог слабог здравља.

19 марта. — Министар просвете, на предлог управин, поставља, према члану 9 закона о народном позоришту, за сталне чланове: г.г. Тошу Јовановића, Милоша Цветића, Ђуру Рајковића, Димитрија Коларовића и г-ђе: Љубицу Коларовићку, Милку Гргурову и Марију Цветићку.

5 априла. — Министар просвете наређује, да управитеља г. Милана Симића, који је добио осуство, заступа драматург Јован Јовановић.

27 априла. — Министар просвете наређује да управитеља г. Симића замењује у дужности г. Јован Бошковић.

27 септембра. — Министар просвете наређује да г. Бошковић и даље заступа управитеља.

1880

9 јануара. — Министар просвете наређује да управитеља заступа драматург Јован Јовановић.

1 марта. — Управитељ Милан А. Симић стављен у пензију, а за управитеља постављен г. Милорад П. Шапчанин, секретар министарства просвете и црквених послова.

8 априла. — Министар војни одобрио да се поклони позоришту једанаест турских одела.

4 октобра. — Драматург Јован Јовановић, који је поднео оставку, разрешен указом од дужности.

26 новембра. — Министар просвете одредио Милована Ђ. Глишића, коректора државне штампарије, да врши дужност драматурга.

1881

19 марта. — Министар просвете јавља управи позоришној да је Милован Ђ. Глишић, коректор у државној штампари, постављен указом за драматурга народнога позоришта.

31 октобра. — Министар просвете поставио за чланове позоришнога одбора гг: Милана Кујунџића, професора велике школе, д-ра Владана Ђорђевића, начелника санитета, Андру Николића, професора гамназије, и Хајима С. Давича, писара у министарству спољних послова.

4 новембра. — Позоришни одбор одређује нове цене позоришним улазницама.

10 новембра. — Позоришни одбор прима за чланове г-ђу Марију Перисову, г. Светислава Динуловића и г-ђицу Тинку Брашованову, а за корискиње и питомице: г-ђу Марију Динуловићку, и г-це: Пуљевићеву и Ковачевићеву.

24 новембра. — Позоришни одбор одређује да сталпи и редовни чланови, капелник, живописац, власуљар и гардеробер примају од сада плату из дохотка од државне помоћи.

1882

18 јануара. — Министар просвете шаље измену позоришне уредбе. Измена је у осам тачака и тиче се само односа између управитеља и драматурга при одређивању репертоара, деоби улога итд.

15 фебруара. — Јевта Угричић оставља нашу позорницу. Примају се за привремене чланове: Петар Адамовић и Миливоје Стојковић.

23 јула. — Министар финансије отвара позоришту засебан кредит на огрев, канцеларијске трошкове, библиотеку и музикалије.

28 августа. — Позоришни одбор прима за чланове: г-ђицу Августу Нигринову, члана словиначког позоришта у Љубљани, а г-ђици Марији Перисовој отказује даље глумовање на нашој позорници.

23 октобра. — Одбор позоришни прима опет за члана г. Миту Коларовића, који је са својом женом био напустио нашу позорницу и отишао у Загреб. За г-ђу Коларовићку одлучено је: да се стави у пензију и да јој се пензија даје из позоришне касе. Примају се за чланове гг: Јеврем Божовић, Милорад Гавриловић, Раја Павловић, Драгутин Јовановић и његова жена и г. Љуба Станојевић. — Позива се г-ђца Ђорђина Собјеска да гостује у неколико представа.

1883

25 марта. — Министар просвете поставља за чланове позоришнога одбора гг: Стеву Д. Поповића и д-ра Лазу К. Лазаревића.

3 априла. — Позоришни одбор одлучио да се у интересу штедње откаже: г. Драгутину Јовановићу и његовој жени, г. Гаври Милорадовићу и г-ђици Тинки Брашовановој. Лаза Поповић оставља нашу позорницу и саставља засебну дружину с којом ће путовати по Србији и давати представе.

29 августа. — Госпођица Милка Максимовићева примљена као питомица.

27 септембра. — Примљен за члана Реља Поповић, а Бранко Ђорђевић оставио позорницу и отишао да изучава железнички телеграфски курс.

30 септембра. — Примљена за члана г-ђица Анка Фрасинелова, певачица и глумица из Загреба.

1884.

25 јуна. — Примљени за чланове: Недељко Недељковић и Љуба Станојевић.

26 августа. — Министар просвете јавља да је министар финансије одредио драматурга Милована Ђ. Глишића за члана пописне комисије у срезу козничком округа крушевачког.

8 септембра. — Примљена г-ђца Милка Гавриловићева из Загреба као певачица.

14 септембра. — Примљена за члана г-ђца Паулина Грбићева, члан земаљскога казалишта у Загребу.

23 октобра. — Равнатељ хрватскот земаљског казалишта, гј Адам Мандровић, дошао да гостује у неколико представа на нашо, позорници.

1885

2 јануара. — Редовни члан г. Вељa Миљковић даје оставку и напушта позорницу.

21 јуна. — Позоришни одбор одлучио да се приме за чланове нашега позоришта гг: Хаџи-Динић и Марковић, чланови новосадскога позоришта.

25 августа. — Управа даје ванредну представу деци и народу из околних села.

10 септембра. — Примљен за члана г. Андрија Милосављевић, члан новосадскога позоришта.

8 октобра. — Политички догађаји на Балкану изазвали су и у нашој земљи ванредне прилике; у след тога министар просвете наредио да се смањи број привременога особља и у опште избегава дефицит.

15 октобра. — Министар просвете поставио за члана позоришнога одбора г. Љубомира Ковачевића, професора учитељске школе.

16 октобра. — Према наређењу министра просвете редуковано особље у колико се могло то учинити.

7 новембра. — Прекинуте представе због рата. Чланови: Гавриловић, Динуловић, Павловић, Хаџи-Динић и Милосављевић. отишли на војску, а остали по болницама да негују рањенике.

25 децембра. — Отпочете опет представе.

1886

3 априла. — Позоришни одбор одлучио да се прими за привременога члана г-ђица Јулка Поповићева, која је у почетку нове сезоне отпуштена.

14 јуна. — Одбор је одлучио да се распише стечај за једну драму из српске историје и једну комедију из народнога живота. Рок стечају да буде први децембар ове године, а награда за драму 1000 и за комедију 600 динара у злату.

УПРАВА К. С. НАРОДНОГА ПОЗОРИШТА[1]

Управитељ

Милорад П. Шапчанин

Постављен указом од 1 марта 1880. Пре тога био члан и секретар позоришнога одбора од 13 јула 1868 до 5 јануара 1871. — 22 маја 1876 постављен поново за одборника. — 1 априла 1877, као секретар министарства просвете, именован за управитеља. — 12 новембра исте године дао оставку и остао одборником до именовања за сталнога управитеља.

Драматург

Милован Ђ. Глишић

Постављен да врши драматуршку дужност 26 новембра 1880. Указом од 19 марта 1881 постављен за драматурга.

Позоришни одбор

Др. Владан Ђорђевић, начелник санитета на расположењу. Постављен претписом од 31 октобра 1881.

---

[1] *Управитељ*, *драматург* и *главни благајник* постављају се указом Његовог Величанства Краља, на предлог министра просвете и црквених послова. Сва тројица примају плату из државне касе, као државни чиновници. Државним буџетом регулисани су им положаји овако:

Управитељ се равна са звањем окружних начелника у четири класе: IV. 4041·60, III. 5052, II. 6062·50, I. 7072·80 динара.

Драматург се равна са звањем секретара министарства просвете с четири класе: IV 2.500, III 3.000, II 3·500, I 4000.

Благајник се равна с окружним благајницима с платом од 5 класа: V 2273.40, IV 2526, III 2778·60, II 3031·20 I 3283·40.

Одборници уживају по закону плату из касе позоришне. Садашња г.г. одборници одрекли су се ове награде у корист позоришне касе.

Г.г. одборнике поставља министар просвете, на предлог управитељев

Стева Д. Поповић, начелник министарства просвете. Постављен претписом од 25 марта 1883.

Др. Лазар К. Лазаревић, шеф варошке болнице. Постављен претписом од 25 марта 1883.

Љуба Ковачевић, управитељ учитељске школе. Постављен претписом од 15 октобра 1885.

Главни благајник

Тодор Пинтеровић

Постављен указом од 14 маја 1873.

Тоша Јовановић

РЕДИТЕЉ И СТАЛНИ ЧЛАН.

Ступио на позорницу први пут 1865 године у дружини Мандровићевој која је онда била у Београду. За тим је отишао у Сент-Миклуш те стао у Протићеву дружину. Кад се то друштво растурило, он је дошао у Земун и постао члан друштва Јоце Поповића. Но и то се друштво брзо растури, те Тоша дође у Београд и стане у дружину Паје Степића која је путовала по Србији. За тим је у истој дружини путовао по Банату, Бачкој и Срему до 1869 године, кад је постао члан народног позоришта у Београду. Године 1872 отишао је у Загреб и био члан земаљскога казалишта до 1878 године, а тад се вратио у Београд и постао редитељ и члан нашега позоришта. Постављен за сталнога члана 19 марта 1879.

Милош Цветић

РЕДИТЕЉ И СТАЛНИ ЧЛАН.

Ступио у дружину 1 априла 1869; постао сталан члан 19 марта 1879; редитељ од новембра 1874.

Први пут ступио на позорницу фебруара 1862 у приватној дружини пок. Јове Кнежевића. — У септембру исте године ступио у дружину народнога позоришта у Новоме Саду, где је био до марта 1863. — Својевољно иступио и с Чекићем саставио дружину, коју остави после неколико месеца. — Концем 1863 ступи у приватну дружину у Шапцу, где је остао до марта 1864. — У марту 1864 пређе у дружину народнога позоришта у Београду, где је служио до 1 маја 1865 када је друштво наредбом министарства укинуто, док се не сазида нова зграда. — Јуна 1866 ступи у дружину народнога позоришта у Новоме Саду, али у октобру оде у Загреб, где је 1 новембра примљен за редовног члана и тамо служио до 1 априла 1869, као дана кад је прешао у Београд.

Ђура Рајковић

РЕДИТЕЉ И СТАЛНИ ЧЛАН.

Ступио у дружину као редован члан 1870; постао сталан члан 19 марта 1879; постао редитељ 1878.

Први пут ступио у дружину пок. Јове Кнежевића 1860, и у њој остао до 1863. — За тим је годину дана служио у срп. нар. позоришту у Београду, под управом позоришног одбора; годину дана у срп. нар. позоришту у Новоме Саду, под управом гоп. Јована Ђорђевића, и годину дана у Загребу, под управом септемвира пок. Јована Суботића. — После, до 1870, био је редитељ и члан дилетантске дружине у Великој Кикинди, која је стајала под контролом српске великокикиндске црквене општине.

Даворин Јенко

КАПЕЛНИК.

Родио се 10 октобра 1835 године у Дворима у Горњој Крањској. У Љубљани изучио основну школу и нижу гимназију. У Трсту свршио гимназију и отишао у Беч да учи правничке науке. Међу тим је изучавао музику. Учитељи музике били су му: у Љубљани Машек и Рихар, а у Трсту Синико и Ричи. Компоновао је народну словиначку химну „Напреј застава славе“ 15 маја 1860 године. Панчевачка црквена општина позове га за свога хоровођа, и Јенко дође у Панчево 13 јануара 1863 године. Београдско певачко друштво изабере га за свога хоровођа 1865 године. Дужност позоришног капелника примио је 1 јануара 1871 године.

Марко Станишић

РЕДОВНИ ЧЛАН И ИНСПЕКТОР.

Од 1 фебруара 1865 до септембра 1868 био је редован члан српског народног позоришта у Новоме Саду. — Од 1 октобра 1868 служи при народном позоришту у Београду. — Инспектором постао 1 новембра 1883 године.

Светислав Динуловић

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Први пут ступио на позорницу 1872. — Био у приватном Пелешевом друштву 1873, 1874 и 1875. — У народном позоришту у Новом Саду био три месеца, а у Загребу две године. — Од 1878 налази се при срп. нар. позоришту као редован члан.

Тоша Анастасијевић

РЕДОВНИ ЧЛАН И СЕКРЕТАР ПРИ КАНЦЕЛАРИЈИ ПОЗОРИШНЕ УПРАВЕ.

Ступио у народно позориште, као питомац, 1869. — Постављен за редовног члана 1874. — Постао писар и архивар позоришних дела и улога месеца јуна 1874, а секретар у октобру 1883 године.

Милорад Гавриловић

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Ступио први пут на позорницу овде у Београду у јесен 1879 године. За тим је отишао у дружину новосадскога позоришта, која се бавила у Вршцу, где је постао чланом 15 новембра 1879 године. За тим је био у позоришним дружинама Светислава Динуловића и Ђуре Протића. Дошао је у Београд новембра месеца 1882 године, где је постао редовни члан кр. ср. народног позоришта.

Раја Павловић

РЕДОВНИ ЧЛАН И ПЕВАЧ.

Први пут ступио у дружину г. Динуловића 1880. — Новембра 1881 ступио у дружину к. с. народног позоришта као привремен члан. — Маја 1882 постао редован члан.

Милош Хаџи-Динић

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Ступио први пут на позорницу 24 октобра 1880 године у дружини Ђуре Протића у Горњим Карловцима. Био је код Протића члан до 10 јуна 1881 године, а тад је отишао у дружину Фотија Иличића и био код њега до 16 новембра 1881 године. Тад је отишао за члана народнога позоришта у Новоме Саду, где је био све до августа 1885 године. У месецу августу те године примљен је за члана кр. срп. народног позоришта.

Андрија Милосављевић

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Ступио први пут на позорницу, у дружини Михаила Димића, у септембру 1874 године. Био код Димића до јула 1875. У том је настао рат, и до месеца маја 1877 године није Милосављевић био ни у једном позоришном друштву. Маја месеца те године стао је опет у Димићеву дружину, у којој је био члан до 16 септембра 1877. Тад

је отишао у војску и служио у војсци до 29 маја 1878 године. Од јула те године па до новембра 1880 био је опет члан у друштву Михаила Димића. Од новембра 1880 до августа 1881 године био је члан у дружини Светислава Динуловића. Од августа 1881 до августа 1885 године био је члан народног позоришта у Новоме Саду. У месецу августу 1885 године примљен је за члана кр. срп. народног позоришта.

Јеврем Вожовић

РЕДОВНИ ЧЛАН И НАДЗОРНИК ПОЗОРНИЦЕ.

Први пут почео глумовати 1870, у приватној дружини г. Лазе Поповића. — Од 4 септембра 1872 до 26 јуна 1876 глумовао при нар. позоришту у Новоме Саду. — 10 маја 1877 ступио у дружину к. с. народног позоришта, као редован члан. — Једно време био је без службе у доба смањивања дружине, због штедње. — На ново је примљен за привременог, а за тим за редовног члана. — Надзорник позорнице постао је октобра 1886 године.

Илија Станојевић

РЕДОВНИ ЧЛАН

Почео глумовати 20 августа 1879 године. Први пут ступио на нашој позорници овде у Београду. Био хонорарни глумац и певач до 1 септембра 1881 године. Тад је отишао за члана народнога позоришта у Новоме Саду, где је пробавио све до 30 јула 1885 године. Онда се вратио у Београд. Због ванредних прилика у след рата, ангажован је тек 1 новембра 1886 године за редовног члана кр. срп. народног позоришта.

Милка Гргурова

СТАЛНИ ЧЛАН.

Први пут ступила на позорницу 19 јула 1864 у Новоме Саду, где је била све до краја септембра 1868. — 1 октобра 1868 ступила к. с. народно позориште, као редован члан. — 19 марта 1879 постала је стални члан. — Од како је ступила у наше народно позориште, није га никад напуштала.

Љубица Коларовићка

СТАЛНИ ЧЛАН У МИРУ.

Први пут ступила на позорницу 1861 у народном позоришту у Новоме Саду, где је служила до јула 1863. — Од јула до октобра

те године била је у дружини Д. Т. Коларовића. — Октобра 1863 пређе у Загреб, а за тим дође у Нови Сад, у јуну 1864, где је била, као редован члан, до септембра 1868. — Октобра 1868 ступи у к. с. народно позориште. као редован члан. — 19 марта 1879 постане сталан члан. — Октобра 1881 пређе у Загреб. — Маја 1882 врати се у Београд, а новембра те године, стављена је у стање покоја с годишњом пензијом од 1009.96. динара.

Марија Цветићка

СТАЛНИ ЧЛАН.

Ступила на позорницу земаљскога казалишта у Загребу у почетку 1864 године. — 2 априла 1870 године дошла је у Београд и примљена за редовног члана кр. срп. народног позоришта. Постала стални члан 19 марта 1879 године.

Јулка Јовановићка

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Ступила први пут на позорницу 12 јула 1862 године у Новоме Саду. Прешла у Београд 1863 године где је била члан дилетантске позоришне дружине, а после у дружини Мандровићевој све док се та дружина није распустила и Мандровић отишао у Загреб. После тога ступила је у дружину Јоце Поповића, а одмах за тим у дружину свога оца Паје Степића. Године 1867 венчала се с Тошом Јовановићем и после била с њим заједно у Степићевом друштву, па у Београду од 1869 до 1872 године, па у Загребу до 1878 године, кад се вратила у Београд и постала чланом кр. срп. народног позоришта.

Августа Нигринова

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Почела глумовати 1878 године код словиначког драматичког друштва у Љубљани које је давало представе само зими. Дошла је у Београд 1 септембра 1882 године и примљена за члана нашег позоришта.

Емилија Поповићева

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Први пут ступила на позорницу 1 маја 1869 код народног позоришта у Новоме Саду, где је приказивала дечије улоге. — 24 но-

вембра 1869 пређе у дружину Лазе Поповића, у којој је била д 1874. — 1875 пређе у дружину Ђорђа Пелеша, где је остала до 1878. — 10 марта 1878 пређе у Београд, прво као хонорарни члан, а 1 април 1878 примљена буде за члана редовног.

Милева Радуловићка

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Први пут ступила на позорницу у народном позоришту, у Но воме Саду, где се налазила од 1864 до 1869. — 1869 ступила је дружину к. с. народног позоришта у Београду. — Године 1871 пређ у Загреб, где је остала до 1874 закључно. — Године 1875 врати с у Београд, где као редован члан служи непрекидно.

Катица Лугумерска

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Први пут ступила на позорницу у Новоме Саду, а после 8 ме сеца, јуна 1871, ступила је у дружину к. с. народнога позоришта ка редован члан. — У години 1875/6, била је 11 месеци у друштв Ђорђа Пелеша, а после тога се на ново вратила у Београд.

Александра Ђуришићева

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Први пут ступила на позорницу 20 августа 1880. — Фебруар 1882 постала редован члан.

Анка Фрасинелова

РЕДОВНИ ЧЛАН.

Ступила први пут на позорницу 1882 године у земаљскоме ка залишту у Загребу. Примљена за члана кр. срп. народног позоришт 26 септембра 1883 године.

Душан Ликић

ШАПТАЧ.

Вршио шаптачку дужност у дружини г. Ђорђа Пелеша од 1873 до 1877. — Имао је доцније своју приватну дружину, за тим наизмјене

по 9—10 месеца, као привремени члан и шаптач, служио је при к. с народном позоришту. — Од 1882 служи као шаптач.

Дамњан Ковачевић

ХАЉИНАР.

Служи од 1863. До 1868 био је хаљинар народног позоришта у Новоме Саду, а од то доба непрекидно служи у к. с. народном позоришту.

Глиша Араницки

ВЛАСУЉАР.

По свршеној власуљарској школи и пракси у Бечу, дошао је за позоришнога власуљара 11 новембра 1878 и служи непрекидно.

КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ

13 јануара 1887

Да би се живље помакла наша драмска књижевност, управа кр. срп. народног позоришта расписала је 15 јуна 1886 године стечај за једну драму и једну комедију из српског живота. У очи Светога Саве приредила је нарочито *књижевно вече* у народноме позоришту, те јавно објавила: које је од поднесених дела примљено и награђено.

Ово књижевно вече изволела је удостојити својим високим присуством Њезино Величанство Краљица Наталија. Присуствовали су г. г. министри, председник општине београдске, многи књижевници и одлична публика.

По што је позоришни певачки збор отпевао химну, настала је свечана седница позоришнога одбора. На овој седници били су сви чланови, гг. Милорад П. Шапчанин, Др. Владан Ђорђевић, Стева Д. Поповић, Др. Лазар Лазаревић, Љубомир Ковачевић и Милован Ђ. Глишић.

Председник одбора Милорад П. Шапчанин, управитељ крал. срп. народног позоришта, отворио је седницу овом беседом:

Многопоштовани зборе!

Овај дом за неговање лепих уметности, заједно с вама, радује се овом вечеру. Овај наш састанак доказ је, да народно позориште, поред све ширине свога програма, ипак жели бити део венца наших

просветних установа. Светоме Сави, узвишеном заштитнику српске просвете, препоручује се у окриље и овај просветни дом.

Поштовани збор види већ из програма шта нас је овде сабрало. Састанци у овој дворани обично су посвећени приказивању драме; данашње вече посвећено је самој драми. Од почетка нашег позоришта до данас, сви књижевници, сабрани на овом пољу, журили су се највише да задовоље захтеве представљачке уметности. Пошто то у нас није могла створити иницијатива појединих варошки или подузетника, у раније време чак ни држава, прихватили су и с одличном ревношћу вршили књижевници, учитељи, чиновници, образовани грађани и одушевљена омладина. Књижевници, поред тога рада и поред друге своје дужности у државној служби, писали су драме, драме понајвише из историје српске, с тенденцијом патриотском. Не имајући у својој средини технички савршенију позорницу, драматски писци овога доба писаху комаде, добро удешене за ефекат при читању, али с много недостатака у драматичкој композицији, потребној за успешан приказ. На позорницама с мање вештине управљанима, покуша и с оваким комадима испадаху неповољно и сценеријом и дужином. Требало је много драматургијске спреме, енергије, духа, појетског заноса и познавања позорнице, па да се ови комади поправе и одрже на пристојној висини. Људи, којима позније паде у задатак да практички примењују модерну драматургију, имали су замашан посао удешавања ових драма за позорницу. Тиме учинише Талији похвалне услуге, а код дотичних писаца постадоше најомраженије личности.

С великим трудом и многим тегобама приређене драме даване су често, из године у годину; али, како је већи број морао отпасти или због неупотребљивости, или због нишчеве непопустљивости, или због непопуларности самога обрађенога предмета, то је мањи број, који је нашао лепе предусретљивости на свима позорницама, приказиван из године у годину, приказиван тако много, да је престао бити добродошао, као и свака, иначе мила посета, која нас и сувише често својом нажњом удостојава. Последица беше та, да се у последње време редактори позоришног репертоара налажаху у грдној муци: ако народних комада узму већи број, економни интереси очевидно долажаху у питање а број више и образованије публике тотално отсутан; ако народне комаде с тога оставе изван комбинације, писци јавнога мишљења с правом чине прекор, ма да, верујте многогодишњем искуству, и они сами о старим српским комадима проводе вечери изван позоришта. Бржој, но иначе, малаксалости српских, поглавито историјских комада, много је помогла и недовољна сценарија, свакојак костим и друго што је имао да изврши сценикус. За ову околност терет пада на време,

а никако на личности; ма ко да је седео на овим столицама, могао је чинити само онолико колико допушташе могућност. А ово је увек чињено.

Но на овој неплодној стацији није се могло зауставити. Морало се *не* помишљати, него радити на обнављању народне драме. Младим писцима давано је савета, одушевљавани су на рад сваком приликом. Има их, који се одушевише, који се с младачким жаром прихватише пера и створише прве покушаје. Многи од ових почетничких радова дођоше на сцену, а неки осташе у позоришној архиви као спомени писачке добре воље, али још недовољне претходне спреме за таке послове, изузимајући два комада који имају изгледа да се у своје време учини и с њима покушај. Но ова ускрсла производња застаде из узрока који су свима познаваоцима развијања наше драме знани, а које ипак дотаћи не налазим да је излишност. *Прва* тегоба лежи у мучном положају писаца; зависни готово сви од државне службе, која заузима готово цело дневно време, полууморни и душевно истрошени седају за писаћи сто. *Друга* тегоба — посве рђава пијаца песничких производа, не искључујући ни саму драму: књижари драмске списе готово и не примају, још се с мање успеха иначе растурују, а једино позориште у стању је да даје писцу награде осам од сто од сваке представе, што, при најбољем успеху на сцени, осигурава писцу врло мршаву награду. *Трећа* је тегоба: оскудност друштва у нашој држави, које би, поред осталога, прихватило и лепу књижевност, о којој се до душе примају реферати и опширне критике, али сама дела искључују. *Четврта* је тегоба мало тугаљивије природе. Овде смо своји, пријатељи и ближи познаници; можемо говорити срдачније, а да никоме није ни из далека пребацивање, а још мање прекор. Говори се у намери поправке у будућности. Четврта је, велим, тегоба била у заступницима јавне речи. Наши журнали, не располажући довољним одзивом публике, тешко с тога одржавајући равнотежу својих издатака, не могу довољно наградити сараднике своје. С тога, и против своје боље воље и намере, принуђени су давати места у листу и таким дописницима, којих је рутина писачка довољна, остављајући њима самима да се за садржај с читаоцима и својом савешћу равнају. Последица тога доношаше оригиналној драмској књижевности пагубе. Многи су покушаји млађих драмских писаца тако оштро и безљубавно предусретнути и понижени, да је много млађе перо с тога устукнуло. Наши драмски писци и чланови наше позорнице, једном речју Талија, заслужује да се у штампи о њој говори с пажњом, деликатно, с изразима бираним, а слогом који је прожман љубављу те више поправља, а мање зледи. Претераности у хвали, претераности у малоуважавању не по-

дижу, не зидају, него руше и убијају. Крајности на једној, изазивљ крајности на другој страни; из тога се роди хаос, немир, који уско меша духове уметника, ожалости их, и клоне у. Далеко је од говорник и помисао да је ова тегоба само производ нашег сунца; има у њо велики део који је постао увозом. Као што много ко ешта примамс без довољног разбирања, од наших суседа Немаца, тако нас је лак и ова њихова социјална радња окужила. Ову оштрину штампе велик народ и поднесе, али мали народ под њом, обесхрабрен, подлегне Сви комади од наших садашњих писаца, изузимајући „Шокице", при мљени су сувише оштро, с недовољно радости и поздрава, те писа једва остав жив, спасао се у други који рад, који је много мањ изложен тако жестоким ударцима. И тако је драматска уметност и губила таленте, који би даљим радом, *временом*, стварали дела сав шенија, дела велика.

Тако су Немци све своје песнике, не изузимајући ни самога Ш лера, багателисали, и толике употребљиве комаде, који су годинам били душа репертоару, проглашавали просто као злочин. Писац нов позоришног дела морао је свакојако кроз шибе; шибали су га учтиви ако се дело допало; ако ли не, били су га на смрт. Како неш не достаје позорници или представи, одмах се потеже „жалосно стан а како мало на боље, одмах се писаше о узорним, о ванредн напретцима.

За то, што овако не раде Французи, за то су господари позорни у целоме свету. Ту скоро пише загребачки интенданат, да у Загре где су немачки језик и његова култура јаки, немачки комади про дају и само налазе одзива француске драме. Да је писао београдс интенданат загребачкоме, и он би се исто овако похвалио. Али није чудо: Французи су према својим уметницима куд камо попустљиви благонаклоњенији, а баш тиме много потпорнији; штеде и храб своје драмске писце и кад им дело не издржи суд; одлику у свако који се бави лепом уметношћу. Тиме се њихова драма множи изобил и позорнице света не могу да се одбране од њезине поплаве.

Управа нашега народнога позоришта, под оваким околности наше драмске књижевности, сматрала је за своју дужност да са прими на се бригу обогаћавања позоришног репертоара. Нашав одзива и одобрења у министра просвете и црквених послова, одлучи је: да новчаним наградама приволи наше сиромашне писце да се н родној драми више посвећују. Данас имамо прилике да видимо пр резултате овако расписаних награда. Да овим путем добијемо годишн само један ваљан комад, за десет година већ имамо за сваки мес по један нов народни комад у репертоару: тековина, с којом, пор

онога што имамо и што ћемо новом сценеријом освежити, можемо бити потпуно задовољни.

Сувишно је, али ћу се ипак дотаћи једне напомене. Поглед на задатак наше драме треба да нам је јасан и једнак. Треба на чисто да знамо: шта хоћемо од ње? Ма колико да смо разнолики по струкама науке и јавнога рада, ипак сви, који се разумевамо у нашој књизи, знамо да од наше драме, бар у данашње време, не можемо изискивати апсолутну класичност, да одговара само највишим појетским циљевима. Било је време, кад су наши много старији претходници настојавали да се само износе на сцену комади вишега стила. Последица беше прибегавање романтичним и сценичким комадима Бирхфајферовице и Рајмунда. Старији књижевници треба да се навикну на мисао: да се њихови идеали морају мирити, бар донекле, са идеалима новога времена; а млађи драматици, који осећају тежњу к раду, треба да вежбају своју творачку моћ, те да мирно и трпљиво представе себи и органички разраде и израде предмет којега су се латили. и да га тачно доведу у сагласност са захтевима свога времена и народа. Наше највеће вароши: Београд, Ниш, Загреб, Нови Сад, дају публику најразличитију по знању и образованости; средину тих разноликих гледалаца има да задовољи сваки наш нови драматик, ако хоће да му драма доиста постане народном. Сам Београд нема довољан базис праве велике вароши; и у самом њему још дуго не ће моћи стално бити обделавана чисто класична драма. Ово имајући на уму, приступило се оцењивању дела која су приспела на расписани стечај.

Поздрављајући навече празника великог нашег просветитеља, желимо да се под благодетном владом нашег преузвишеног господара и Краља и његовог светлог дома много година у овај дан овако састајемо и све лепше и савршеније радове наших драмских писаца познамо и поздрављамо. Промисао вишњега молимо, да нашем раду да свога благослова и један најмањи делићак своје животворачке силе.

За тим је Д-р Лазар Лазаревић прочитао расписани стечај који гласи овако:

Управа краљевско-српског народног позоришта, с одобрењем министра просвете и црквених послова, а по закључењу позоришног одбора, расписује овај стечај:

1. Има се написати *драма* из српске историје, у толиком обиму да, приказана, даје целу једну вечерњу представу од $2^1/_2$ до 3 сахата. Према томе оставља се писцу да изради целину у три, четири и пет чинова. Писац има бирати такав предмет, који је могућно изнети на

сцену и инсценисати га без велике тешкоће. Писац се може послужити и прозом и стихом.

Награда: 1000 динара у златницима.

2. Има се написати *комедија*, ако је могућно из народнога живота, од три до пет чинова, но опет у обиму једне целе вечерње представе. Тешкоће сценичне имају се избегавати ради лакшег представљања.

Награда: 600 динара у златницима.

Рукописи, туђом руком читко написани, имају се поднети управи краљ. срп. народног позоришта до *првога* децембра 1886 године. Рукопису да се дода писмо, у ком је име пишчево, а на ком ће бити девиза која и на рукопису. Ком се делу досуди награда, од онога ће се и писмо отворити.

Ненаграђени рукописи вратиће се дотичним писцима; а ако би се, с неким поправкама, могли приказивати, управа ће то објавити, писац с њоме може ступити у даље преговоре. Оваки комади, по спо разуму с управом удешени и приказани, добијају награду од чи златник, а од сваке представе уобичајену тантијему.

Рукописи ће се прегледати до 10 јануара 1887 године и резулт прегледа и оцена објавити у седници позоришног одбора, која ће држати јавно, на дан Светога Саве 1887 године.

Бр. 219. Од стране управе краљ. срп. народног позоришта, јуна 1886 год, у Београду.

По том драматург, Милован Ђ. Глишић, прочита одбо ски реферат о делима која су поднесена на стечај. Тај р ферат гласи овако:

На расписани стечај дошла су до одређенога рока ова дел

Прибислав и Божана, историјска драма с певањем у пет чи ва, под мотом: „Песма је утеха."

Немања, историјска драма у пет чинова, под мотом: „У пеха браства нема гутљај вина, ишчезао мирис предачких врлина."

Певачко друштво, комедија у три чина, под мотом: „Где мисао силна, ту је и дело пуно силе."

Хуманитас, комедија у четири чина, слике из београдског ж вота, под мотом: „Без будалах тупога погледа би л' умови мо блистат свјетли?"

Девојачка клетва, слика из народног живота у три чина с п вањем, под мотом: „Ни по бабу ни по стричевима, већ по прав Бога истинога."

Много позније после одређенога рока дошло је још једно дело: *Љубав и злоба*, трагедија у пет чина замишљена у средњи век, под мотом: „Живот је позорница.“

Писац „Девојачке клетве“ тргао је своје дело одмах после неколико дана. „Љубав и злоба“ није ни узимана у оцену, јер није стигла на време. Остале су само две драме и две комедије да се прегледају и оцене — је ли која од њих за награду или није.

Одбор позоришни прочитао је и прегледао сва четири дела, и изрећи ће овде свој суд.

Комедија „*Хуманитас*“ не ће нас много забавити. То је најпростији посведневни разговор, разгођен на чинове и сцене. Лица се разговарају о најобичнијим стварима, долазе и одлазе без икаке цељи и смисла. Доста је само то да напоменемо: да се готово сав разговор у три чина врзе око тога хоће ли се ићи на „Булевар“ на пиво или не. Ово је најслабији драмски покушај. Писцу се може рећи у похвалу да је пазио на чистоту језика.

У комедији „*Певачко друштво*“ овака је фабула: Некако певачко друштво из унутрашњости пошло са својим барјаком у Београд на светковину београдског певачког друштва. На обали савској требало је да члан друштвени, Мирко предавач, одговори на неки поздрав, и како није био доста свечано одевен за тако свечан чин — позајми му председник друштвени, Жеронја, свој црни капут. По што је предавач изговорио свој поздрав, он се у оној гунгули растави од својих паланчана и оде ходати по београдским улицама. Уз пред се сети неке своје љубави, имућне девојке Милице, па помисли да би добро било — кад би тако свечано обучен (у црном капуту) потражио и запросио ту Милицу коју је већ раније заволео. Тако и уради.

Док Мирко проси Милицу и док му у том послу смета некакав провадација по занату, Марко Отров, дотле паланачко певачко друштво лута три дана са својим барјаком тражећи Мирка, јер треба да врати председнику црни капут, да се представи на светковини. У том лутању долази певачко друштво у разне ситуације које местимице прелазе у буфонерију, а најзад их све похвата полиција, мислећи да су неки завереници па имају чак и барјак, и затвори их у хапс. Ту у полицији расплете се цела ствар. Паланчани буду пуштени а Мирко испроси своју Милицу.

Као што се види, фабула ове комедије налик је доста на ону у „Флорентинском шеширу,“ где сватови с младом и тастом јуре по целом Паризу младожењу, док овај тражи да набави некакав скупоцен шешир од флорентинске сламе. Ово дело овако написано не може се

уврстити у комедије. То је лакрдија. Писац је силом навијао многе ствари, да му испану смешне и комичне. Тако је са свим неприродно што је начинио једнога предавача, за кога се *мора* претпоставити да је човек образован и школован, — онако глупим, како не би приличило ни ономе који не зна ништа више од „азбуке“. Даље је неприродно, да толико људи — читаво једно певачко друштво — лута три дана по Београду а не може да нађе Мирка. Тако што имало би смисла у Лондону или другој којој светској вароши, која броји на милијуне становника, а не у Београду — где је врло ласно распитати за свакога. Најпосле неприродно је, барем за нас, и оно што полиција хапси певачко друштво, мислећи да је то неко тајно завереничко друштво. И то би којекако могло поднети за простране светске вароши, а никако за Београд. Као што рекосмо, писац местимице прелази и у буфонерију. Тако на пример: неки Перá долази на сцену са женским шеширом на глави, други опет спава у хапсу у некаким плавим чарапама, итд.

Према тако слабој и неозбиљној изради „Певачког друштва,“ одбор, признајући писцу таленат за драматика, не налази да би то дело било вредно оне награде, која је расписана за једну комедију из народнога живота. У најбољем случају, с обзиром на то, што је ово оригиналан рад, могло би се „Певачко друштво“ уз озбиљне поправке изнети на позорницу.

Прибислав и Божана заиста је врло лепа драмска песма. У њој је и мисао права песничка: Прибислав вагорски кнез на острву Рујану, заволео је кћер многобошког свештеника Бранибора, Божану, коју воли Драгош један од другова кнежевих. Божану просе обојица и Прибислав и Драгош; она њих воли под једнако и бори се сама са својим срцем коме ће се приволети. Има слична легенда у нашем народу о космајским чобанима. Кад Божана већ није могла сама учинити избор између њих двојице, онда се њезин отац довија — те нуди оба јунака, да стрељају орла под облацима, па ко га устрели томе ће Божана бити вереница. Стрела Драгошева буде боље среће него Прибиславова. Пун радости враћа се Драгош са стрелиште и орловим перјем кити вереницу Божану, коју је тако задобио јуначким надметањем. С рањеним срцем уклања се Прибислав, али скупи чету хајдука па пресретне у гори Божанине свитове и убије њеног вереника Драгоша, који издишући изусти: „да проклиње своју вереницу, ако за Прибислава пође.“ Несрећна девојка, мислећи да воља самих богова није била да се уда за Прибислава и бојећи се клетве Драгошеве, одговара Прибиславу који је зове да му буде

љуба: „Ти љубав од мене тражиш, а ја ти јаде носим и клетве Драгошеве! Не! Не смем да те кобим — самртник страшно куне. Богови нека те штите! Ти срећан живи, кнеже, ја нађох срећу само — у крилу смрти хладне!...“ И скочи у море.

Међу тим сватови надјачају хајдуке, ухвате самога кнеза Прибислава и воде га пред „суд добрих људи,“ који га осуђује на прогонство из земље — што је убио Драгоша. Прибислав у своме очајању, што се тако несрећно свршила његова љубав, скаче такође у море. То је укратко фабула драме „Прибислав и Божана.“ Осим тога писац је згодно уплео и судбину, оличену у вилама бродарицама, што одговара ономе веку који је замишљен за доба радње драмске. Пажљиво је проткао своје дело старом словенском митологијом. Поред тога што је цело дело написао стихом он је уплео доста лепих песама, митолошких, свадбених и покајничких. Дело је израђено одиста песнички, само жалимо јако — што не одговара расписаноме стечају. Пре свега то није историјска драма из српске прошлости. Строго узевши није ни мало историјска. Писац и сам каже, како је у историјској студији „Крсташки рат Германа против балтичких Словена од Лебедева“ нашао, да се између осталих словенских кнежева спомиње и Прибислав, кнез вагорски, који се сматрао као добар јунак и који је потукао Германе под њиховим кнезом Алфонсом. Више, вели, не зна историја ништа о том Прибиславу. Дакле, његов је главни јунак више легендарна личност — није историјска, и све остале особе у драми производ су замисли песникове. Осим тога писац је изнео свадбене обичаје, обичаје погребне, као што су на пример: покајнице и оно нарицање за Драгошем са свим налик а негде готово са свим онако како бива у нашега народа. Може бити да су у старо доба били обичаји у Словена много сличнији него данас; али кад помислимо како се у нас Срба разликује тако рећи село од села по својим обичајима, — онда нам изгледа невероватно да су у старих Словена на Балтику ишли сватови онако како иду од прилике данас по нашим селима и да су покајнице нарицале за покојницима готово исто онако како се данас нариче у Црној Гори. То нам изгледа, да су српски обичаји силом накаламљени једном племену, које је истина било словенско, али јамачно није живело оваким животом као што живи наш — српски народ. На послетку да „Прибислав и Божана“ баш и јесте историјска драма — као што није и као што не може бити ни по главноме своме јунаку, ни по догађају који се у драми развија, ни по оном животу који се тамо представља, опет та драма не би одговарала расписаноме стечају, јер није из српске прошлости, није из старог српског живота, него

из живота балтичких Словена, који су некада боравили и на острву Рујану и по приморју балтичкоме, који су се можда и звали „Срби," као што неки историци уверавају; али који нису били ови Срби што смо ми, нити је њихов живот био ово што и наш живот. Ми жалимо што је песник уложио своју снагу у такав један посао који не одговара расписаноме стечају; жалимо у толико више, што му је наша српска историја могла дати доста на избор момената врло згодних за праву историјску драму, а да не мора ићи чак у доба басне и легенде словенске.

На послетку његов „Прибислав и Божана" не само што није српска историјска драма, него није у опште *драма*. То је лепа драмска песма, а још пре један леп либрето за оперу. Да којом срећом имамо свог композитера, који би био и вредан и поуздан да ово сложи у музику: то би била прекрасна и врло лепа српска опера, налик од прилике на Вагнерове „Нибелунге."

Дакле, налазећи да „Прибислав и Божана" није драма из српске историје, да није у опште историјска драма, да није ни иначе драма него пре либрето за оперу, — не можемо је, поред свег признања лепој њезиној појезији, препоручити за награду. Међу тим ценећи пишчев труд око поменутога дела, налазимо да би добро било да позоришни капелник и композитер сложи песме из ове, како је писац зове „драме," па да се представља на нашој позорници за обичну тантијему, која се и иначе даје писцима оригиналних комада.

То је суд потписанога одбора о „Прибиславу и Божани." Прелазећи на другу драму „Немању," која је поднесена на расписани стечај, имамо да речемо о том делу ово:

Писац „*Немање*" био је много срећнији и у избору и у изради своје драме. Узевши за тему своје драме иначе врло тежак предмет: оснивање државе и државног уједињења, — он је то извео с таким успехом, да му ваља дати свако признање. Фабула у „Немање" ово је: Четири брата Завид, Срацимир, Првош и Немања имају сваки по једну државу, своју жупу, у којој је сваки независан господар. Таких жупа било је у оно доба доста по српским крајевима, између Балкана и Адријатика. Над свима тим жупанима, који су у својим жупама били независни господари, сматрао се као поглавар и старешина српски краљ који је боравио онда у Дукљи. Писац је узео да је у то доба био српски краљ Радослав, један од потомака краљевске лозе Владимировића. Радослав је био васал (клетвеник) грчкоме цару, онда најјачој сили на јевропскоме истоку. Међу тим остали жупани српски, који су по реду требали да слушају свога краља у Дукљи, беху се одметнули испод његове власти, па се сваки

на своју руку учинио васалом византијскога цара и владао у својој земљи не слушајући никога. Немања, видећи да така неслога и поцепаност српских жупа не води никаком добру нити обећава српском народу осигурану будућност, почне смишљати да састави под једну јаку руку све српске земље, да изведе државно уједињење. Знајући у напред, да ће с таком својом намером наићи на отпор код српске властеле, која је природно била мало вољна да упусти из шака своје од старина наслеђене повластице, — Немања је почео припремати терен за своју замисао оздо, из народа. Дао је у својој жупи веће слободе нижим сталежима и мајсторима; од властелинских повластица откинуо је по нешто, али је дао властели права на половину плена и робља у рату. Тако је придобио за се и ниже сталеже и властелу, која је у оно доба била доста грабежљива. Поред свега тога Немања је поклонио особиту пажњу војсци и ратној спреми у својој држави. Он је на своју руку водио ратове, углављивао савезе и увећавао своју жупу новим покрајинама. Његова браћа осећајући на што смера Немања а уз то завидећи његовим успесима, беху му противници. И кад је он, мислећи да је најзгоднији час за то, позвао своју браћу и самог краља Радослава на договор: како би се најсигурније извело уједињење под старешинством онога између њих који буде најдостојнији, браћа га нападну прекорима: да је издајник, да у потаји шкурује с грчким царем и да хоће да изда српске земље туђинима. Они га ту ухвате и баце у некаку јаму у планини, а на његов стони град и жупу нападну с војском. Међу тим се у граду и жупи Немањиној десио његов учитељ и логотет, протојереј Мудрослав, човек у оно доба врло учен који је своју науку поцрпао и у Византији и у Кадиксу код онда најобразованијег народа Мавара. Тај човек, поред своје учености и државничке мудрости, био је и јунак. Као заступник Немањин, он се упусти у борбу с браћом његовом, одбије њихов напад од стонога града, а за тим му пође за руком те избави и самога Немању. Немања, уверивши се да договором не може постићи што је наумио, крене одмах војску: заузме жупе своје браће, узме многе градове и српске области — неке силом и мачем а неке му се драговољно предаду, — падне с војском и под саму Дукљу те и њу узме, а краљ Радослав, који је Немању у оној завади с браћом напустио, буде рањен у боју и умре. Тако Немања за врло кратко време прихвати под своју власт готово све српске жупе у оно доба и мачем извојује српско уједињење.

То је у најкраћим потезима фабула поменуте драме. Писац је ову драму радио с озбиљном студијом. У опште узевши сам догађај, па и сви главнији моменти и особе — историјски су, осим неколико

факата, који према сувременом стању науке о српској историји не стоје онако како их је писац представио. Карактери су маркирани с особитом пажњом. Свака ма и најнезнатнија особа у драми засебан је карактер. Дело је скроз пуно живота и радње. Писац се одликује ретким познавањем сценичности: сва бинска техника и сценерија обележена је до ситница. Драма је пуна лепих мисли, ситуација. Поред тако и сувише озбиљне теме за једну драму, као што је уједињење државно, писац је вешто уплео и нежну љубав, која по својој романтичности и чедности приличи са свим XII веку, па и кроз ту саму љубав провлачи се као црвен кончић државничка мисао Немањина. Свака особа у драми има своју засебиту акцију. То нису маринете што се мичу по жици свога писца, него истински живи људи од пути и крви, који одиста живе, раде, осећају. Тенденција је патриотска. Драма је писана прозом, али тако једром, лепом и пуном поезије — да не уступа стиху.

По свему што је овде речено, одбор налази: да је „*Немања*“ историјска драма из српске прошлости, да је једна од најбољих драма које имамо у нашој књижевности, да је написана са свим онако како одговара објављеноме стечају, и да, као таква, заслужује и оглашену награду од *1000 динара*.

После реферата читао је члан кр. срп. народног позоришта, Милорад Гавриловић, цео први чин из награђене драме «Немање,» и један део трећега чина.

За тим је отворено писмо, које је било поднесено уз драму. То писмо гласи:

„На расписани стечај славне управе узима си слободу писац уз ово писмо прикљученог свога дела: „*Немања*“ историјска драма у пет чинова,“ поднети на утакмицу исту драму, туђом руком преписану под мотом:

„У пехару браства нема гутљај вина,
ишчезао мирис предачких врлина.“

Писац „Немање“ жели да његово име остане у тајности дотле док се ово његово дело — на случај да издржи утакмицу — не представља у краљевском српском народном позоришту, а он ће се по том у своје време сам пријавити славној управи.

У Београду
30 новембра 1886 год.

НН.

На послетку је објављен *нов стечај за 1887 годину* који гласи овако:

„По претходном одобрењу господина министра просвете и црквених послова, управа краљевско српског народног позоришта расписује стечај за годину 1887.

1. Да се напише драма из српске историје у толиком обиму да даје целу једну вечерњу представу. Писцу се оставља да изради целину у 3, 4 или 5 чинова. Предмет има се израдити тако да је могућно приказати га на нашој позорници, без великих техничких тешкоћа. Награда је *хиљаду* динара у златницима.

2. Да се напише комедија, ако је могућно из народнога живота, у 3 до 5 чинова, опет у обиму целе једне вечерње представе. Тешке сценичне имају се избегавати.

Награда је 600 динара у златницима.

3. Како награда за комедију, расписана у 1886, није издана, то је одбор, добивши за то нарочито одобрење господина министра просвете и црквених послова, решио: да се та награда на ново распише за 1887 годину. Ова награда у 600 динара у златницима издаће се за драматичан спев у једном или два чина, који има бити написан лепим стихом у бираним сликовима. Величина спева има бити толика да даје представу од једнога сахата. Желети је да се предмет за оваку вишу комедију узме, у колико је могућно, из српске прошлости.

Рукописи имају бити написани туђом руком. Управи ће се поднети до 1 новембра 1887. На ову тачку обраћа се нарочита пажња гг. писцима с тим, да ће се свако дело које није овако поднесено, вратити писцу.

Рукопису има се додати запечаћено писмо, у ком је име писчево, а на ком ће бити девиза која и на рукопису.

Ком се делу досуди награда, од онога ће се и писмо отворити.

Ненаграђени рукописи вратиће се писцима; а ако би се с неким поправкама могли приказивати, управа ће то објавити и писац може с њоме ступити у даље преговоре. Оваки комади, по споразуму с управом удешени и приказивани, добијају први пут од чина златник и после од сваке представе уобичајену тантијему.

Резултат прегледа и оцена објавиће се у седници позоришнога одбора, која ће се држати јавно у очи Светога Саве 1888 године.

Управа задржава себи право приказивања сваког награђеног дела.

Издано од стране управе кр. срп. народнога позоришта и објављено на свечаном састанку у дворани позоришној у очи Светога Саве, 13 јануара године 1887.

После тога отпевао је позоришни певачки збор химну Светоме Сави и тим је завршено ово прво књижевно вече у кр. срп. народном позоришту.

РЕПЕРТОАР

I

ОРИГИНАЛИ

А

Ајдук-Вељко, историјска драма у три чина, с певањем, написао Јован Драгашевић. 1868—19.

Ајдуци, драма у пет чинова, с певањем, написао Јован Стерија Поповић. 1870—5.

Апотеоза, види: Посмртна слава Кнеза Михаила.

Б

Без бркова, шаљива игра у једном чину, написао Никола Милан. 1881—1.

Бодин, историјска драма у пет чинова, написао др Јован Суботић. 1872—1.

Бој на Дубљу, историјски догађај у четири чина, написао Панта С. Срећковић. 1870—12.

Бој на Косову, историјска трагедија у пет чинова, с певањем, написао Јован Ст. Поповић, за позорницу прерадио Ј. Ђорђевић. 1870—12.

Бранивој кнез захумски, историјска драма у пет чинова, написао Михаило Полит Десанчић. 1869—1.

В

Ванда краљица лешка, драма у пет чинова, с певањем, написао Матија Бан. 1875—2.

Везир Абоговић, историјска трагедија у пет чинова, написао Никола В. Ђорић. 1881—5.

Видосава, трагедија у пет чинова, с певањем, написа Никола В. Ђорић. 1881—3.

Владимир и Косара, историјска драма у три чин написао Лазар Лазаревић. 1869—2.

Вукашин, историјска драма у пет чинова, с певање написао Драгутин Ј. Илић. 1881—6.

Г

Глумац, шала у једном чину, написао Милорад П. Шапч нин. 1884—1.

Госпођица као сељанка шаљива игра у четири чин написао Милорад П. Шапчанин.

Грабанцијаш, предигра с певањем у једном чин написао Илија Округић Сремац. 1875—2.

Граничари или слава на Илијеву, позоришна игр у три чина, с певањем, написао Јосиф Фрајденрајх. 1869—2

Д

Два цванцика, шала у четири чина, написао Милова Ђ. Глишић. 1883—6.

Добрила и Миленко, трагедија у пет чинова, с пе вањем, написао Матија Бан. 1869—12.

З

Звонимир, драма у пет чинова, написао др Јован Суботић 1869—5.

Зидање Раванице, позоришна игра у три чина, с пе вањем, по народној песми написао Атанасије Николић. 1869—1

Зла коб, трагедија у пет чинова, из српског дубровач ког живота, написао Матија Бан. 1869—2.

И

Избирачица, шаљива игра у три чина, с певањем, написа Коста Трифковић. 1873—7.

Источно питање решено на Оцеве 1869 године, шаљива игра у једном чину, написао безимени писац. 1869—2.

Ј

Јаничар, драма у четири чина, написао Филип Глогић. 1870—14.

Јелисавета кнегиња црногорска, драма у пет чинова, написао Ђура Јакшић. 1870—10.

Јован Хус, трагедија у пет чинова, написао Матија Бан. 1880—1.

К

Кир Јања, види: Ћир Јања.

Кнез Доброслав, трагедија у пет чинова, написао Матија Бан. 1874—1.

Кнез Милош, историјска позоришна игра у пет чинова, написао Милан М. Максимовић (прерађено). 1882—1.

Кобна тајна види: Зла коб.

Кокотићевићева парница, лакрдија с певањем у једном чину, написао Недељко Недељковић. 1871—1.

Колера, шаљива игра у једном чину, написао Драгомир Брзак. 1883—1.

Краљ Вукашин, трагедија у пет чинова, написао Матија Бан. 1872—3.

Краљева сеја, историјска драма у четири чина, написао др Милан Јовановић. 1869—8.

Краљица Јаквинта, драма у пет чинова, написао Драгутин Ј. Илић. 1883—7.

Крст и круна, слика из прошлости српске у четири слике с песмама, написао др Јован Суботић. 1871—2.

Л

Лахан, трагедија из бугарске историје у пет чинова, написао Јован С. Поповић (прерађено). 1880 - 3.

Лукавство и будалаштина, шаљива игра у једно чину, написао Недељко Недељковић. 1870—2.

Љ

Љубав није шала, шаљива игра у два чина, по туђ мисли написао Антоније Хаџић. 1873—4.

Љубавно писмо, шаљива игра у једном чину, напис Коста Трифковић. 1874—8.

М

Максим Црнојевић, трагедија у пет чинова, с певањем написао Лаза Костић. 1870—10.

Маркова сабља, алегорија у два дела, с певањем, на писао Јован Ђорђевић. Музика од Даворина Јенка. 1872—2

Марта Посадница или пад Великог Новгорода трагедија у пет чинова, написао Матија Бан. 1872—1.

Мејрима или ослобођење Бошњака, народна драм у четири чина, написао и за позорницу прерадио Матија Ба 1871—12.

Мика практикант, шала у једном чину, по туђој тем написао Драгомир Брзак. 1883—2.

Милош Обилић (*Бој на Косову*), драма у пет чинова написао др Јован Суботић. 1881—23.

Милош Обреновић, војвода руднички, историјск драма у пет чинова, написао Миленко Р. Максимовић, за по зорницу удесио Ј. Ђорђевић. 1875—15.

Милош у Латинима, слика из српске прошлости, п народној песми написао Милорад П. Шапчанин. 1884—3.

Младост Доситија Обрадовића, слика из живота пет чинова, с песмама, написао Коста Трифковић. 1874—8

Мушки метод и женска мајсторија, шаљива игра једном чину, написао Ђура Вукићевић. 1875—1.

Н

На бадњи дан, драмолет у једном чину, написао Коста Трифковић. 1875—1.

Народни посланик, комедија у пет чинова, написао Бранислав Нушић.

Немања, драма у пет чинова, написао др Јован Суботић. 1869—4.

Није све злато што се сија, шаљива игра у једном чину, с певањем, написао Коста Костић. 1883—1.

Ново доба, комедија у три чина, написао Милутин Ј. Илић.

П

Паланчанске новине, шаљива игра у три чина, с певањем, по туђој теми написао Драгомир Брзак. 1884—2.

Подвала, комедија у пет чинова, из паланачког живота, написао Милован Ђ. Глишић. 1883—10.

Пола вина пола воде, шаљива игра у једном чину, написао Коста Трифковић. 1875—5.

Посмртна слава кнеза Михаила, слика из народног живота у три чина, с певањем и свирком, написао Ђорђе Малетић. 1869—3.

Потурица, драма у четири чина, написао Иван Кукуљевић Сакцински. 1869—13.

Прехвала, драма у пет чинова, написао и прерадио др Јован Суботић. 1868—5.

Преходница српске слободе, види: Српски хајдуци.

Проводацију, шаљива игра у пет чинова, написао Милан Савић. 1884—1.

Прослављање кнеза Михаила, алегорија у две сцене, написао Матија Бан. 1871—2.

С

Сан и јава, историјска драма у три чина, написао др Милан Јовановић. 1880 - 1.

Сан Краљевића Марка, алегорија у два чина, написао Јован Стерија Поповић. 1869—2.

Сан на јави, слика из прошлости српске, с песмама, написао др Јован Суботић. Музика од А. Максимовића. 1869—6.

Саћурица и шубара, шаљива игра у четири чина, с певањем, написао Илија Округић Сремац. 1869—19.

Сликар или вереник и драги, трагедија у пет чинова, с певањем, написао Никола В. Ђорић. Музика од Д. Јенка. 1878—1.

Слободарка, јуначка игра у пет чинова, с песмама, написао Манојло Јов. Ђорђевић Призренац. 1879—4.

Смрт Стевана Дечанског, трагедија у пет чинова, написао Јован Ст. Поповић. 1870—9.

Смрт Цара Мијаила, трагедија у пет чинова, написао Ђорђе Малетић. 1870—1.

Српске Цвети, део први: *Устанак*, драма у пет чинова, с певањем, написао Матија Бан. 1869—7.

Српске Цвети, део други: *Ослобођење*, драма у пет чинова, с певањем, написао Матија Бан. 1878—1.

Српски хајдуци, или **Преходница српске слободе**, трагедија у пет чинова, написао и за представу прерадио Ђорђе Малетић. 1868—10.

Станоје Главаш, трагедија у пет чинова, написао Ђура Јакшић. 1878—9.

Стара и нова школа, шала у једном чину за децу, написали * * * 1881—2.

Стеван последњи краљ босански, историјска трагедија у пет чинова, написао Мирко Боговић. 1870—7.

Т

Тера опозицију, шаљива угра у једном чину, написао Коста Трифковић. 1875—1.

Три светла дана, алегорија у три слике, с певањем, написали Драгомир Брзак и Милош Цветић. Музика од Дав. Јенка. 1876—2.

Ћ

Ћир Јања, шаљива игра у три чина, написао Јован С. Поповић. 1870—4.

Ф

Француско-пруски рат, шаљива игра у једном чину, написао Коста Трифковић. 1872—6.

Х

Хајдук-Вељко, види: Ајдук-Вељко.

Хајдуци, види Ајдуци.

Херцег Владислав, драма у пет чинова, написао др Јован Суботић. 1868—8.

Ц

Цар Лазар, трагедија у пет чинова, написао Матија Бан. 1878—1.

Цар Урош, трагедија у пет чинова, написао Матија Бан. 1877—1

Црна краљица, чаробна игра с песмама у два чина, с предигром: *Проклетство на Медведграду*, написао Јосиф Фрајденрајх. 1868—23.

Црногорци, јуначка игра у три чина, с певањем, написали Јован Цар и О. В. 1870—10.

Ч

Честитам, шаљива игра у једном чину, с певањем, написао Коста Трифковић. 1872—10.

Четири милијуна рубаља, шаљива игра у три чина, написао Стеван Ј. Јевтић. 1885—1.

Човек без срца, драма из нашега друштвенога живота у три чина, с певањем, написао Милорад П. Шапчанин. 1870—1.

Ш

Шаран, шаљива игра у једном чину, написао Јован Јовановић-Змај. 1868—13.

Школски надворник, шаљива игра у једном чину, с певањем, написао Коста Трифковић. 1872—15.

Шокица, драма у пет чинова, с певањем, написао Илија Округић Сремац.

II

ПРЕВОДИ

А

Адвокати, шаљива игра у три чина, написали Диманоар и Клервиљ, превод с француског. 1878—4.

Адмирал плаве ескадре, драма у пет чинова, написао Пол Фуше, превео с француског Милан Љубибратић. 1877—5.

Адријана Лекуврерова, позоришна игра у пет чинова, написали Скриб и Легуве, с француског превео Коста Н. Христић. 1872—9.

Алпински цар и човекомрзац, чаробна игра у три чина, с певањем, од Ф. Рајмунда, превод с немачког. 1878—8.

Анђео поноћи, драма у шест чинова, написао Тодор Баријер и Едвард Плувјер, превео с француског Јован Ђорђевић. 1871—8.

Анџело, тиранин падовански, драма у три чина, написао Виктор Иго, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1877—4.

Б

Балске ципеле, шаљива игра у једном чину, написао Октав Гастиноа, превод с француског. 1882—2.

Без женидбе, шаљива игра у једном чину, написао Јован Хенрих Миранис, превод с немачког. 1876—4.

Бели Отело, шаљива игра у једном чину, написао Бризбар, превео Никола Крстић. 1869—6.

Бео лист, позоришна игра у пет чинова, написао Карло Гуцков, превела с немачког Персида Пинтеровићева. 1874—1.

Бертрам морнар, драма у пет чинова, с предигром, написао Бушарди, превео с француског Милан Љубибратић. 1875—5.

Библиотекар, шаљива игра у четири чина, од Мозера, превео с немачког Петар Ј. Мостић. 1881—6.

Браћа на искушењу, драма у три чина, написао Пелтје Волмеранж, превела с француског Јелена А. Николићева. 1871—1.

Брут и Колатин, трагедија у пет чинова, написао Алберт Линднер, превео с немачког Владан Ђорђевић. 1881—4.

В

Валерија, драма у три чина, написао Е. Скриб, превела с француског Јелена Д. Матићева. 1868—3.

Вампир и чизмар, позоришна игра у три чина, с певањем, написао Ј. Сигетије, превео и прерадио Јован Ђорђевић. 1869—8.

Варалица, види: Тартиф.

Вежбања за брачни живот, шаљива игра у једном чину, написао Р. Женеј, превео и прерадио Јован Ђорђевић. 1869—5.

Великоварошки, шаљива игра у четири чина, написао др Ј. Б. Швајцер, превео с немачког Петар Ј. Мостић. 1878—2.

Венчање и наследство, шаљива игра у два чина, написао Џемс Кени, превео с енглеског Андра Николић. 1878—1.

Весела браћа, види: Зао дух.

Весели ђаци, комична оперета у једном чину, написао Јозеф Браун. Музика од Франца Супеа. Превео Драгомир Брзак. 1885—5.

Вељеслав IV, краљ чешки, или џелатов слуга Хинко, историјска драма у пет чинова, с предигром, написала Шарлота Бирхпфајферова, превео с немачког Спиро Димитријевић Которанин. 1869—1.

Вештица, трагедија у пет чинова, написао А. Фитгер, превео с немачког Милорад П. Шапчанин. 1884—3.

Вилински прсти, драма у пет чинова, написао Е. Скриб, превео с француског Л. Шпанић. 1870—8.

Вилем Тел, драма у пет чинова, написао Шилер, превео Спиро Димитријевић Которанин. 1869—12.

Вилем Шекспир, драма у шест чинова, написао Фердинанд Дигеј, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1884—2.

Воденичарова ћерка, позоришна игра у четири чина, написао Сиглигети, превео и посрбио Јустин Милан Шимић. 1876—1.

Војнички бегунац, позоришна игра у три чина, с певањем, написао Сиглигети, с мађарског превео и прерадио Радивој Стратимировић. 1868—10.

Враг, позоришна игра у три чина, написао Е. Скриб, превео с француског Божидар Г. Боди. 1875—1.

Враголан, шаљива игра у пет чинова, написао Коцебу, превод с немачког. 1883—2.

Врачара, чаробна оперета у три чина, од М. Милоа, превео с румунскога Васа Ј. Живановић. Музика од Даворина Јенка. 1882—15.

Г

Гвоздена образина, драма у пет чинова, написали Арнолд и Фурније, по француском превео с немачког А. В. Поповић. 1871—7.

Герик у Француској, шаљива игра у два чина написао Еленшлегер, превео Гаја М. Матић. 1874—1.

Господин министар, комедија у пет чинова, написао Жил Кларсије, превео с француског Ђ. Симић. 1886—1.

Госпоја од Сен-Тропеза, драма у пет чинова, по француском написао Ламбер, с немачког превео А. М. 1871—10.

Госпоје и хусари, шаљива игра у три чина, од грофа Фредра, с немачког превео Лаза Телечки. 1868—13.

Госпођица Сеглијерова, комедија учетири чина, написао Жил Сандо, превео Михаило Р. Поповић. 1886—1.

Госпоски брак, позоришна игра у четири чина с предигром, по Октаву Фељету израдио Х. Лаубе, превео с немачког Аца Петровић. 1880—4.

Грађанска смрт, драма у пет чинова, написао Паоло, Ђакомети, превео с талијанског Милан Љубибратић. 1881—4.

Грбоња, драма у шест чинова и једанаест слика, написали Анисе Буржоа и Пол Февал, превод с француског. 1885—3.

Гренгоар, позоришна игра у једном чину, написао Банвиљ, превео Јован Ђорђевић. 1874—9.

Гроф Есекс, трагедија у пет чинова, написао Хенрих Лаубе, превео с немачког Димитрије Јоксић. 1869—9.

Гроф Монте-Кристо, драма у четири раздела, шест чинова и дванаест слика, по роману Димаовом написала Тереза Мегерле, превео с немачког Ив. Жагровић. 1870—14.

Густав Васа, позоришна игра у пет чинова, написао Бернард Шолц, превео с немачког Мита Живковић. 1882—2.

Гушче буковачко, шаљива игра у једном чину, по Бајару прерадио Јован Ђорђевић. 1872—5.

Д

Дамон или истинито пријатељство, шаљива игра у једном чину, написао Лесинг, превео Доситије Обрадовић. 1869—2.

Данишеви, драма из руског живота у четири чина, написао Петар Невски, превео Т. Маретић. 1877—5.

Да се мењамо, шаљива игра у једном чину, написали Фурније и Мајер, превео с француског Ј. Ђорђевић. 1872—8.

Два кандидата, шаљива игра у једном чину, написао Коцебу, с немачког превео Адам Мандровић. 1870—8.

Два наредника, позоришна игра у три чина, с талијанског превео и прерадио Никола С. Ђурковић. 1868—4.

Два тестамента, драма у три чина, посрбио Димитрије Јоксић 1869—1.

Две госпе, комедија у три чина, написао Паоло Ферари, превео Владимир Милојевић. 1886—1.

Две невесте, драма у три чина, с певањем, написао Е. Тот, превео и за српску позорницу удесио Стеван Дескашев. 1879—2.

Две сиротице, драма у осам слика и шест чинова, с певањем, написао Ц. Оксенфорд, превео Сава Петровић. 1879—11.

Две удовице, шаљива игра у једном чину, написао Фелисијан Малфил, превео с француског Д. Јоксић. 1870—4.

Дебора, позоришна игра у четири чина, с певањем, написао С. Х. Мозентал, превео Никола В. Ђорић. 1879—10.

Девојачки завет, шаљива игра у пет чинова, написао гроф А. Фредро, превео с пољског Иван Е. Томић. 1879—5.

Девојче из вилинскога царства, види: Сељак као милијунар.

Дижонска лудница, позоришна игра у три чина, по француском, превео с немачког Јосиф Фрајденрајх. 1875—1.

Дијаманат краља духовског, чаробна игра у два чина и девет слика, с певањем, написао Ф. Рајмунд, превео Младен Бошњаковић. 1880—7.

Димитрије, историјска трагедија у пет чинова, по Шилеровом фрагменту написао Х. Лаубе, превео Никола В. Ђорић. 1879—5.

Дипломат, шаљива игра у два чина, написали Скриб и Делавињ, превод с француског. 1874—6.

Дипломата старе школе, шаљива игра у три чина, написао Хуго Милер, превео с немачког Бранко Мушицки. 1878—1.

Добросретница, карактерна шаљива игра у пет чинова, написала Шарлота Бирхпфајферова, превео с немачког Спиро Дим. Которанин. 1873—6.

Доктор Клаус, шаљива игра у пет чинова, написао Адолф Л'Аронж, превео с немачког Сава Петровић. 1884—4.

Доктор Окс, шаљива игра у три чина а шест слика, с певањем, по Жилу Верну написали Филип Жил и Арнол Мортије, превод с француског. 1883—8.

Доктор Робин, шаљива игра у једном чину, написао Премарај, превео с француског Јован Ђорђевић. 1869—11.

Домаћи лекар, шаљива игра у једном чину, написао Г. Мозер, превео с немачког Петар Ј. Мостић. 1882—1.

Дона Дијана, позоришна игра у пет чинова, написао Морето, по преради Вестовој превео с немачког Милорад П. Шапчанин 1871—5.

Дон Карлос, драма у пет чинова, написао Фридрих Шилер, превод с немачког. 1873—11.

Дон Цезар од Базана, драма у пет чинова, с певањем, написао Диманоар, превод с француског. 1874—15.

Дора, париска слика у пет чинова, написао В. Сарду, превео с француског Иван Е. Томић. 1878—6.

Драги ујак, шаљива игра у четири чина, написао Рудолф Кнајзел, превео с немачког Петар Ј. Мостић. 1878—6.

Дружина, шаљива игра у пет чинова, написао Е. Скриб, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1877—3.

Ђ

Ђаво у срцу, слика из нашег живота у два чина, с предигром *„Пресказање“*, с певањем, написао Флам и Вимер, посрбио Никола М. Никшић Домишљан. 1878—1.

Ђаволови записи, види: Записници ђаволови.

Ђурађ Бранковић, историјска драма у пет чинова, од Карла Оберњика, превео и прерадио Јован Ђорђевић. 1868—15.

Е

Емилија Галотијева, драма у пет чинова, написао Лесинг, превео с немачког Владан Арсенијевић. 1874—2.

Ернани, драма у пет чинова, написао Виктор Иго, превео с француског Милош Пејиновић. 1880—2.

Ж

Жан Бодри, позоришна игра у четири чина, написао Огист Вакери, превео с француског М. Љубибратић. 1883—1.

Жена пуна духа, шала у једном чину написао А. Берцик, превео Стеван П. Видаковић. 1880—1.

Жена што скаче кроз прозор, шаљива игра у једном чину, написао Е. Скриб, превео с француског Лазар Костић. 1869—10.

Жене међу собом, шаљива игра у једном чину, написао Дипати, превео с немачког Петар Ј. Мостић. 1879—1.

Жене у уставном животу, шаљива игра у три чина, написао Коломан Тот, превео Јустин Милан Шимић. 1875—5.

Женидба, шаљива игра у три чина, написао Никола Васиљевић Гоголь, превео с руског Станоје Нешић. 1872—1.

Женидба при фењерима, оперета у једном чину, написали Мишел Каре и Леон Бати. Музика од Офенбаха. Превео Никола Ј. Мариновић. 1884—4.

Женске сузе и гимнастика, шала у једном чину, по француском. 1883—1.

Женски непријатељ, шаљива игра у једном чину, написао Р. Бенедикс, превео Ј. Хаџић. 1870—4.

Женски Отело, шаљива игра у једном чину, написао М. Карњев, превео с руског М. Костић. 1881—2.

Женски рај, драма-водвиљ у пет чинова, с певањем, написали К. Монтепен и Х. Шарлије, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1887—5.

Женски рат, шаљива игра у три чина, написали Скриб и Легуве, превео с немачког Лаза Телечки. 1870—7.

Живот једне глумице, драма у пет чинова, написали Анисет Буржоа и Тодор Баријер, превео с француског М. Љубибратић. 1875—6.

Живот је сан, драма у пет чинова, написао Калдерон, по Вестовој преради превео Александар Сандић. 1875—3.

Жишка, историјска трагедија у шест чинова, написао Јосип Јир. Колар, превео са чешког Сава Рајковић. 1872—7.

З

Закупник остански, позоришна игра у четири чина, по Гравену, превео с немачког Спиро Димитријевић Которанин. 1874—1.

Зао дух или **весела браћа**, чаробна шала у три чина, с певањем, написао Ј. Нестрој, превод с немачког. 1883—2.

Записници ђаволови, драма у три чина, написали Араго и Вермон, с немачког превео Милан Видуловић. 1868—11.

Затвор види: Тамница.

Звонар Богородичине цркве, романтична драма с певањем у пет чинова, с предигром, по Иговом роману напи-

сала Шарлота Бирхпфајферова, с немачког превео Ј. Ђорђевић. 1872—20.

Звонар Павлове цркве у Лондону, драма у четири чина, с предигром, по француском слободно прерадио Август Хесе, а превео Спиро Д. Которанин. 1871—12.

Зет Поаријеров, комедија у четири чина, написали Е. Ожије и Ж. Сандо, превео с француског Ј. Несторовић. 1883—2.

Зла свекрва, драма у пет чинова, с певањем, написао А. Н. Островски, превео с руског Милован Ђ. Глишић. 1881—1.

Зли језици, позоришна игра у пет чинова, написао Х. Лаубе, превео Милован Ђ. Миловановић. 1884—2.

И

Иза кише сунце, шаљива игра у једном чину, превео с француског А. Берген, а с немачког Димитрије Јоксић. 1869—7.

Из доба котиљона, шаљива игра у три чина, написао Емануел Бозђех, са чешког превео Сава Рајковић. 1873—2.

Из захвалности, шаљива игра у једном чину, написао Е. Лабиш, превео с француског Милован Ђ. Глишић. 1881—7.

Ј

Јава у сну, драма у пет чинова, с предигром и завршетком, написао Баријер и Жем, превод с француског. 1873—6.

Јадници, слика из француског живота у два дела и осам слика, по Иговом роману израдила Тереза Мегерле, превели М. Бошњаковић и Д. Николић. 1878—2.

Јеврејин из Пољске, драма у три чина и пет слика, написали Еркман-Шатријан, превод с француског. 1870—10

Један час из живота Кеплерова, историјска игра у једном чину, написао Ж. Мирвал, превео Ђока М. Станојевић. 1880—2.

Једва нешто паметно, шаљива игра у три чина, написао А. Албини, превео с немачког Петар Ј. Мостић. 1882—2.

Једва стече зета, види: Јединица.

Јединица, шала у једном чину, написао Е. Лабиш и Марк-Мишел, превод с француског. 1884—4.

Језујита и његов питомац, шаљива игра у четири чина, написао А. Шрајбер, превод с немачког 1878—8.

Јелва или руска сиротица, мелодрама с певањем у два чина, написали Скриб, Девилнев и Дивержер, превео Спиро Д. Которанин. 1870—7.

Јованка Грејева, драма у пет чинова, написали Е. Нис и А. Бро, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1883—2.

Јованка што плаче и Јованка што се смеје, драма у четири чина, написали Дименоар и Керанџу, превео Ђ. Максимовић. 1869—5.

Јован Хус, народна чешка драма, написао Кајетан Тил, превео Д. Т. Тумински. 1871—6.

Јованчини сватови, шаљива опера у једном чину, написали Мишел Каре и Жил Барбије. Музика од Виктора Масеа. Превео с француског Никола Ј. Мариновић. 1884—8.

Јулија, драма у три чина, написао Октав Феље, превод с француског. 1882—3.

Јунаци, шаљива игра у једном чину, написао В. Марсан, превод с немачког. 1869—5.

К

Кавалерска тајна, драма у шест чинова, написао Јосиф Бушарди, превод с француског. 1874—2.

Казанова, шаљива игра у три чина, написао Лавријер, превео Сава Рајковић. 1872—2.

Кајишари јавнога мишљења, позоришна игра у пет чинова, написао Емил Ожије, превео с француског М. Љубибратић. 1881—1.

Капетан Карлота или француска модискиња на португалском двору, комедија у два чина, превео с талијанског Данило А. Живаљевић. 1884—1.

Карло XII на острву Рујану, историјска шаљива игра у четири чина, написао Планш, с немачког превео Лаза Телечки. 1868—11.

Карташ, види: Тридесет година из живота једнога карташа.

Катарина или златан крст, позоришна игра у два чина, с певањем, написали Бразјер и Мелвиљ, превела Јелена Д. Матићева. 1869—1.

Катарина Хауердова или круна и губилиште, историјска драма у пет чинова, с предигром, написао Дима, превео с немачког Адам Мандровић. 1872—8.

Кин, позоришна игра у пет чинова, написао Александар Дима, с француског превео Коста Н. Христић. 1872—8.

Клавиго, трагедија у пет чинова, написао Гете, превео Никола В. Ђорић. 1883—1.

Клеветници, комедија у пет чинова, написао Е. Скриб, превод с француског. 1884—2.

Клин клином, шаљива игра у једном чину, написао Етијен, превео с француског Милутин И. Стојановић. 1870—4.

Књига III глава I, шаљива игра у једном чину, написали Карло Жијен и Луј Флеркс, превео Петар Ј. Мостић. 1878—1.

Ковач, види: Љубав и понос.

Ко је господар у кући, шаљива игра у једном чину, написао А. Бан, с немачког превео и прерадио Миљко. 1869—3.

Кола мудрости двоја лудости, комедија у пет чинова, написао А. Н. Островски, превео с руског Милован Ђ. Глишић. 1882—1.

Кориолан, трагедија у пет чинова, написао Шекспир, по Вилбранту и Пецу превео Мита Живковић. 1882—2.

Краљ и глумац, историјска карактерна слика у једном чину, по француском написао Хајлеман, превела Персида Пинтеровићева, 1874—2.

Краљица девојка, дворска шаљива игра у два чина, написао Јован Бајар, с француског превео Стојан Новаковић. 1870—2.

Краљ Лир, трагедија у пет чинова, написао Шекспир превели Јован Д. Стефановић, Лаза Костић и Антоније Хаџић. 1875—3.

Кратковиди, шаљива игра у једном чину, написао Гернер, превела Персида Пинтеровићева. 1874—1.

Кремонски свирач, драма у једноме чину у стиховима написао Франсоа Коне, превео с француског Андра Николић. 1886—1.

Кромвелов син, историјска шаљива игра у пет чинова, написао Скриб, с француског превео Коста Н. Христић. 1870—3.

Круна и срећа, позоришна игра у пет чинова, написао Хуго Милер, превела Персида Пинтеровићева. 1880—2.

Крштено писмо, шаљива игра у једном чину, написао Ифланд, с немачког превео Милан А. Симић. 1869—3.

Кћи државнога тужиоца, види: Штампарска парница.

Кућа Фуршамболова, позоришна игра у пет чинова, написао Емил Ожије, превела Емилија Поповићева. 1881—3.

Кућна капица дра Фауста или крчма у шуми, шаљива чаробна игра у три чина, с певањем, написао Фридрих Хоп, превео Адам Мандровић. 1872—23.

Л

Лаворика и просјачки штап или три зиме једнога песника, позоришна игра у три чина, с певањем и потоњом игром *„Просјачки штап и лаворика,“* написао Карло Холтај, превео Петар Ј. Мостић. 1879—5.

Лажне добричине, шаљива игра у четири чина, написали Баријер и Капанди, превео с немачког Јован Хаџић. 1869—11.

Лаку ноћ, Марта, драматична слика у једном чину, написао Фридрих Кајзер, превод с немачког 1879—1.

Ланац, комедија у пет чинова, написао Евжен Скриб, превео с француског Јован Несторовић. 1884—1.

Леди Сејмурова, драма у пет чинова, написао Шарл Диверије, превод с француског. 1886—1.

Лекар, шаљива игра у једном чину, по француском написао Хесе, превео Лаза Поповић. 1875—1.

Лек за нервозне госпе, шаљива игра у једном чину написао П. Хенријон, превела с немачког Милка Гргурова. 1870—6.

Лек од пуница, шаљива игра у једном чину, по шпан-

ском написао Дон Мануел Хуан Дијана, прерадио краљ Лауш баварски, с немачког превео Јован Ђорђевић. 1868—10.

Леонарда, позоришна игра у четири чина, написао Бјернштерн Бјернсон, превео с немачког Петар Ј. Мостић. 1884—1.

Леонид, историјска трагедија у пет чинова, написао Анђел Влах, превео с грчког Дражић. 1881—2.

Лептир, шаљива игра у четири чина, написао Густав Мозер, превео с немачког Петар Ј. Мостић. 1882—1.

Лионска лепотица или љубав и надутост, позоришна игра у пет чинова, написао Едвард Литн Булвер, с енглеског превео Стојан Новаковић. 1872—1.

Лионски улак, драма у пет чинова, написали Моро, Сироден и Делакур, превео с француског Милутин И. Стојановић. 1870—17.

Ловудска сиротица, позоришна игра у четири чина, написала Шарлота Бирхпфајферова, превео Адам Мандровић. 1871—9.

Локот, шаљива игра с певањем у једном чину, по енглеском написао Жијен, превод с немачког. 1871—3.

Лондонска кула, драма у пет чинова, написали Е. Нис, А. Бро и Ш. Ламетр, превео с француског Јован Несторовић. 1885—2.

Лондонски просјаци, драма у пет чинова, написао Дино и Лемоајен, превео Никола Крстић. 1870—12.

Лудвик XI, трагедија у пет чинова, написао Казимир Делавињ, превод с француског. 1870—10.

Луди дан, види: Фигарова свадба.

Лудница, шаљива игра у једном чину, од Десажијера, превео и прерадио Ђорђе Н. Поповић. 1869—6.

Луиџа Санфеличе, историјска трагедија у пет чинова, написао Рихард Фос, превео с немачког Милован Ђ. Глишић. 1881—2.

Лукреција Борџија, драма у три раздела и пет чинова, написао Виктор Иго, превео с немачког Милан А. Симић. 1872—9.

Љ

Љубав и надутост, види: Лионска лепотица.

Љубав и понос, позоришна игра у четири чина, написао Жорж Оне, превео с француског Милован Ђ. Глишић. 1884—4.

Љубавна комедија, види: Осам дана после свадбе.

Љубавна писма, шаљива игра у једном чину, написао Т. Виљемс, превео Никола Крстић. 1879—5.

Љубавне очи, шаљива игра у три чина, написала Вилемина Хилернова, превео Сава Петровић. 1880—1.

Љубоморни, шаљива игра у два чина, написао Родерих Бенедикс, превод с немачког. 1875—5.

М

Магбет, трагедија у пет чинова, написао Шекспир, по Боденштету и Фосу превео Мита Живковић. 1882—1.

Мајур сунцоврат, позоришна игра у пет чинова, написао С. Х. Мозентал, превео с немачког Ђура Јанковић. 1875—5.

Мајчин благослов или нова Фаншона, позоришна игра у четири чина, с предигром и певањем, написали Д' Енери и Густав Лемоан, превод с немачког. 1871—17.

Максвел, драма у пет чинова, с предигром, написао Баријер, превод с француског. 1871—3.

Мамица, шаљива игра у три чина, написао Сиглигети, превео и прерадио Јован Ђорђевић. 1871—3.

Мара Делормова, драма у пет чинова, написао Виктор Иго, превео с француског Милош Пејиновић. 1881—2.

Марија и Магдалина, позоришна игра у четири чина, написао Павле Линдау, превео Сава Петровић. 1882—4.

Марија кћи пуковније, шаљива игра у два чина, с певањем, по француском прерадио Фридрих Блум, превео Спиро Дим. Которанин. 1879—8.

Марија Манчинијева, драма у пет чинова, написали Адолф Д'Енери и Ф. Дигеј, превела Милка Гргурова. 1870—3.

Марија Стјуартова, трагедија у пет чинова, написао Шилер, превео Спиро Димитријевић Которанин. 1869—12.

Марија Тудорова или три дана из живота једне краљице, драма у три чина, написао Виктор Иго, превод с немачког. 1869—9.

Марина царица, драма у пет чинова, написао С.Х. Мозентал превео Александар Сандић. 1875—2.

Маркиз Вилмер, позоришна игра у четири чина, написала Жорж Сандова, превео Петар Брани. 1875—6.

Мати и син, позоришна игра у два дела, написала Шарлота Бирхпфајферова, превод с немачког. 1872—5.

Мати се мора удати, шаљива игра у једном чину, написала Марија Гинтер, превео Ж. А Радивојевић. 1879—2.

Маћија, шаљива игра у два чина, написао К. Л. Гернер, превео Сава Петровић. 1876—1.

Месец дана на селу, драма у четири чина, написао Иван Тургењев, превео Ђ. Симић. 1886—2.

Мила, шала у једном чину, по Гернеру, написао Коста Трифковић. 1878—1.

Милион, шаљива игра у четири чина, написали Лабиш и Делакур, превео Јован Ђорђевић. 1871—4.

Мило за драго, шаљива игра у једном чину, написао Роге, прерадио за српску позорницу Коста Трифковић. 1877—4.

Министар и свилар или Бертран и Ратон, позоришна игра у пет чинова, написао Е. Скриб, превео с француског Јован Ђорђевић. 1874—5.

Мишел Перен или ухода против своје воље, шаљива игра у два чина, написао Мелвиљ, с немачког превео Лаза Телечки. 1868—6.

Младенци или брак по енглески, шаљива игра у три чина, написао Адолф Вилбрант, превео Младен Бошњаковић. 1875—4.

Млади философ, шаљива игра у једном чину по енглеском написао Алек. Берген, посрбио непознат преводилац. 1871—1.

Млетачки трговац, драма у четири чина, написао Вилљем Шекспир, превео Јован Петровић. 1869—12.

Моја звезда, комедија у једном чину, написао Евжен Скриб, превод с француског. 1885—1.

Моје мезимче, слика из живота у три чина и шест слика, с песмама, написао Адолф Л' Аронж, превео Сава Рајковић. 1880—7.

Моника, трагедија у три чина, написао Јосип Колар, превео са чешког Сава Рајковић. 1872—1.

Монтрос, драма у пет чинова, написао Х. Лаубе, превео Јован П. Томић. 1879—8.

Морски рак, шаљива игра у једном чину, написао Е. Гондине, превод с француског. 1882—1.

Мраморна срца, позоришна игра у пет чинова, с певањем, написали Баријер и Тибуст, прерадио Лаубе, превео с немачког Коста Ковачевић. 1882—2.

Мржња, драма у пет чинова, написао В. Сарду, превео с француског Милутин В. Петровић. 1884—1

Муж на селу, шаљива игра у три чина, написао Бајар, с немачког превела Персида Пинтеровићева. 1871—3.

Муж у клопци, шаљива игра у једном чину, с певањем, написао Леополд Стапло, превод с француског. 1871—2.

Н

Назови поштењаци, види: Лажне добричине.

Намерник, позоришна игра у једном чину у стиховима, написао Франсоа Копе, превео Никола Ј. Мариновић. 1886—2.

Намесник векфилдски, драма у пет чинова, написали Е. Нис и Тисеран, превео Милутин И. Стојановић. 1870—3.

Наредник Фридрих, комедија у пет чинова, написао Вандербурш и Дименоар, превод с француског. 1885—3.

Нарцис, трагедија у пет чинова, написао Брахфогл, превео Стева Д. Поповић. 1874—9.

На силу лекар, шаљива игра у три чина, написао Молијер, с француског превео Милан Ф. Христић. 1870—2.

Наследник, комедија у пет чинова, написали Емил Ожије и Жил Сандо, превео с француског Мил. Ђ. Глишић. 1884—3.

Натан мудри, драма у пет чинова, написао Лесинг, превео Јован Хаџић-Светић. 1873—2.

Начелник страже, шаљива игра у два чина, написао М. Локроа, превео с француског Мирослав Љ. Узун-Мирковић. 1884—1.

Наше жене, шаљива игра у пет чинова, написали Мозер и Шентан, превела с немачког Персида Пинтеровићева. 1882—5.

Наши робови, позоришна игра у пет чинова, написао Сахер-Мазох, превео Сава Петровић 1879—3.

Незнано уметничко дело, види: Трње и лаворика.

Нема је, шаљива сцена, написао А. Винтерфелд, превео Милош Цветић. 1871—1.

Нервозни, шаљива игра у три чина, написао Викторијан Сарду, превод с француског. 1871—7.

Несуђеница, позоришна игра у пет чинова, по Ернесту Серету, написао А. Винтерфелд, превео с немачког Филип Оберкнежевић. 1874—1.

Ни бригеша, лакрдија у два чина, по талијанском написали Гернер и Белије, прерадио Коста Трифковић. 1884—4.

Низ бисера, позоришна игра у два чина, с певањем, написао Карло Холтај, превео Спиро Димитријевић Которанин. 1868—11.

Новинари, шаљива игра у четири чина, написао Густав Фрајтаг, превео Љубомир Миљковић. 1874—7.

Нови племић, позоришна игра у пет чинова, написао Гернер, с немачког превео и прерадио Лаза Телечки. 1869—12.

Ноћ у очи нове године, позоришна игра у једном чину, написао Бенедикс, превела Јелена Д. Матићева. 1870—7.

О

Оба кандидата, шаљива игра у три чина, написао Фридл превела Персида Пинтеровићева. 1872—1.

Она је луда, драма у два чина, по Мелвиљу написао Ламберт, с немачког превео Д. Јоксић. 1869—5.

Он је излечен, шаљива игра у једном чину, по француском написао Фр. Тиц, превод с немачког. 1871—3.

Он и она, шаљива игра с певањем у једном чину, написао Шарл Нареј, превод с француског. 1879—6.

Он није љубоморан, шаљива игра у једном чину, написао Елц, превео и прерадио Лаза Телечки. 1869—15.

Опасна тетка, шаљива игра у четири чина, написао А. Албини, превео Спиро Д. Которанин. 1869—1.

Орлеанка девојка, романтична трагедија у пет чинова с прологом, написао Фридрих Шилер, превео Никола В. Ђорић. 1879—4.

Осам дана после свадбе или љубавна комедија, шаљива игра у једном чину, по француском написао Хилдебранд, превела Персида Пинтеровићева. 1875—3.

Осма тачка, шаљива игра у једном чину, написао Миржер, превео с француског Јован Хаџић. 1875—2.

Отаџбина, драма у пет чинова, написао В. Сарду, превео Сава Рајковић. 1875—20.

Отело млетачки црнац, трагедија у пет чинова, написао Шекспир, по Боденштетовом преводу превео НН. 1881—5.

Откуда толико нежењених, слика из свакидашњег живота у четири чина, по немачком прерадио Бранко Јовановић Муша. 1877—4.

Отров, шаљива игра у једном чину, написао Јона Роберг, превео с немачког Јоса Ханџарлић. 1880—2.

Очајник, позоришна игра у три чина, написао А. Коцебу, превео и прерадио Милан А. Симић. 1873—1.

Очарани кнез, шаљива игра у три чина, написао Ј. Плеп, превела Персида Пинтеровићева. 1871—3.

П

Пази коме верујеш, шаљива игра у једном чину, написао К. Шах, превео Пера Ј. Мостић. 1879—1.

Палата и лудница, позоришна игра у четири чина,

написао Фридрих Кајзер, превела Персида Пинтеровићева. 1874—6.

Папа и краљ, историјска трагедија у пет чинова, написао Освалд Марбах, превео Никола В. Ђорић. 1878—2.

Париска сиротиња, драма у пет чинова, с предигром написали Бризбар и Нис, с француског превео М. И. Стојановић. 1870—12.

Парискн колотер, шаљива игра у два чина, написао Бајар и Вандербурш, превео Лаза Телечки. 1869—4.

Парискн кочијаш, позоришна игра у пет чинова, превод с немачког. 1875—4.

Парискн ритар, драма у пет чинова, с предигром, написао Феликс Пијат, превод с француског. 1870—4.

Партија пикета, шаљива игра у једном чину, по Фурнијеру и Мајеру, превео Ф. Оберкнежевић. 1871—3.

Паткул, трагедија у пет чинова, написао Карло Гуцков, превео Петар Ј. Мостић. 1880—5.

Пепељуга, позоришна игра у пет чинова, написао Тодор Баријер, с француског превео Милутин И. Стојановић. 1870—4.

Перишонов пут, комедија у четири чина, написао Е. Лабиш, превео с француског Андра Николић. 1882—6.

Пером, шаљива игра у једном чину, написао С. Шлезингер, превео Јован Ђорђевић. 1872—2.

Пит и Фокс, шаљива игра у пет чинова, написао Рудолф Готшал, превео с немачког Милован Ђ. Глишић. 1882—6.

Племенити отац, види: Чича Мартин хамалин.

Племићка, трагедија у пет чинова, написао Рихард Фос, превео с немачког Милован Ђ. Глишић. 1882—1.

Племићи, драма у три чина, написао Виктор Иго, превео с француског Јован Несторовић. 1883—1.

Племић сиромах, комедија у два чина, написао Диманоар и Лафарг, превод с француског. 1884—2.

Писарско место, позоришна игра у пет чинова, написао А. Н. Островски, превео с руског Живојин Јовичић. 1881—2.

По енглески, шаљива игра у два чина, написао К. Гернер, превод с немачког. 1870—7.

Поличарке, шаљива игра у једном чину, написао Ед. Гондине, превод с француског. 1883—2.

Породица Беноатонова, комедија у пет чинова, написао В. Сарду, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1883—1

Поручик Рајф, шала у пет чинова, с певањем, написао Г. Мозер, превео с немачког Милован Ђ. Глишић. 1883—3.

После бала, по француском написао Дик, превод с немачког. 1874—3.

После венчања, шаљива игра у два чина, написао Р. Бенедикс, превео Филип Оберкнежевић. 1878—6.

Последње љубавно писмо*, шаљива игра у три чина, написао В. Сарду, превод с немачког. 1871—8.

Поштењаци, види: Лажне добричине.

Правда божја, види: Свештеник Делепе.

Прави ревизор, шаљива игра у три чина, превео с руског Драгутин Ј. Николић. 1879—1.

Прах у очи, комедија у два чина, написао Е. Лабиш, превео с француског Андра Николић. 1383—4.

Прва љубав, шаљива игра у једном чину, написао Е. Скриб, с француског превео Милутин И. Стојановић. 1871—1.

Прва седа влас, позоришна игра у једном чину, написао Октав Феље, превод с немачког. 1875—2.

Прве љубавне стреле, комедија у четири чина, написао Оскар Блументал, превео Милорад П. Шапчанин. 1885—1

Први састанак, шаљива игра у једном чину, с певањем, написао Скриб, превео и прерадио Илија Вучетић. 1869—5.

Прво путовање кроз ваздух, историјска игра у једном чину, написао Ж. Мирвал, превео Ђорђе М. Станојевић. 1880—1.

Претенденат и протектор, шаљива игра у једном чину, по Бијару написао В. Фридрих превод с немачког. 1875—1.

---

* Преведено после с оригинала под насловом: *Сврачије ноге.*

Прилепчиво, шаљива игра у четири чина, написао др Ј. Б. Швајцер, превео Петар Ј. Мостић. 1878—2.

Приповетке краљице наварске, комедија у пет чинова, написали Скриб и Легуве, превео с немачког Б. Мушицки. 1873 –4.

Природа и уметност, позоришна игра у четири чина, написао Албини, превео с немачког Н Н. 1879—4.

Присни пријатељи, шаљива игра у четири чина, написао В. Сарду, с француског превео Милутин И. Стојановић. 1870—8.

Пркос, шаљива игра у једном чину, с певањем, написао Р. Бенедикс, превео и прерадио Јован Андрејевић. 1870—15.

Проводадија, шаљива игра у три чина, написао Јулије Розен, превео Адам Мандровић. 1877—4.

Пружај се према губеру, шаљива игра у три чина, написао Станислав Богуславски, превео с пољског Михаило Остоја. 1875 – 1.

Пуковник од осамнаест година, шаљива игра у једном чину, по француском написао Шнајдер, превео Л. Телечки. 1869—9.

Пуница, шаљива игра у два чина, написао Карло Матјуз, превео с немачког Коста А. Новаковић. 1871—2.

Путници, шаљива игра у три чина, по Е. Серету написао А. Винтерфелд, превео с немачког Сава Петровић. 1879—1.

Пут око земље за осамдесет дана, с предигром *„Оклада за милијон“*, позоришна игра с певањем у пет чинова и четрнаест слика, написали А. Д'Енери и Жил Верн, за нашу позорницу инсценирао Тоша Јовановић. Музика од Супеа, за нашу позорницу удесио Даворин Јенко. 1879—41.

Р

Рабагас, шаљива игра у пет чинова, написао В. Сарду, превео с француског Коста Н. Христић. 1882—0.

Радничка побуна, драма у три чина с певањем, написао Сиглигети и Балаш, превео и за српску позорницу удесио Стеван Дескашев. Музика од Даворина Јенка. 1878—9.

Радознале госпе, шаљива игра у три чина, написао Голдони, превео и прерадио Стојан Новаковић. 1869—3.

Ранцављевићи, позоришна игра у четири чина, написали Еркман-Шатријан, превео с француског Милорад П. Шапчанин. 1885—4.

Расејани муж, шаљива игра у једном чину, написао А. Њањати, превод с талијанског. 1885—1.

Распикућа, чаробна игра у три чина, с песмама, написао Фр. Рајмунд, превео Милутин И. Стојановић. 1871—25.

Рат у миру, шаљива игра у пет чинова, написали Мозер и Шентан, превод с немачког. 1881—8.

Ревизор, политично-друштвена комедија у пет чинова, написао Никола Васиљевић Гоголь, превео с руског Живојин Јовичић. 1870—12.

Роб, види: Робијаш.

Роберт Ђаво, драматисана легенда у пет чинова, с певањем, написао Карло Холтај, превео Ђура Бошковић. Музика од Дав. Јенка. 1878—9.

Робијаш, позоришна игра у три чина, написао Сиглигети, превод с мађарског. 1871—4.

Роман од једнога часа, шаљива игра у једном чину, написао Хофман, превод с француског. 1874—1.

Роман сиромашне девојке, види: Марки Вилмер.

Роман сиромашног младића, драма у пет чинова, написао Октав Феље, превео Светозар Савковић. 1869—7.

Ромео и Јулија, трагедија у пет чинова, написао Вилем Шекспир, превео с енглеског др Лаза Костић. 1876—5.

Руј Блаз, драма у пет чинова, написао Виктор Иго, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1875—1.

Рукавица и лепеза, шаљива игра у три чина, написали Бајар и Соваж, превео Филип Оберкнежевић. 1872—2.

Ручаћу с мајком, шаљива игра у једном чину, написали А. Декурсел и Тибуст, превео С. Рајковић. 1873—2.

С

Савест, драма у шест чинова, написао Александар Дима, превод с француског. 1874—3.

Само не говорити, драматска шала у једном чину, по француском прерадио К.Ф. Стикс, с немачког превео Милош Цветић. 1872 - 1.

Самоубиство, комедија у пет чинова, написао Паоло Ферари, превео с талијанског Данило А. Живаљевић. 1886—2.

Сафо, трагедија у пет чинова, написао Грилпарцер, превео Т. Маретић. 1879—3.

Све за сина, комедија у пет чинова, написао Емил Ожије, превео с француског Милован Ђ. Глишић. 1883—4.

Свештеник Делепе или правда божија, драма у пет чинова, написао Буљи, с француског превео Никола Ј. Мариновић. 1871—2.

Сврачије ноге, шаљива игра у три чина, написао В. Сарду, превод с француског. 1885—1.

Севиљски берберин, комедија у четири чина, с певањем, написао Бомарше, превео с француског Милутин В. Петровић. 1882—8.

Седам стотина седамдесет и седам, шаљива игра у једном чину, написао Лебрин, превео и посрбио Драгутин Раковац. 1873—1.

Сељак као милионар или девојче из вилинскога царства, чаробна игра у три чина, с певањем, написао Рајмунд, превод с немачког. 1873—23.

Сеоска лола, позоришна игра у три чина, с певањем, написао Е. Тот, превео и за српску позорницу удесио Стеван Дескашев. Музика од Дав. Јенка. 1878—23.

Сеоска школа, драма у четири чина, написао Рикард Кастелвекио, с рускога превели Панта Срећковић и Алекса М. Радовановић. 1870—10.

Силом болесник, шаљива игра у три чина, написао Молијер, превео с француског Владислав Вежић. 1869—1.

Сиротињски адвокат, драма у пет чинова, написао Павле Мерис, превод с француског. 1870—11.

Сироче и убица, мелодрама у три чина, написао Кастели, превела Персида Пинтеровићева. 1873—12.

Сламни шешир, види: Флорентински шешир.

Сланик, шаљива игра у једном чину, написао Гернер, превео Спиро Д. Которанин. 1874—3.

Смешни су ми мужеви, шаљива игра у два чина, написали Жем син и Делакур, превод с француског. 1876—1.

Сплетка и љубав, трагедија у пет чинова, написао Ф. Шилер, превео Јован Ђорђевић. 1868—10.

Споља гладац а изнутра јадац,* шаљива игра у два чина, написали Лабиш и Мартен, превео Д. Јоксић. 1870—6.

Спрема се на бал, шаљива игра у једном чину, по Ј. Ј. Станковском, за српску позорницу израдио Манојло Ј. Ђорђевић Призренац. 1879—1.

Срећни љубоморни, шаљива игра у једном чину, написао Ј. Жиро, превод с немачког. 1870—2.

Стари бака и његов син хусар, позоришна игра у три чина, с певањем, написао Сигетије, с мађарског превели и прерадили Ј. Ђорђевић и Л. Илић. 1868—16.

Стари каплар, драма у пет чинова, написали Диманоар и Д'Енери, превео Дим. Јоксић. 1871—16.

Стари кованџија, позоришна игра у два чина, написао Мерсијер, прерадио Светозар Савковић. 1871—2.

Стари пешак и његов син коњик, види: Стари бака и његов син хусар.

Стари шеширџија, позоришна игра у четири чина, написали Фурније и Мајер, превод с француског. 1871—2.

Стриц, позоришна игра у пет чинова, написала принцеза саксонска Амалија, превео Јован Ђорђевић. 1876—1.

Струензе, трагедија у пет чинова, написао Мијаило Бер, превео с немачког Стева Д. Поповић. 1882—1.

Стубови друштва, позоришна игра у четири чина, написао Хенрих Ибзен, немачки од Виљема Ланга, превео с немачког Александар Јовичић. 1878—1.

---

* Преведено после с оригинала под насловом: *Прах у очи.*

Т

Такав је данашњи свет, шаљива игра у једном чину, по чешком за српску позорницу израдио Манојло Ј. Ђорђевић Призренац. 1878—2.

Тамница, шаљива игра у четири чина, написао Р. Бенедикс, с немачког превео и прерадио Лаза Телечки. 1868—3.

Тартиф или варалица, позоришна игра у пет чинова, написао Молијер, превео Јован Ђорђевић. 1873—4.

Тврдица, шаљива игра у пет чинова, написао Молијер, превео Владан Ђорђевић. 1869—3.

Тврдо срце, позоришна игра у једном чину, написао Станислав Лесер, превео Сава Петровић. 1879—2.

Телеграм, шаљива игра у једном чину, написао Густав П. Ф. Моравски, превео са чешког Сава Рајковић. 1872—6.

Теруелски љубавници, драма у четири чина, написао Дон Евгенио Де Харценбуш, превео са шпањолског Хајим С. Давичо. 1882—1.

Тражи се васпитач, шаљива игра у два чина, по А. Декурселу и Жему сину, превео Манојло Хрвaћанин Србендић. 1876—8.

Тражи се стриц, види: Фридрих Велики и његово доба.

Тренутак непажње, комедија у три чина, написао Вафлар и Филжанс, превео с француског Ј. Несторовић. 1884—1.

Три брачне заповести, шаљива игра у три чина, с певањем, написао Е. Сиглигети, посрбио Јустин М. Шимић. Музика од Славољуба Лжичара. 1875—1.

Три жене, шала у три чина, написао Грене-Данкур, превод с француског. 1885—2.

Тридесет година из живота једнога карташа, позоришна игра у три чина, по француском написао Тодор Фел, с немачког превео Пекаровић. 1869—14.

Три зиме једнога песника, види: Лаворика и просјачки штап.

Трикош и Каколе, шаљива игра у пет чинова, написали Мелак и Халеви, превео с немачког Алек. Радуловић. Музика од Дав. Јенка. 1879—12.

Трње и лаворика или незнано уметничко дело, драма у два чина, по Лафону написао Фридрих, превео Петар Ј. Мостић. 1879—5.

Туђинка, комедија у пет чинова, написао А. Дима, превод с француског. 1885—1.

Тутори, шаљива игра у три чина, написао Г. Мозер, превео Милован Ђ. Глишић. 1885—2.

Ћуре буковачко, види: Гушче буковачко.

Ћушка по што по то, шаљива игра у једном чину, по француском, с немачког прерадио Ђура Рајковић. 1869—3.

У

Убојица, драма у пет чинова и осам слика, с предигром, написао Едуард Плувје, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1886—2.

Уделите сиротињи, позоришна игра у два чина, написао Премареј, превео Милутин И. Стојановић. 1869—1.

Укрођена горопад, шаљива игра у четири чина, написао Шекспир, превео М. Костић. 1874—3.

У лажи је плитко дно, шаљива игра у три чина, написао Голдони, посрбио Ђ. Максимовић. 1869—6.

Ултимо, шаљива игра у пет чинова, написао Г. Мозер, превео Адам Мандровић. 1877—6.

У петак, шаљива игра у једном чину, написао Сигмунд Шлезингер, превод с немачког. 1873—3.

Уријел Акоста, трагедија у пет чинова, написао Карл Гуцков, превод с немачког. 1879—4.

Успех, шаљива игра у четири чина, написао Павле Линдау, превео Љуба Миљковић. 1884—1.

Ф

Фабрицијева ћерка, позоришна игра у три чина, написао Адолф Вилбрант, превео Јован Грчић. 1885—1.

Федра, трагедија у пет чинова, написао Ж. Расин, превео Никола В. Ђорић. 1879—3.

Фигарова свадба или луди дан, комедија у пет чинова, с певањем, написао Бомарше, превод с француског. 1881—2

Фијескова завера у Ценови, трагедија у пет чинова, написао Ф. Шилер, превео Јулије Радишић. 1870—1.

Флорентински шешир, шаљива игра у пет чинова, написали Марк-Мишел и Е. Лабиш, превод с француског. 1870—4.

Фосилна жена, комедија у једном чину, написао Ж. Мирвал, превео Ђока М. Станојевић. 1880—1.

Французи у Кини, лакрдија у три чина с певањем, превод с немачког. Музика од Даворина Јенка. 1878—3.

Фридрих Велики и његово доба, шаљива игра у два чина, написали Гернер и Мајер, превела Персида Пинтеровићева. 1873—6.

Х

Хајдуци, драма у пет чинова, написао Фридрих Шилер, превели Живко А. Шокорац и Михаило В. Вујић. 1870—7.

Хамлет, трагедија у пет чинова, написао Шекспир, по Боденштетовом и Шлегловом преводу удесили за нашу позорницу Милорад П. Шапчанин и М. Ж. 1884—1.

Харун-Ал-Рашид, шаљива игра у четири чина, написао Г. Мозер, превела Персида Пинтеровићева. 1885—2.

Христофор Колумб, историјска драма у шест чинова, написали Метепе и Баре, превео с француског Милован Ђ. Глишић. 1881—7.

Ц

Царичин сужник, шаљива игра у два чина, написао Бајар, превео с немачког Стеван Дескашев. 1880—3.

Цар Петар Велики као лађар, историјска шаљива игра у два чина, написао Мелвиљ, Мер и Боари, превео Милутин И. Стојиновић. 186—13.

Цврчак, позоришна игра у пет чинова, написала Шарлота Бирхпфајферова, превео Август Шеноа. 1868—11.

Цврчак у мравињаку, шаљива игра у једном чину,

с певањем, написали Легуве и Лабиш, прерадио за српску позорницу Бранко М. Јовановић Муша. 187о—1.

Циганин, шаљива игра у три чина, с певањем, написао Е. Сиглигети, посрбио Јустин Милан Шимић. 1874—18.

Циганка, позоришна игра у четири чина, с мелодрамом и певањем, написао Пије Александар Волф, превео Мита Живковић. 1883—5.

Црне душе, драма у пет чинова, написао Ладислав Струпежницки, превео с пољскога Коста Ивковић. 1879—1.

Црни доктор, драма у шест чинова, написали Анисе Буржоа и Диманоар, превод с француског. 1872—7.

Црни капетан, драма у пет чинова, написао Виктор Сежур, превео с француског Милован Ђ. Глишић. 1885—3.

Ч

Част и новац, позоришна игра у пет чинова, написао Ф. Понсар, превео Милутин И. Стојановић. 1871—2.

Чаша воде или последице и узроци, драма у пет чинова, написао Е. Скриб, превео Владислав Вежић. 1868—11.

Честита деца, позоришна игра у пет чинова, написао Емил Ожије, превео Јован Несторовић. 1885—1.

Чизмар као вампир, види: Вампир и чизмар.

Чича Мартин хамалин, драма у три чина, написали Е. Кормон и Е. Гранже, превод с француског. 1884—2.

Чича Томина колеба, црта из америчког живота, с певањем у три чина, с предигром, написала Тереза Мегерле, превод, с немачког. Музика од Дав. Јенка. 1871—11.

Човек без предрасуде, историјска шаљива игра у пет чинова, написао Сахер-Мазох, превео с немачког Ђ. Миловановић. 1879—4.

Човек с вешала, драма у пет чинова, написали Анисе Буржоа и Мишел-Масон, превод с француског. 1870—3.

Чудновати болесник, шаљива игра у два чина, написао Ј. М. Бабо, превод с немачког. 1872—1.

Ш

Шаљива игра, шаљива игра у пет чинова, по Бенедиксу посрбио Владан Арсенијевић. 1874—1.

Шарлатанизам, шаљива игра у једном чину, написао Е. Скриб, превод с француског. 1874—5.

Шах краљу, историјска шаљива игра у пет чинова, написао Х. А. Шауферт, превод с немачког. 1873—8.

Шешир, шаљива игра у једном чину, написала Жирарденовица, с немачког превео Д. Јоксић. 1869—5.

Школа живота, драма у пет чинова, по старој причи израдио Ернест Раупах, превео Стеван Д. Поповић. 1880—2.

Шоља теја, шаљива игра у једном чину, по француском написао В. Дрост, превод с немачког. 1872—13.

Шпијун из отменога света, драма у пет чинова, написали Сен-Жорж и Тодор Ан, превео с француског Драгутин Н. Јовановић. 1885—2.

Штампарска парница или кћи државног тужиоца шаљива игра у два чина, написао М. Кегл, превели М. М. Миљковић и Љуба Јоксимовић. 1879—1.

Штедионица, шаљива игра у пет чинова, написао Лабиш, превод с француског. 1881—2.

Шумска ружа, шаљива игра у једном чину, написао В. Милер Кенигсвинтер, превео Спиро Д. Которанин. 1880—6.

III

НАСЛОВИ У ОРИГИНАЛА

А

Адвокати.—Les Avocats, comédie-vaudeville en trois actes, par Dimanoir et Clairville.

Адмирал плаве ескадре. — L'Amiral de l'Escadre bleue, drame historique en cinq actes et dix tableaux, par Paul Foucher.

Адријана Лекуврерова.—Adrienne Lecouvreur, comédie en cinq actes, par E. Scribe et E. Legouvé.

Алписки цар и човекомрзац. — Der Alpenkœnig und der Menschenfeind, romantisch-komisches Mærchen mit Gesang in drei Akten, von Ferdinand Raimund.

Анђео поноћи. — L'Ange de minuit, drame en six actes, par Theodore Barrière et Édouard Plouvier.

Анџело, тиранин падовански. — Angélo le tyran de Padoue, drame en quatre actes. en prose, par Victor Hugo.

Б

Балске ципеле.—Les Souliers de bal, comédie en un acte, par Octave Gastinois.

Бели Отело. — Ein weisser Othello, Posse in einem Akt. nach Brisebarre. von W. Friedrich.

Бео лист.—Ein weisses Blatt, Schauspiel in fünf Aufzügen, von Karl Gutzkow.

Бертрам морнар.—Bertram le Matelot, drame en cinq actes dont un prologue, par Joseph Bouchardy.

Библиотекар. — Der Bibliothekar, Schwank in vier Akten, von Gustav von Moser.

Браћа на искушењу. — Les frères à l' épreuve, drame en trois actes, par Pelletier-Volméranges.

Брут и Колатин. — Brutus und Collatinus, Trauerspiel in fünf Akten, von Albert Lindner.

В

Валерија. — Valérie, drame en trois actes, par E. Scribe.

Вежбања за брачни живот. — L' Essai du mariage, comédie en un acte, par Méry.

Великоварошки. — Grossstædtisch, Schwank in vier Akten, von Dr J. B. v. Schweitzer.

Венчање и наследство. — Love, law and physic, a farce in two acts, by James Kenney.

Весели ђаци. — Flotte Bursche, komische Operette in einem Akt, von Joseph Braun. Musik von Franz von Suppé.

Вешеслав IV краљ чешки. — Hinko, historisches Drama in fünf Akten und einem Vorspiele, von Charlotte Birch-Pfeiffer.

Вештица. — Die Hexe, Trauerspiel in fünf Aufzügen, von Arthur Fitger.

Вилински прсти. — Les doigts de fée, comédie en cinq actes par E. Scribe et E. Legouvé.

Вилем Тел. — Wilhelm Tell, Drama in fünf Akten, von Friedrich Schiller.

Вилем Шексиир. — William Shakespeare, drame en six actes, par Ferdinand Dugué.

Враг. — Le Mauvais Sujet, comédie en trois actes, par E. Scribe.

Враголан. — Pagenstreiche, Posse in fünf Aufzügen, von A. Kotzebue.

Г

Гвоздена образина. — Die eiserne Maske, Drama in fünf Abtheilungen nach dem Franzœsischen des Arnold und Fournier, von L. Schneider.

Герик у Француској. — Garrick in Frankreich, Lustspiel in zwei Akten, von Oehlenschlæger.

Госиодин министар. — Monsieur le ministre, comédie en cinq actes, par Jules Claretie.

Госиођа од Сен-Тропеза. — La Dame de Saint-Tropez, drame en cinq actes.

Госиође и хусари. — Damen und Husaren, Lustspiel in drei Aufzügen, nach dem Polnischen des Grafen Fredro, von J. F. S. Zimermann.

Госиођица Сеглијерова. — Mademoiselle de la Seiglière, comédie en quatre actes, par Jules Sandeau.

Госиоски брак. — La Tentation, comédie en cinq actes, par Octave Feuillet.

Грађанска смрт. — La morte civile, drama in cinque atti, di Paolo Giacometti.

Грбоња. — Le Bossu, drame en cinq actes et douze tableaux, par Anicet-Bourgeois et Paul Féval.

Гренгоар. — Gringoire, comédie en un acte, par Théodore de Banville.

Гроф Есекс. — Graf Essex, Trauerspiel in fünf Akten, von Heinrich Laube.

Гроф Монте-Кристо. — Graf von Monte-Christo, Drama in vier Abtheilungen, sechs Akten und zwelf Tableaux, nach dem Roman von A. Dumas frei bearbeitet von Therese Megerle.

Густав Васа. — Gustav Wasa oder Maske für Maske, Schauspiel in fünf Akten, von Bernhard Scholz.

Гушче буковачко. — Gænschen von Buchenau, Lustspiel in einem Akt, nach Bayard von W. Friedrich.

Д

Дамон. — Damon oder: Die wahre Freundschaft, Lustspiel in einem Akt, von Lessing.

Два кандидата. — Die beiden Candidaten, Lustspiel in einem Akt, von A. von Kotzebue.

Два тестамента. — Zwei Testamente, Charakterbild mit Gesang in drei Aufzügen, von Friedrich Kaiser.

Две госпе. — Le due dame, commedia in tre atti, di Paolo Ferrari.

Две удовице. — Les deux veuves, comédie en un acte, par Félicien Mallefille.

Дебора. — Deborah, Volksschauspiel in vier Akten, von Dr Salomon H. Mosenthal.

Девојачки завет. — Der Mædchenschwur, Lustspiel in fünf Akten nach dem Polnischen des Grafen A. Fredro.

Дижонска лудница. — Das Irrenhaus von Dijon, Schauspiel in drei Akten, nach dem Franzœsischen.

Дијаманат духовскога краља. — Der Diamant des Geisterkœnigs, Zauberspiel mit Gesang in fünf Aufzügen, von Ferdinand Raimund.

Димитрије. — Demetrius, historisches Trauerspiel in fünf Akten, von H. Laube.

Дипломат. — Le Diplomate, comédie-vaudeville en deux actes, par E. Scribe et Germain Delavigne.

Добросретница. — Ein Kind des Glücks, ein Charakter-Schauspiel in fünf Akten, von Charlotte Birch-Pfeiffer.

Доктор Клаус. —Doctor Klaus, Lustspiel in fünf Akten, von Adolph L'Arronge.

Доктор Окс. — Le Docteur Ox, opéra-bouffe en trois actes et six

tableaux, tiré du roman de Jules Verne, par Philippe Gille et Arnold Mortier.

Доктор Робин. — Doctor Robin, Lustspiel in einem Akt, nach Prémaray, von W.Friedrich.

Домаћи лекар. — Der Hausarzt, Lustspiel in einem Akt, von Gustav von Moser.

Дона Дијана. — Donna Diana, Lustspiel in drei Akten, nach dem Spanischen des Moreto, von C. A. West.

Дон Карлос. — Don Carlos, Drama in fünf Akten, von Friedrich Schiller.

Дон Цезар од Базана. — Don César de Bazan, drame en cinq actes, mêlé de chant, par Dumanoir et D'Ennery.

Дора. — Dora, comédie en cinq actes, par Victorien Sardou.

Драги ујак. — Der liebe Onkel, Schwank in vier Aufzügen, von Rudolf Kneisel.

Дружина. — La Camaraderie, comédie en cinq actes, par E. Scribe.

Ђ

Ђаво у срцу. — Der Teufel im Herzen, Lebensbild mit Gesang in zwei Acten und einem Vorspiele unter dem Titel: Das Unglückszeichen, von Flamm und Wimmer.

Е

Емилија Галотијева. — Emilia Galotti, Trauerspiel in fünf Akten, von Lessing.

Ернани. — Hernani, drame en cinq actes, en vers, par Victor Hugo.

Ж

Жан Бодри. — Jean Baudry, pièce en quatre actes, par Auguste Vacquerie.

Жена пуна духа. — Die Lustige Frau, Lustspiel in einem Akt, nach dem Ungarischen von A. Berczik.

Жена што скаче кроз прозор. — Une femme qui se jette par la fenêtre, comédie-vaudeville en un acte, par E. Scribe et Gustave Lemoine.

Жене међу собом. — Frauen unter sich, Lustspiel in einem Akt, von E. Dupaty.

Жене у уставном животу. — Nök az alkotmányban, irta Thót K.

Женидба. — Женидба, комедія въ трехъ дѣйствіяхъ сочиненіе, Н. В. Гоголя.

Женске сузе. — Les femmes qui pleurent, comédie en un acte, par Lambert Thiboust.

Женски непријатељ. — Der Weiberfeind, Lustspiel in einem Akt, von Roderich Benedix.

Женски рај. — Le Paradis des femmes, drame vaudeville en cinq actes, par Xavier de Montépin et Hector de Charlieu.

Женски рат. — Bataille de Dames, comédie en trois actes, par E. Scribe et Ernest Legouvé.

Живот једне глумице. — La vie d'une comédienne, drame en cinq actes et huit tableaux, par Anicet-Bourgeois et Théodore Barrière.

Живот је сан. — Das Leben ein Traum, Schauspiel in fünf Akten nach dem Spanischen des Calderon de la Barca, von C. A. West.

З

Зао дух. — Der bœse Geist Lumpacivagabundus, oder: Das liederliche Kleeblatt, Zauberposse mit Gesang in drei Aufzügen, von Johan Nestroy.

Записи ђаволови. — Die Memoiren des Teufels, Lustspiel in drei Akten, nach dem französischen, von L. Schneider.

Звонар Богородичине цркве. — Der Glœckner von Notre-Dame, romantisches Drama in sechs Tableaux, nach dem Roman des Victor Hugo frei bearbeitet von Charlotte Birch-Pfeiffer.

Звонар Павлове цркве. — Le Sonneur de Saint-Paul, drame en cinq actes, par Joseph Bouchardy.

Зет Поаријеров. — Le gendre de M. Poirier, comédie en quatre actes, par Émile Augier.

Зла свекрва. — Гроза, драма въ пяти дѣйствіяхъ, сочиненіе А. Н. Островскаго.

Зли језици. — Die bœse Zungen, Schauspiel in fünf Akten, von Heinrich Laube.

И

Иза кише сунце. — Regen und Sonnenschein, Lustspiel in einem Akt von Léon Gozlan, deutsch von Alexander Bergen.

Из захвалности. — Embrassons-nous, Folleville! comédie en un acte, par E. Labiche.

Ј

Јава у сну. — L'Ane mort, drame en cinq actes avec un prologue et un épilogue, par Th. Barrière et Ad. Jaime.

Јадници. — Die Armen und Elenden, Bilder aus dem französischen Volksleben mit Gesang und Tanz in zwei Abtheilungen und acht Tableaux, nach Victor Hugo's Roman »Les misérables« frei bearbeitet von Therese Megerle.

Јеврејин из Пољске. — Le Juif Polonais, drame en trois actes et cinq tableaux, par Erckmann-Chatrian.

Један час из живота Кеилерова. — Une heure de la vie de Keppler, pièce historique en un acte, par Jean Mirval.

Једва нешто паметно. — Endlich hat er es doch gut gemacht, Lustspiel in drei Aufzügen, von A. Ablini.

Јединица. — Mon Jsmenie, comédie en un acte, mêlée de couplets, par E. Labiche et Marc-Michel.

Језуџита и његов питомац. — Der Jesuit und sein Zögling, Lustspiel in vier Akten, von Schreiber.

Јелва. — Yelva ou l'orpheline russe, vaudeville en deux parties, par E. Scribe, Devilleneuve et Desvergers.

Јованка Грејева. — Jane Grey, drame historique en cinq actes, par Eugéne Nus et Alphonse Brot.

Јованка што плаче и Јованка што се смеје. — Jeanne qui pleure et Jeanne qui rit, comédie en quatre actes, par Dinanoir et A. De Keraniou.

Јулија. — Julie, drame en trois actes, par Octave Feuillet.

К

Кавалерска тајна. — Le secret des cavaliers, drame en six actes, par Joseph Bouchardy.

Кајишари јавнога мишљења. — Les effrontés, comédie en cinq actes, par Émile Augier.

Капетан Карлота. — Capitan Carlotta vero la modista francese alla corte di Portogallo, comedia in duo atti.

Карло XII на острву Рујану. — Carl XII auf Rügen, historisches Lustspiel in vier Akten, nach dem Englischen des J. Plansché, von L. W. Both.

Катарина или златан крст. — Catherine ou la Croix d'or, vaudeville en deux actes, par Brasier et Melesville.

Катарина Хауердова. — Catherine Howard, drame historique en six actes dont un prologue, par Alexandre Dumas.

Кин. — Kean, comédie en cinq actes, par Alexandre Dumas.

Клеветници. — La Calomnie, comédie en cinq actes, par E. Scribe.

Кола мудрости двоја лудости. — На всякаго мудреца довольно простоты, комедія въ пяти дѣйствіяхъ, сочин. А. Н. Островскаго.

Кориолан. — Coriolan, a tragedy in five acts, by W. Shakespeare.

Књига III, глава II. — III Buch, I Capitel, Lustspiel in einem Aufzuge, von Carl Juin (Giugno) und Luis Flerx.

Краљ и глумац.—Kœnig und Schauspieler, historisches Charakterbild in einem Akt nach dem Franzœsischen des Brunswick, von Herm Heilemann.

Краљица девојка. — La Reine de seise ans, comédie mêlée de couplets en deux actes, par J. Bayard.

Краљ Лир. — King Lear, a tragedy in five actes, by W. Shakspeare.

Кратковиди. — Kurzsichtig, Lustspiel in einem Aufzuge, von C. A. Gœrner.

Кромвелов син. — Le Fils de Cromwell, comédie en cinq actes, par E. Scribe.

Кућа Фуршамболова.—Les Fourchambault, comédie en cinq actes, par Émile Augier.

Кућна капица доктора Фауста. — Doctor Faust's Hauskæppchen oder die Herberge im Walde, Posse mit Gesang in drei Aufzügen, von Friedrich Hopp.

Л

Лажне добричине.—Les faux bonshommes, comédie en quatre actes, par Th. Barrière et Capendu.

Лаку ноћ, Марта!—Gute Nacht, Rosa! Dramatisches Genrebild in einem Akt, von Friedrich Kaiser.

Ланац.—Une Chaîne, comédie en cinq actes, par E. Scribe.

Леди Сејмурова. — Lady Seymour, drame en cinq actes, par Charles Duveyrier.

Лек за нервозне госпе.—Für nervœse Frauen, dramatische Kleinigkeit in einem Akt, von Poly Henrion (L. K. Kohlenegg).

Лек од ауница. — Recept gegen Schwigermüter, Lustspiel in einem Akt, nach dem Spanischen des Don Manuel Juan Diana von Dr Fastenrath.

Леатир.—Der Veilchenfresser, Lustspiel in vier Akten, von Gustav von Moser.

Лионски улак.—Le Courrier de Lyon, drame en cinq actes, pa Morau, Siraudin et Delacour.

Ловудска сиротица. — Die Weise aus Lowood, Schauspiel in vier Akten, von Charlotte Birch-Pfeiffer.

Локот. — Das Vorhængeschloss, Posse in einem Akt, nach dem Englischen «The Padlock", von Carl Juin (Giugno).

Лондонска кула.—La tour de Londres, drame en cinq actes, par Eugéne Nus, Alphonse Brot et Charles Lemaitr.

Лондонски просјаци.—Nicolas Nickleby, drame en cinq actes, pa Dinaux et Lemoine.

Лудвик XI.—Louis XI, tragédie en cinq actes, par Casimire Delavigne.

Луиџа Санфеличе.—Luigia Sanfelice, Trauerspiel in fünf Aufzügen von Richard Voss.

Лукреција Борџија.—Lucrèce Borgia, drame en cinq actes, en rers, par Victor Hugo.

Љ

Љубав и понос. — Le maitre de forges, pièce en quatre actes, par George Ohnet.

Љубавне очи.—Die Augen der Liebe, Lustspiel in drei Akten, von Wilh. Hillern.

Љубоморни. — Die Eifersüchtigen, Lustspiel in einem Akt, von Roderich Benedix.

M

Магбет.—Macbeth, a tragedy in five acts, by W. Shakespeare.

Мајур сунцоврат. — Der Sonnwendhof, Volksschauspiel in fünf Acten, von S. H. Mosenthal.

Мајчин благослов.—La Grace de Dieu, drame en cinq actes, mêlé de chant, par Adolph D'Ennery et Gustave Lemoine.

Мара Делормова. — Marion Delorme, drame en cinq actes, en vers, par Victor Hugo.

Марија Магдалина. — Maria und Magdalena, Schauspiel in vier Akten, von Paul Lindau.

Марија Стјуартова. — Maria Stuart, Trauerspiel in fünf Akten, von Fr. Schiller.

Марија Тудорова. — Marie Tudor, drame en cinq actes, en prose, par Victor Hugo.

Марина царица. — Maryna, historisches Drama in fünf Aufzügen, von S. H. Mosenthal.

Марки Вилмер.—Le marquis Villemer, comédie en quatre actes, par George Sand.

Мати и син. — Mutter und Sohn, Schauspiel in zwei Abtheilungen und fünf Akten, von Charlotte Birch-Pfeiffer.

Мила. — Jettchen am Fenster, oder: Man soll von seinem Nächsten nur das Beste reden! Soloscherz (für eine Dame), von C. A. Gœrner.

Мило за драго. — La veuve au camélia, scénes de la vie parisienne, par Siraudin, L. Thiboust et Delacour.

Министар и свилар. — Bertrand et Raton, comédie en cinq actes, par E. Scribe.

Мишел Перен. — Michel Perrin, oder: Spion wider Willen, Lustspiel in zwei Aufzügen, nach Mellesville et Duveyrier, von L. Schneider.

Млади философ. — Ein junger Gelehrter, Lustspiel in einem Akt, nach dem Englischen von Alexander Bergen.

Млетачки трговац. — The Merchant of Venice, Drama in five acts, by W. Shakespeare.

Моја звезда. — Mon étoile, comédie en un acte, par E. Scribe.

Моје мезимче. — Mein Leopold, Volksstück in drei Akten, von Adolph L' Arronge.

Монтрос. — Montrose, der schwarze Markgraf, Trauerspiel in fünf Akten, von Heinrich Laube.

Мраморна срца. — Les filles de marbre, drame en cinq actes, mêlé de chant, par Théodore Barrière et Lambert Thiboust.

Мржња. — La Haine, drame en cinq actes, par Vietorien Sardou,

Муж на селу. — Er muss auf's Land, Lustspiel in drei Akten von Bayard und Vailly, nach dem Franzœsischen frei bearbeitet von L. Thomas.

Муж у клопци. — Le piège au mari, comédie-vaudeville en un acte, par Léopold Stapleaux.

H

Намесник векфилдски. — Le vicaire de Wakefield, drame en cinq actes, par Eugène Nus et Tisserant.

Наредник Фридрих. — Le Sergent Frédéric, comédie-vaudeville en cinq actes, par Vanderburch et Dimanoir.

Нарцис. — Narciss, Trauerspiel in fünf Akten, von A. E. Brachvogel.

На силу лекар. — Le Médecin malgré lui, comédie en trois actes, par Molière.

Наследник. — La pièrre de touche, comédie en cinq actes, par Émile Augier et Jules Sandeau.

Натан мудри. — Nathan der Weise, Drama in fünf Akten, von Lessing.

Наше жене. — Unsere Frauen, Lustspiel in fünf Akten, von G. Moser und F. Schœnthan.

Наши робови. — Unsere Sclaven, ein sociales Schauspiel in fünf Acten, von Sacher-Masoch.

Нема је. — Sie kommt nicht! Solo-Scene, von A. Winterfeld.

Нервозни. — Les Gens nerveux, comédie en trois actes, par Victorien Sardou et Th. Barrière.

Несуђеница. — Das Urtheil der Welt, Schauspiel in fünf Akten, frei nach Serret, von A. Winterfeld.

Новинари.—Die Journalisten, Lustspiel in vier Akten, von G. Fraytag.

Ноћ у очи нове године. — Die Neujahsnacht, Schauspiel in einem Akt, von Roderich Benedix.

Оба кандидата.—Die beiden Candidaten, Lustspiel in drei Akten, von Friedel.

Она је луда.—Elle est folle, comédie en denx actes, par Melesville.

Он и она. — En bonne fortune, comédie en un acte, par Charles Narrey.

Он није љубоморан.—Er ist nicht eifersüchtig, Lustspiel in einem Akt, von A. Elz.

Опасна тетка.—Die gefährliche Tante, Lustspiel in vier Akten und einem Vorspiele, von A. Albini.

Орлеанка девојка.—Jungfrau von Orleans, Trauerspiel in fünf Akten, von F. Schiller.

Осам дана после свадбе.—Acht Tage nach der Hochzeit, oder: die Komödie der Liebe, Lustspiel in einem Akt, frei nach dem Französischen, von Emil Hildebrand.

Отаџбина.—Patrie! drame en cinq actes, par Victorien Sardou.

Отело.—Othello, a tragedy in five acts, by W. Shakespeare.

Откуда толико неженьених.—O, diese Mænner! Lustspiel in vier Akten, von J. Rosen.

Отров.—Gift, Lustpiel in einem Aufzuge, von Robert Jonas.

Очајник—Opfertod, Schauspiel in drei Akten, von A. Kotzebue.

Очарани кнез. — Der verwunschene Prinz, Swank in drei Aufzügen, von J. Plœtz.

П

Пази коме верујеш. — Trau, schau wem! Lustspiel in einem Akt, von C. Schall.

Палата и лудница. — Palais und Irrenhaus, Charakterbild mit Gesang in wier Akten, von Friedrich Kaiser.

Папа и краљ.—Papst und Kœnig, Trauerspiel in fünf Akten, von Osvald Marbach.

Париска сиротиња.—Les pauvres de Paris, drame en sept actes, par Édouard Brisebarre et Eugène Nus.

Парискиј колотер.—Der Pariser Taugenichts, Lustspiel in zwei Aufzügen, nach dem Franzœsischen des Bayard und Vanderburch. von Theodor Dunkel.

Парискиј ритар.—Le Shiffonnier de Paris, drame en cinq actes, douze tableaux dont un prologue, par Félix Pyat.

Партија аикета.—Eine Parthie Piquet, Lustspiel in einem Akt, nach Fournier, von W. Friedrich.

Паткул. — Patkul, ein politisches Trauerspiel in fünf Aufzügen, von Karl Gutzkow.

Пепељуга. — Cendrillon, comédie en cinq actes, par Théodore Barrière.

Перишонов иут. — Le voyage de M. Perrichon, comédie en quatre actes, par E. Labiche.

Пером.—Mit der Feder, Lustspiel in einem Akt, von Sigmund Schlesinger.

Пит и Фокс.—Pitt und Fox, historisches Lustspiel in fünf Akten, von Rudolf Gotschall.

Племићка.—Die Patricierin, Trauerspiel in fünf Aufzügen, von Richard Voss.

Племићи. — Les Burgraves, drame en trois actes, en vers, par Victor Hugo.

Племић сиромах.—Le gentilhomme pauvre, comédie en deux actes, par Dimanoir et Lafargue.

Писарско место.—Доходное мѣсто, комедія въ пяти дѣйствіяхъ, сочиненіе А. Н. Островскаго.

По енглески. — Englisch! Lustspiel in einem Akt, von C. A. Gœrner.

Поличарке.—Les grandes demoiselles, comedie en un acte, par Edmond Gondinet.

Породица Беноатонова. — La famille Benoiton, comedie en cinq actes, par Victorien Sardou.

Поручик Рајф. — Reif-Reiflingen, Schwank in fünf Akten, von Gustav von Moser.

После бала. — Nach dem Balle, Lustspiel in einem Akt, frei nach dem Eranzœsischen von A. Ducque.

После венчања. — Die Hochzeitsreise, Lustspiel in zwei Akten, von Roderich Benedix.

Последње љубавно писмо. — Die letzte Liebesbrief, Lustspiel in drei Akten nach V. Sardou, von F. Lichterfeld.

Прах у очи. — La poudre aux yeux, comédie en deux actes, par E. Labiche.

Прва љубав. — Les Premièrs Amours, comédie-vaudeville en un acte, par E. Scribe.

Прва седа влас. — Ein weisses Haar, dramatische Kleinigkeit in einem Akt, nach O. Feuillet, von Th. Gassmann.

Прве љубавне стреле. — Der Probepfeil, Lustspiel in vier Akten, von Oskar Blumenthal.

Прво путовање кроз ваздух.—Le premier voyage aérien, pièce historique en un acte, par Jean Mirval.

Претсенденат и протектор. — Heil dir, mein Vaterland! oder: Prætendent und Protector, Lustspiel in einem Akt, nach Bayard, von W. Friedrich.

Прилепчиво.—Epidemisch, Schwank in vier Akten, von Dr J. B. Schweitzer.

Приповетке краљице наварске. — Les contes de la reine de Navarre, comédie en cinq actes, par E. Scribe et E. Legouvé.

Природа и уметност. — Kunst und Natur, Lustspiel in vier Akten, von A. Albini.

Присни пријатељи.—Nos intimes, comédie en quatre actes, par Victorien Sardou.

Пркос.—Dieu merci! le couvert est mis, comédie en un acte, tirée du théâtre russe, par Léon Gozlan.

Проводадџија. — Kanonenfutter, Lustspiel in drei Acten, von Julius Rosen.

Пуковник од осамнаест година.—Der Oberst von achtzehn Jahren, Lustspiel in einem Aufzuge, nach dem Franzœsischen, von L. Schneider.

Пут око земље. — Le Tour du Monde en quatre-vingts jours, pièce en cinq actes et un prologue (15 tableaux), par A. D'Ennery et Jules Verne.

P

Рабагас. — Rabagas, comédie en cinq actes, par Victorien Sardou.

Радничка побуна.—A strike, népszinmü három szakaszban, dalokkal, irta Szigligeti E. es Balázs.

Ранцављевићи. — Les Rantzau, drame en quatre actes, par Erckmann-Chatrian.

Расејани муж.—Telemaco il disordinato, comedia in un atto, di A. Gnagnati.

Расипикућа. — Der Verschwender, Original-Zaubermæhrchen mit Gesang in drei Aufzügen, von Ferdinand Raimund.

Рат у миру. — Krieg im Frieden, Lustspiel in fünf Akten, von G. Moser und F. von Schœnthan.

Роб. — A Rab, eredeti szinmü három szakaszban, dalokkal, irta Szigligeti.

Роман сиромашнога младића. — Le Roman d'un jeun homme pauvre, comédie en cinq actes, par Octave Feuillet.

Ромео и Јулија.—Romeo and Julia, a tragedy in five acts, by W. Shakespeare.

Руј Блаз.—Ruy-Blas, drame en cinq actes, en vers, par Victor Hugo.

Рукавица и лепеза.—Le Gant et l'Éventail, comédie mêlée de chant en trois actes, par Bayard et T. Sauvage.

Ручаћу с мајком.—Je dine chez ma mère, comédie en un acte, par A. Decourcelle et Thiboust.

С

Савест. — La Conscience, drame en six actes, par Alexandre Dumas.

Само не говорити.—Nur nicht reden! Dramatischer Scherz in einem Akt, nach einer französischen Idee, von C. F. Stix.

Самоубиство.—Il Suicidio, comedia in cinque atti di Paolo Ferrari.

Сафо. — Sappho, Trauerspiel in fünf Aufzügen, von F. Grillparzer.

Све за сина.—Le fils de Giboyer, comédie en cinq actes, par Émile Augier.

Сврачије ноге. — Les pattes de mouche, comédie en trois actes, par Victorien Sardou.

Севиљски берберин. — Le barbier de Séville ou la précaution inutile, comédie en quatre actes, par Beaumarchais.

Сељак као милијунар.—Der Bauer als Millionær, romantisches Original-Zaubermæhrchen mit Gesang in drei Acten, von Ferdinand Raimund.

Сеоска лола.—A falu rossza, népszinmü, három szakaszban, dalokkal, irta Tòth E.

Силом болесник.—Le malade imaginaire, comédie en trois actes, par Molière.

Сиротињски адвокат. — L'Avocat de pauvres, drame en cinq actes, par Paul Meurice.

Сланик.—Das Salz der Ehe, dramatischer Scherz in einem Aufzuge, von C. A. Goerner.

Смешни су ми мужеви.—Les maris me font toujours rire, comédie vaudeville en deux actes, par Jaime fils et Delacour.

Силетка и љубав.—Kabale und Liebe, Trauerspiel in fünf Akten, von F. Schiller.

Срећни љубоморни.—Die glücklichen Eifersüchtigen, ein Nachspiel in einem Aufzuge, von Graf J. Giraud.

Стари каплар.—Le vieux caporal, drame en cinq actes, par Dimanoir et D'Ennery.

Стари шеширџија.—Le père Lefeutre, comédie-vaudeville en quatre actes, par N. Fournier et Meyer.

Струензе.—Struensee, Trauerspiel in fünf Aufzügen, von Michael Beer.

Т

Тамница. — Das Gefängniss, Lustspiel in vier Akten, von Roderich Benedix.

Тартиф.—Le Tartufe ou l'imposteur, comédie en cinq actes, par Molière.

Тврдица.—L'Avare, comédie en cinq actes, par Molière.

Тражи се васпитач.—On demande un gouverneur, comédie-vaudeville en deux actes, par A. Decourcelle et Jaime fils.

Тренутак непажње.—Un moment d'imprudence, comédie en trois actes, par Waflarg et Fulgence.

Три брачне заповести.—Házassági három parancs, vigjáték, irta Szigligeti E.

Тридесет година из живота једнога карташа. — Drei Tage aus dem Lebenslaufe eines Spielers, dramatisches Gemælde in drei Abtheilungen, nach dem Franzœsischen bearbeitet von Theodor Hell.

Трикош и Каколе.—Tricoche et Cacolet, pièce en cinq actes, par Henry Meilhac et Lud. Halévy.

Трње и лаворика.—Dornen und Lorbeer, oder: Das ungekannte Meisterwerk, Drama in zwei Akten, nach Lafont von W. Friedrich.

Туђинка. — L'étrangère, comédie en cinq actes, par Alexandre Dumas fils.

Тутори.—Die Raben, Lustspiel in drei Akten, von Gustav Moser.

Ћ

Ћушка по што по то.—Eine Ohrfeige um jeden Preis, Lustspiel in einem Act, frei nach Dumanoir von M. P.

У

Уделите сиротињи.—Donnez aux pauvres, comédie en deux actes, par Jules de Prémaray.

Укроћена горопад.—The Taming of the shrew, comedy in five acts, by W. Shakespeare.

Ултимо.—Ultimo, Lustspiel in fünf Aufzügen, von Gustav Moser.

Успех. — Ein Erfolg, Lustspiel in vier Akten, von Paul

Ф

Фабричар.—Der Fabrikant,Schauspiel in drei Akten, von Souvestre, deutsch von Devrient.

Фигарова свадба. — Le mariage de Figaro ou la folle journée, comédie en cinq actes, par Beaumarchais.

Фијескова завера.—Fiesco, Tragœdie in fünf Akten, von Fr. Schiller.

Флоретински шешир. — Le chapeau de paille d'Italie, comédie en cinq actes, par E. Labiche.

Фосилна жена.—La femme fossile, comédie en un acte, par Jean Mirval.

Фридрих Велики. — Jn Sanssouci, Lustspiel in zwei Aufzûgen, von C. A. Goerner und A. Meyer.

Х

Хајдуци.—Die Rœuber, Tragœdie in fünf Akten, von F. Schiller.

Хамлет.—Hamlet, a tragedy in five acts, by W. Shakespeare.

Харун Ал Рашид. — Harun al Raschid, Lustspiel in vier Akten, von Gustav Moser.

Ц

Царичин сужник.—Die Gefangenen der Czarin, Lustspiel in zwei Akten, nach Bayard von W. Friedrich.

Циганин. — A czigany, eredeti szinmü három szakaszban, dalokkal, irta Szigligeti E.

Циганка. — Preciosa, Schauspiel in vier Aufzügen, von Alexander Pius Wolff.

Црне душе.—Černé duše, drama v 5 jednanyh sp. Lad. Stroupežnicky.

Црни доктор. — Le Docteur Noir, drame en sept actes, par Anicet-Bourgeois et Dimanoir.

Црни капетан. — Les noces vénitiennes, drame en cinq actes, par Victor Séjour.

Ч

Част и новац. — L'honneur et l'argent, comédie en cinq actes, en vers, par F. Ponsard.

Чаша воде. — La Verre d'eau, drame en cinq actes, par E. Scribe.

Честита деца.—Maitre Guérin, comédie en cinq actes, par Émile Augier.

Чича Мартин хамалин.—Les crochets du père Martin, drame en trois actes, par E. Cormond et E. Grangé.

Чича Томина колеба.—Onkel Tom, amerikauisches Zeitgemælde mit Gesang und Tanz in drei Abtheilungen, nebst einem vorspiele, nach Frau Stowe's Roman: Onkel Toms Hütte, von Therese Megerle.

Човек с вешала.—Le pendu, drame en cinq actes, par Anicet-Bourgeois et Michel Masson.

Ш

Шаљива игра. — Ein Lustspiel, Lustspiel in vier Akten, von Roderich Benedix.

Шарлатанизам.—Le Charlatanisme, comédie-vaudeville en un acte, par E. Scribe et Mazères.

Шах краљу.—Schach dem Kœnig, historisches Lustspiel in fünf Aufzügen, von Hippolyt August Schaufert.

Шешир.—Le chapeau d'uu horloger, comédie en un acte, par M-me Émile de Girardin.

Школа живота.—Die Schule des Lebens, Schauspiel in fünf Akten, von E. Raupach.

Шоља теја. — Eine Tasse Thee, Lustspiel nach dem Franzœsischen von W. Drost.

Шпијун из отменога света.—L'Espion du grand monde, drame en cinq actes, tiré du roman de Saint-Georges par De Sain-Georges et Théodore Anne.

Штедионица. — La Cagnotte, comédie en cinq actes, par E. Labiche.

НАШИ ПИСЦИ

Бан Матија: Добрила и Миленко. Ванда краљица лешка. Зла коб (Кобна тајна). Јован Хус. Кнез Доброслав. Краљ Вукашин. Марта посадница или пад Великога Новгорода. Мејрима или ослобођење Бошњака. Прослављање Кнеза Михаила. Српске Цвети (I Устанак и II Ослобођење). Цар Лазар. Цар Урош.

Боговић Марко: Стеван последњи краљ босански.

Брзак Драгомир: Колера. Мика практикант. Паланчанске новине.

Вукићевић Бура: Мушки метод и женска мајсторија.

Глишић Ђ. Милован: Два цванцика. Подвала.

Глогић Филип: Јаничар.

Десанчић Полит Михаило: Бранивој кнез захумски.

Драгашевић Јован: Хајдук Вељко.

Ђорђевић Јован: Маркова сабља.

Ђорић В. Никола: Везир Абоговић. Видосава. Сликар.

Змај-Јовановић Јован: Шаран.

Илић Ј. Драгутин: Вукашин. Краљица Јаквинта.

Илић Ј. Милутин: Ново доба.

Јакшић Бура: Јелисавета кнегиња црногорска. Станоје Главаш.

Јевтић Ј. Стеван: Четири милијуна рубаља.

Јовановић Милан: Краљева сеја. Сан и јава.

Костић Коста: Није све злато што се сија.

Костић Лаза: Максим Црнојевић.

Кукуљевић Иван: Потурица.

Лазаревић Лазар: Владимир и Косара.

Максимовић М. Милан: Кнез Милош.

Максимовић Р. Миленко: Милош Обреновић војвода руднички.

Малетић Ђорђе: Посмртна слава Кнеза Михаила. Преходница српске слободе или Српски хајдуци. Смрт цара Михаила.

Милан Никола: Без Бркова.

Недељковић Нестор: Кокотићевићева парница. Лукавство и будалаштина.

Николић Атанасије: Зидање Раванице.

Нушић Бранислав: Народни посланик.

Округић Сремац Илија: Гранбацијаш. Сачурица и Шубара Шокица.

Поповић Сг. Јован: Бој на Косову. Кир Јања. Лахан. Сан Краљевића Марка. Смрт Стевана Дечанског. Хајдући.

Призренац Ђ. Манојло: Слободарка.

Савић Милан: Проводације.

Срећковић Панта: Бој на Дубљу.

Суботић Јован: Бодин. Звонимир. Крст и круна. Милош Обилић. Немања. Прехвала. Сан на јави. Херцег Владислав.

Трифковић Коста: Избирачица. Љубавно писмо. Младост Доситија Обрадовића. На бадњи дан. Пола вина пола воде. Тера опозицију. Француско-пруски рат. Честитам. Школски надзорник.

Фрајденрајх Јосиф: Граничари или слава на Илијеву. Црна Краљица или проклетство на Медведграду.

Хаџић Антоније: Љубав није шала.

Цар Јован: Црногорци.

Цветић Милош и Брзак Д: Три светла дана.

Шапчанин Ш. Милорад: Глумац. Госпођица као сељанка. Источно питање решено на Оцеве 1868 године. Милош у Латинима. Човек без срца.

* * * Стара и нова школа.

ПРЕВОДИОЦИ

Андрејевић Јован: Иркос.

Аноними: Адвокати. Алписки цар и човекомрзац. Балске ципеле. Без женидбе. Враголан. Госпођа од Сен-Тропеза. Грбоња. Дипломат. Доктор Окс. Дон Карлос. Дон Цезар од Базана. Женске сузе и гимнастика. Зао дух или весела браћа. Јава у сну. Јеврејин из Пољске. Јединица (Једва стече зета). Језуита и његов питомац. Јулија. Јунаци. Кавалерска тајна. Клеветници. Лаку ноћ, Марта. Локот. Лудвик XI. Љубоморни. Мајчин благослов. Максвел. Марија Тудорова. Мати и син. Млади философ. Моја звезда. Муж у клопци. Морски рак. Наредник Фридрих. Нервозни. Он је излечен. Он и она. Отело. Париски кочијаш. Париски ритар. По енглески. Племић сиромах. Поличарке. После бала. Последње љубавно писмо. Прва седа влас. Претенденат и протектор. Природа и уметност. Пут око земље. Расејани. Расејани муж. Рат у миру. Робијаш. Роман од једнога часа. Савест. Сврачије ноге. Сељак као милијунар. Сиротињски адвокат. Смешни су ми мужеви. Срећни љубоморни. Стари шеширџија. Три жене. Туђинка. У петак. Уријел Акоста. Фигарова свадба. Флорентински шешир. Французи у Кини. Црни доктор. Чича Мартин хамалин. Чича Томина колеба. Човек с вешала. Чудновати болесник. Шарлатанизам. Шах краљу. Шоља теја. Штедионица.

Арсенијевић Владан: Емилија Галотијева. Шаљива игра.

Божидар Г. Боди: Враг.

Бошковић Бура: Роберт Ђаво.

Бошњаковић Младен: Дијамант краља духовског. Младенци или брак по енглески. Јадници.

Брани Петар: Маркиз Вилмер.

Брзак Драгомир: Весели ђаци.

Вежић Владислав: Силом болесник. Чаша воде.

Видаковић П. Стеван: Жена пуна духа.

Видуловић Милан: Записници ђаволови (Ђаволови записи).

Вујић В. Михаило и Шокорац А. Живко: Хајдуци.

Вучетић Илија: Први састанак.

Гршић Ђ. Милован: Зла свекрва. Из захвалности. Кола мудрости двоја лудости. Луица Санфеличе. Љубав и понос (Ковач). Наследник. Пит и Фокс. Племићка. Поручик Рајф. Све за сина. Тутори. Христифор Колумб. Црни капетан.

Гргурова Милка: Лек за нервозне госпе. Марија Манчинијева.

Грчић Јован: Фабрицијева ћерка.

Давичо С. Хајим: Теруелски љубавници.

Дескашев Стеван: Две невесте. Радничка побуна. Сеоска лола. Царичин сужник.

Дражић: Леонид.

Ђорђевић Владан: Брут и Колатин. Тврдица.

Ђорђевић Јован: Анђео поноћи. Вампир и чизмар. Вежбања за брачни живот. Гренгоар. Гушче буковачко. Да се мењамо. Доктор Робин. Ђурађ Бранковић. Звонар Богородичине цркве. Лек од пуница. Мамица. Милијун. Министар и свилар. Пером. Сплетка и љубав. Стари бака. Стриц. Тартиф.

Ђорић В. Никола: Дебора. Димитрије. Клавиго. Орлеанска девојка. Папа и краљ. Федра.

Ђурковић С. Никола: Два наредника.

Жагровић Иван: Гроф Монте-Христо.

Живаљевић Данило: Капетан Карлота. Самоубиство.

Живановић Ј. Васа: Врачара.

Живковић Мита: Густав Васа. Кориолан. Магбет. Хамлет. Циганка.

Ивковић Коста: Црне душе.

Јанковић Ђура: Мајур сунцоврат.

Јовановић Н. Драгутин: Анђело тиранин падовански. Виљем Шекспир. Дружина. Женски рај. Јованка Грејева. Породица Беноатонова. Руј Блаз. Убојица. Шпијун из отменога света.

Јовичић Александар: Стубови друштва.

Јовичић Живојин: Писарско место. Ревизор.

Јоксимовић Љубомир, види: Миљковић М. М.

Јоксић Димитрије: Гроф Есекс. Два тестамента. Две удовице. Иза кише сунце. Она је луда. После бала. Споља гладац изнутра јадац. Стари каплар. Шешир.

Ковачевић Коста: Мраморна срца.

Костић Лаза: Жена што скаче кроз прозор. Ромео и Јулија. Краљ Лир (види: Стефановић Д.)

Костић М. Женски Отело.

Костић Милан: Укрођена горопад.

Которанин Д. Сима: Вељеслав IV краљ чешки. Вилљем Тел. Добросрећница. Закупник остранскн. Звонар Павлове цркве. Јелва или руска сиротица. Марија кћи пуковније. Марија Стјуартова. Низ бисера. Опасна тетка. Сланик. Шумска ружа.

Крстић Никола: Бели Отело. Лондонски просјаци. Љубавна писма.

Љубибратић Милан: Адмирал плаве ескадре. Бертрам морнар. Грађанска смрт. Жан Бодри. Живот једне глумице. Кајишари јавнога мишљења.

Максимовић Ђ: Јованка што плаче и Јованка што се смеје. У лажи је плитко дно.

Мандровић Адам: Два кандидата. Катарина Хауердова. Кућна капица доктор Фауста. Ловудска сиротица. Проводација. Ултимо.

Маретић Т: Данишеви. Сафо.

Мариновић Ј. Никола: Женидба при фенерима. Јованчини сватови. Свештеник Делепе. Шарлатанизам. Намерник.

Матић Г: Герик у Француској.

Матићева Д. Јелена: Валерија. Катарина или златан крст. Ноћ у очи нове године.

Миловановић Бока: Човек без предрасуде.

Миловановић Ђ. Милован: Зли језици.

Милојевић Владимир: Две госпе.

Миљко: Ко је господар у кући.

Миљковић Љубомир: Новинари. Успех.

Миљковић М. Мита: Штампарска парница или кћи државнога тужиоца.

Мостић Ј. Петар: Библиотекар. Великоварошки. Домаћи лекар. Драги ујак. Жене међу собом. Једва нешто паметно. Књига III глава I. Лаворика и просјачки штап. Леонарда. Лептир. Моја звезда. Пази коме верујеш. Паткул. Прилепчиво. Трње и лаворика.

Муша Јов. Бранко: Откуда толики нежењени. Цврчак у мравињаку.

Мушицки Бранко: Дипломат старе школе. Приповетке краљице наварске.

Несторовић Јован: Зет Поаријеров. Ланац. Лондонска кула. Племићи. Тренутак непажње. Честита деца.

Нешић Станоје: Женидба.

Николић Андра: Венчање и наследство. Перишонов пут. Прах у очи. Кремонски свирач.

Николићева А. Јелена: Браћа на искушењу.

Николић Ј. Драгутин: Прави ревизор.

Никшић М. Никола: Ђаво у срцу.

Новаковић А. Коста: Пуница.

Новаковић Стојан: Краљица девојка. Лионска лепотица. Радознале госпе.

Оберкнежевић Филип: Несуђеница. Партија пикета. После венчања. Рукавица и лепеза.

Обрадовић Доситије: Дамон или истинито пријатељство.

Остоја Михаило: Пружај се према губеру.

Пејиновић Милош: Ернани. Мара Делормова.

Пекаровић: Тридесет година из живота једнога карташа.

Петровић Аца: Госпоски брак.

Петровић Ј: Млетачки трговац.

Петровић В. М: Мржња. Севиљски берберин.

Петровић Сава: Две сиротице. Доктор Клаус. Љубавне очи. Марија и Магдалина. Мањија. Наши робови. Путници. Тврдо срце.

Пинтеровићева Персида: Бео лист. Краљ и глумац. Кратковиди. Круна и срећа. Муж на селу. Наше жене. Оба кандидата. Осам дана после свадбе. Очарани кнез. Палата и лудница Сироче и убица. Фридрих Велики и његово доба. Харун-Ал-Рашид.

Поповић А. В: Гвоздена образина.

Поповић Ђ: Лудница.

Поповићева Емилија: Кућа Фуршамболова.

Поповић Лаза: Лекар.

Поповић Д. Стева: Нарцис. Струензе. Школа живота.

Поповић Р. Михаило: Госпођица Сеглијерова.

Призренац Ђ. Ј. Манојло: Спрема се на бал. Такав је данашњи свет.

Радивојевић А. Ж: Мати се мора удати.

Радишић Јулије: Фијескова завера у Ценови.

Радовановић М. Алекса и Срећковић Панта: Сеоска школа.

Радуловић Алекса: Трикош и Каколе.

Рајковић Ђ: Ћушка по што по то.

Рајковић Сава: Жишка. Из доба котиљона. Казанова. Моје мезимче. Моника. Отаџбина. Ручаћу с мајком. Телеграм.

Раковац Драгутин: Седам стотина седамдесет и седам.

Савковић Светозар: Роман сиромашног младића. Стари кованџија.

Сандић Александар: Живот је сан. Марина царица.

Симић А. Милан: Крштено писмо. Лукреција Борџија. Очајник.

Симић Ђ: Господин Министар. Месец дана па селу.

Србендић Хрв. Манојло: Тражи се васпитач.

Станојевић М. Ђока: Један час из живота Кеплерова. Прво путовање кроз ваздух. Фосилна жена.

Стефановић Д. Костић Л. Хаџић А: Краљ Лир.

Стојановић И. Милутин: Клин клином. Лионски улак. Намесник векфилдски. Париска сиротиња. Пепељуга. Прва љубав. Присни пријатељи. Уделите сиротињи. Цар Петар Велики као лађар. Част и новац.

Стратимировић Радивој: Војнички бегунац.

Телечки Лаза: Госпође и хусари. Женски рат. Карло XII на острву Рујану. Мишел Перен. Нови племић. Он није љубоморан. Париски колотер. Пуковник од осамнаест година. Тамница.

Томић Е. Иван: Девојачки завет. Дора. Монтроз.

Трифковић Коста: Мила. Мило за драго. Ни бригешта.

Тумински Т. Д: Јован Хус.

Узун-Мирковић Љ. М: Начелник страже.

Фрај. енрајх Јосиф: Дижонска лудница.

Ханџарлић Јоса: Отров.

Хаџић А: Краљ Лир. (Види: Стефановић.)

Хаџић Л: Женски непријатељ. Лажне добричине. Натан мудри. Осма тачка.

Христић Н. Коста: Адријана Лекуврерова. Кин. Кромвелов син. Рабагас.

Христић Ф. Милан: На силу лекар. Шарлатанизам. (Види: Маринковић Ј. Никола).

Цветић Милош: Нема је. Само не говорити.

Шапчанин П. Милорад: Вештица. Дона Дијана. Прве љубавне стреле. Ранцављевићи. Хамлет. Леди Сејмурова.

Шеноа Август: Цврчак.

Шимић Ј. Милан: Воденичарова ћерка. Жене у уставном животу. Три брачне заповести. Циганин.

Шпанић Љ: Вилински прсти.

